

KOIRAPARTIOIDEN ENSIAPUVALMIUDET ITÄ-UUDENMAAN POLIISILAITOKSELLA

Koulutus, välineet, kokemukset, erityispiirteet

Patrik Eriksson

2/2020

Tiivistelmä

Tekijä	Tutkinto
Patrik Eriksson	Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi	Julkisuusaste
Koirapartioiden ensiapuvalmiudet Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella: Koulutus, välineet, kokemukset, erityispiirteet	Julkinen
Ohjaaja(t)	Opinnäytetyön muoto
Petri Voittomäki & Jari Saari	Tutkimuksellinen opinnäytetyö
Tiivistelmä <p>Tämä opinnäytetyö käsittelee Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän partiokoiran sisältävien koirapartioiden ensiapuvalmiuksia. Tutkimuksessa selvitetään, millainen on poliisilaitoksen koiraryhmän jäsenten ensiapukoulutuksen ja -välineiden nykytila, mitä erityispiirteitä poliisikoiratoiminta asettaa koirapartioiden ensiapuvalmiuksille ja millaisia kokemuksia koiraryhmän jäsenillä on ensiavun antamisesta tehtävillä.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimustyönä ja aineiston keräämiseksi haastateltiin viittä koiraryhmän jäsentä, joista kolme toimivat partiokoiranohjaajina ja kaksi vakituksina koirapartiomiehinä poliisin partiokoiran sisältävissä koirapartioissa. Haastateltavien virkapaikat olivat sekä Vantaan pääpoliisiasemalla että Hyvinkään poliisiasemalla.</p> <p>Tutkimuksen tuloksina voitiin havaita, että kaikki haastateltavat eivät olleet saaneet poliisilaitoksen järjestämää EA 1 -koulutusta. Haastateltujen saama muu ensiapukoulutus oli varsin vaihtelevaa perustuen aiempaan koulutukseen ja koiraryhmän sisällä järjestettyyn työpaikkakoulutukseen. Kehitysideoina toivottiin säännöllisempää ensiapukoulutusta, poliisikoiralle annettavan ensiavun koulutusta, sekä ryhmän omaa ensiapukouluttajaa. Koirapartioiden käytössä on koirapartioiden käyttöön hankitut partiokohtaiset ensiapuvälineet, joihin oltiin pääosin tyytyväisiä. Kehityskohteina nähtiin välineiden käytön kouluttaminen, sekä niiden ylläpito- ja täydentämisprosessien kehittäminen. Koiraryhmän sisälle toivottiin ensiapuvälineistä vastaavaa henkilöä.</p> <p>Poliisikoiratoiminnan nähtiin luovan ensiavun antamiselle erityispiirteitä. Näihin lukeutuvat muun muassa koiratehtävillä vallitsevat pitkät etäisyydet ja hankalat maasto-olosuhteet, joissa korostuu partion omavaraisuus ensiavun antajana. Lisäksi poliisikoiran mukana oleminen ja käyttäminen tehtävillä sitoo koiranohjaajan kiinni koiran ohjaamiseen, jolloin ensiavun antamisen koettiin jäävän koirapartiomiehelle. Poliisikoiralle annettavassa ensiavussa korostui loukkaantuneen koiran hallinta ja auttajien työturvallisuus. Haastateltavat pitivät tärkeinä sitä, että koirapartiolla on tarpeelliset ensiapuvälineet poliisikoiran ensiapua varten ja että poliisikoira totutetaan ensiaputoimenpiteisiin.</p>	
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja -vuosi
89 + 4 liitesivua	helmikuu 2020
Avainsanat	
poliisikoiratoiminta, ensiapukoulutus, ensiapuvälineet, Itä-Uudenmaan poliisilaitos	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
2 AIHEEN RAJAUS JA TUTKIMUSONGELMA	5
2.1 Aiheen valinta ja rajaus	5
2.2 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset	6
3 TUTKIMUSMENETELMÄT	7
3.1 Haastattelututkimus ja teemahaastattelu.....	8
4 POLIISIKOIRATOIMINTA SUOMESSA	10
4.1 Koirien historiaa Suomessa	10
4.2 Poliisikoirien historia ja nykytila Suomessa.....	12
5 ENSIAPU	16
5.1 Ensiapukoulutus	17
5.2 Suomen Punainen Risti.....	17
5.2.1 SPR:n EA 1 -ensiapukurssi (16h).....	18
5.2.2 SPR:n EA 2 -ensiapukurssi (16h).....	18
5.2.3 SPR:n hätäensiapukurssit (4-8h)	18
5.2.4 Ensiavun kertauskurssit ja ensiapukoulutuksen ylläpitäminen.....	19
6 ENSIAPUKOULUTUS POLIISISSA	21
6.1 Ensiapuvalmius poliisihallinnossa	21
6.1.1 Poliisin ensiapukoulutuksen sisällöt työtehtävittäin.....	22
6.1.2 Poliisin erityistoimintojen ensiapuvalmius	23
6.1.3 Poliisin taktinen hätäensiapukoulutus	23
6.1.4 Taktinen ensihoito (TEMS)	24
6.2 Poliisikoiralle annettavan ensiavun erityispiirteet	25
7 ITÄ-UUDENMAAN POLIISILAITOS JA HAVAINNOT KOIRAPARTIOIDEN ENSIAPUVALMIUKSISTA.....	28
7.1 Itä-Uudenmaan poliisilaitos ja sen toimintaympäristö.....	28
7.2 Koirapartioiden ensiapukoulutus	30
7.2.1 Koiraryhmän sisällä järjestettävä ensiapukoulutus	32
7.2.2 Ensiapukoulutuksen kehityskohteet	35
7.3 Koirapartiokohtainen ensiapuvälineistö	38
7.3.1 Reisikiinnitteinen ensiapulaukku	41
7.3.2 Hypotermiareppu.....	47
7.3.3 Henkilökohtaiset ensiapuvälineet ja kehityskohteet.....	51

7.4 Poliisikoiratoiminnan ensiavulle asettamat erityispiirteet ja haastateltujen kokemukset	53
7.4.1 Etäisyydet, maasto-olosuhteet ja koirapartion omavaraisuus	55
7.4.2 Poliisikoira voimankäyttövälineenä ja koirasidonnaisuus	57
7.4.3 Poliisikoira ensiavun kohteena.....	62
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	70
8.1 Havainnot koiraryhmän ensiapukoulutuksesta ja -välineistä	71
8.2 Havainnot poliisikoiratoiminnan erityispiirteistä ja ensiapukokemuksista	75
9 POHDINTA	77
9.1 Luotettavuuden arviointi	78
9.2 Tutkimuksen eettisyys	81
9.3 Linkittyminen muuhun tutkimukseen ja jatkotutkimus.....	82
LÄHTEET	85
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia Itä-Uudenmaan poliisilaitokseen sijoitetun koiraryhmän jäsenten ensiapuvalmiuksia ja kokemuksia ensiavun antamisesta poliisikoira-tehtävillä. Lisäksi työssä selvitetään poliisikoira-toiminnan ensiavun antamiselle asettamia erityispiirteitä.

Tässä opinnäytetyössä pyritään löytämään vastaukset seuraavaan tutkimusongelmaan:

Millaiset ovat Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koirapartioiden ensiapuvalmiudet ja -kokemukset, sekä annettavan ensiavun erityispiirteet?

Tutkimusongelman selvittämiseksi asetettiin seuraavat tutkimuskysymykset:

- 1.) *Millainen on Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän jäsenten ensiapukoulutuksen ja -välineiden nykytila?*
- 2.) *Mitä erityispiirteitä poliisikoira-toiminta asettaa koirapartioiden ensiapuvalmiuksille?*
- 3.) *Millaisia kokemuksia Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän jäsenillä on ensiavun antamisesta poliisitehtävillä?*

Poliisilaitoksen valvonta- ja hälytystoimintasektorille on hallinnollisesti sijoitettuna poliisikoiraryhmä, jonka henkilöstön virkapaikat ovat Vantaan pääpoliisiasemalla, Helsinki-Vantaan lentoasemalla, sekä Hyvinkään poliisiasemalla. Kirjoittaja on Hyvinkään poliisiasemalla työskennellessään päässyt vuosien saatossa tutustumaan läheltä käsin poliisikoira-toimintaan ja koiraryhmässä toimivaan henkilöstöön muun muassa seuraamalla harjoituksia ja osallistumalla poliisikoirien koulutukseen.

Ajatus opinnäytetyön tekemiseksi tuli Hyvinkäällä koiraryhmässä palokoiranohjaajana toimivalta henkilöltä. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koirapartioiden ensiapuvalmiuksista ja -kokemuksista ei ole aiemmin ollut juurikaan tutkimusaineistoa. Samoin poliisikoira-toiminnan asettamat erityispiirteet koirapartioiden ensiapuvalmiuksille olivat ilmiönä varsin tuntemattomia.

Sekä kirjallisuudessa että sosiaalisessa mediassa on viime vuosien aikana kerrottu varsin paljon poliisin koirapartioiden suorittamista tehtävistä, kuten esimerkiksi kadonneiden etsinnöistä ja rikoksesta epäiltyjen kiinniotista. Kevättalvella 2016 poliisikoira Cama löysi Pietarsaareissa sairaalasta kadonneen vanhuksen kylmettyneenä vaikeakulkuisesta maastosta (Finn 2017, 46–50). Lokakuussa 2016 Hämeen poliisilaitoksen koirapartio ja poliisikoira

Jyrki jäljesti itsetuhoisen, lääkkeitä ja alkoholia nauttineen nuoren naisen lintutornista. Löydettyäessä nainen oli ollut kylmettynyt ja tajuton. Tapauksessa naisen evakuointi lisäavun piiriin oli tuottanut haasteita. (Niipala 2015.) Kesäkuussa 2017 poliisikoira puri poliisiauton varastanutta miestä jalkaan Pirkkalassa (Jokinen 2017). Vakavammista ja suurta yleisöä liikkuneista poliisikoiratoiminnan tapahtumista voidaan mainita poliisikoirien vakaviin loukkaantumisiin johtaneet tapahtumat Myrskylässä vuonna 2016 ja Vihdissä vuonna 2019. Molemmissa tapauksissa kiinni otettava henkilö puukotti poliisikoiria aikaansaaden koirille hengenvaaralliset vammat. (Virta 2019.)

Edellä mainitut esimerkkitapaukset ovat vain pieni osa poliisin koirapartioiden kohtaamista tehtävistä. Yhteistä kaikille mainituille tapauksille on kuitenkin se, että kyseisissä tilanteissa tehtäviin on liittynyt loukkaantunut tai muutoin ensiavun tarpeessa oleva henkilö tai poliisikoira. Loukkaantumisriskit ja ensiaputilanteiden kohtaaminen myös poliisikoiratoiminnan osana ovat ilman muuta tiedostettu seikka, mutta aihetta ja siihen liittyviä erityispiirteitä ei ole juuri tutkittu. Tästä syystä tässä opinnäytetyössä pyritään valottamaan mainittua ilmiötä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen partiokoiran sisältävien koirapartioiden näkökulmasta.

Poliisikoiratoiminnan osalta aiemmissa opinnäytetöissä on tutkittu poliisikoirien ja koirien käytettävyyttä erilaisissa tehtävissä. Annastina Wahtera (2016, 1) on omassa opinnäytetyössään selvittänyt koiran käytettävyyttä lapsiin kohdistuneiden seksuaali- ja väkivaltarikosten tutkinnan apuna. Lisäksi Suvi Räksi on opinnäytetyössään tutkinut palokoirien koulutuksen nykytilaa, niiden käyttötarkoituksia sekä hyötyjä (Räksi 2018, 4–5). Varsinaisesta koirapartioiden toiminnasta ja -valmiuksista ei kuitenkaan ole tehty Suomessa juurikaan tutkimustöiden painottuessa enemmän koirien ominaisuuksiin ja koulutukseen.

Ensiavun antamista, sekä ensiapukoulutuksen järjestämistä on tutkittu aiemmin lukuisissa eri ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä. Lauri Hurme on Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyössään ”Viranomaisten ensiapuvalmiudet” koulutussuunnitelmia tarkastelevalla kirjallisuuskatsauksella selvittänyt voimankäyttövälineitä kantavien eri viranomaisten ensiapuvalmiuksia (Hurme 2019, 6–7).

Lisäksi Sanna Väisänen (2018, 4–5, 23) on omassa Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyössään teemahaastatteluja käyttäen selvittänyt Porvoon poliisiaseman kenttämiehistön ensiapuvalmiuksia ja -kokemuksia. Mahdollisina jatkotutkimusehdotuksinaan Väisänen toi opinnäytetyössään esille, kuinka esimerkiksi poliisilaitosten eri sektoreiden välisiä ensiapuvalmiuksia voisi vertailla keskenään (Väisänen 2018, 30). Tämä vahvisti ajatusta siitä, että tässä työssä voitaisiin tarkastella koirapartioiden ensiapuvalmiuksia ja -kokemuksia Itä-

Uudenmaan poliisilaitoksella. Väisäsen tutkimuskohteena ollut Porvoon poliisiasema kuuluu myös Itä-Uudenmaan poliisilaitokseen, jolloin lukija voi kahta eri opinnäytetyötä vertailemalla saada käsityksen mahdollisista eroista tai yhtäläisyyksistä saman poliisilaitoksen kahden eri ryhmän välillä.

Opinnäytetyön alussa esitellään aiheen valintaan, rajaukseen ja tutkimusmenetelmiin vaikuttaneita seikkoja. Työn teoriaosuudessa esitellään koirien ja poliisikoiratoiminnan historiaa sekä nykytilaa. Lisäksi teoriaosuudessa kerrotaan Suomen Punaisen Ristin ensiapukoulutuksesta, poliisihallinnon ensiapuvalmiuksista ja poliisikoiralle annettavan ensiavun erityispiirteistä. Varsinaisessa empiriaosuudessa lukijalle esitellään Itä-Uudenmaan poliisilaitos ja sen toimintaympäristö, sekä kertynyt haastatteluaineisto poliisilaitoksen koirapartioiden ensiapuvalmiuksista, -välineistä, -kokemuksista ja ensiavun erityispiirteistä. Lopun johtopäätöksiä ja pohdintaa koskevissa luvuissa esitetään kirjoittajan omat havainnot tutkitusta aihepiiristä ja opinnäytetyöprosessista.

2 AIHEEN RAJAUS JA TUTKIMUSONGELMA

2.1 Aiheen valinta ja rajaus

Hyvän tutkimusaiheen valintaa pidetään hyvän tutkimuksen perustana ja tutkimuksen tulisi-kin lähteä liikkeelle kiinnostusta herättävästä ilmiöstä tai havainnosta (Hirsjärvi ym. 2007, 66–71). Tähän opinnäytetyöhön valitun aiheen tarkoituksena on tutkia Itä-Uudenmaan poliisilaitokselle sijoitetun koiraryhmän jäsenten ensiapuvalmiuksia ja heidän omia kokemuksiaan ensiavun antamisesta sekä yleisesti poliisitehtävillä että erikseen poliisikoiratehtävillä. Tutkimuksessa pyritään tuomaan esille niitä erityispiirteitä, joita poliisikoiratoiminta asettaa ensiavun antamiselle koirapartiassa. Tutkittavan aiheen valintaan on vaikuttanut kirjoittajan mielenkiinto ja omalla virkauralla tehdyt havainnot aihepiiristä. Aihetta pidettiin lisäksi ajankohtaisena ja paikallisesti merkittävänä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän jäsenten keskuudessa. Aiheen valinnan tärkeimpinä kriteereinä pidetäänkin aiheen kiinnostavuuden lisäksi sen tutkittavuutta, tutkimuksen tekijän käytössä olevaa aikaa ja substanssi-osaamista, sekä tutkimuksella saavutettavaa tieteellistä uutuusarvoa. Lisäksi tutkittavasta aiheesta tulisi olla saatavilla riittävästi lähdemateriaalia. (Kananen 2008, 45–46; Hirsjärvi ym. 2007, 80.)

Tässä tutkimuksessa käsiteltävät aiheet voidaan jakaa kahteen teemaan: ensiapuun ja poliisikoiratoimintaan. Ensiapuun liittyen opinnäytetyön teoriaosuudessa perehdytään ensiapuun käsitteenä, poliisin ensiapuvalmiuksia määrittäviin ohjeisiin, sekä poliisikoiralle annettavan

ensiavun erityispiirteisiin. Työn aiheen vuoksi teoriaosuudessa käsitellään lisäksi yleisellä tasolla poliisikoiratoimintaa poliisikoirien, sekä koirapartioiden erityistehtävien näkökulmasta. Koska edellä mainitut teemat sulautuvat opinnäytetyössä toisiinsa, on teoriaosuuden tarkoituksena perehdyttää lukija näihin aihepiireihin ennen varsinaisia tutkimustuloksia.

Sekä ensiapu, että poliisikoiratoiminta ovat omina aiheinaan varsin laajoja kokonaisuuksia ja tästä syystä opinnäytetyön tutkimusaiheeseen on suunnitteluvaiheessa jouduttu tekemään joitakin rajoituksia. Juha T. Hakala (2004, 62) suosittelee, että opinnäytetyössä annetaan ratkaisu korkeintaan kolmeen tarkasti rajattuun kysymykseen. Hirsjärvi ym. (2007, 82–83) mainitsee lisäksi, että valittua aihetta on pyrittävä rajaamaan, jotta sen tutkimista varten voidaan valita siihen sopiva tutkimusmenetelmä. Aiheen rajoituksen tulisi edelleen olla sellainen, että tutkija voi käsitellä aihetta tarpeeksi perusteellisesti huomioiden opinnäytetyölle määritellyt ohjepituudet.

Edellä kuvatun perusteellisuuden saavuttamiseksi tämän opinnäytetyön tutkimusaihe on rajattu alueellisesti koskemaan Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen valvonta- ja hälytystoimintasektorille sijoitettua koiraryhmää. Koiraryhmän sisällä aihetta on edelleen rajattu koskettamaan sellaisia koirapartioita, joissa on käytössä poliisin partiokoira. Tutkimuksen ulkopuolelle on siten rajattu erikoiskoirapartiot niiden erilaisen ja osin suppeamman tehtäväkentän vuoksi. Ensiavun osalta tutkimuksessa keskitytään niihin erityispiirteisiin, joita poliisikoiratoiminta ja -tehtävät asettavat ensiapuvalmiuksille koirapartiossa. Lisäksi työssä esitellään koirapartioiden käytössä olevat ensiapuvälineet. Väisäsen (2018, 4) tekemän opinnäytetyön tapaan tämän tutkimuksen ulkopuolelle on rajattu varsinaiset yksityiskohtaiset ensiapuohjeet.

2.2 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Jorma Kanasen (2008, 51) näkemyksen mukaan tutkimusongelmalla määritetään opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet. Kananen suosittelee purkamaan tutkimusongelman edelleen yhdeksi tai useammaksi tutkimuskysymykseksi, joihin vastaamalla muodostetaan runko opinnäytetyölle ja saadaan lopulta vastaus asetettuun tutkimusongelmaan.

Tutkimusongelmaksi tähän opinnäytetyöhön on kappaleessa 2.1 tehdyt rajoitukset huomioiden määritelty Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koirapartioiden ensiapuvalmiudet ja -kokeemukset, sekä ensiavun erityispiirteet.

Työssä pyritään löytämään vastauksia edellä mainittuun tutkimusongelmaan esittämällä seuraavanlaiset tutkimuskysymykset:

- 1.) Millainen on Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän jäsenten ensiapukoulutuksen ja -välineiden nykytila?
- 2.) Mitä erityispiirteitä poliisikoiratoiminta asettaa koirapartioiden ensiapuvalmiuksille?
- 3.) Millaisia kokemuksia Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän jäsenillä on ensiavun antamisesta poliisitehtävillä?

Edellä mainitut tutkimuskysymykset asettamalla tutkimuksessa saatiin suunta tarvittavan aineiston keräämiselle. Tutkimuskysymyksiä laadittaessa huomioitiin mahdollisuus sille, että kerättävä aineisto saattaisi tutkimuksen edetessä muovata tutkimuskysymysten asettelua, esimerkiksi osoittamalla jotkin kysymykset itsestään selviksi tai mahdottomiksi tutkia (Alasuutari 1993, 211, 236, viitattu teoksessa Hirsjärvi ym. 2007, 121–122). Esimerkiksi tutkimuksen haastattelukysymyksiä eri henkilöillä etukäteen testatessa ilmeni, että alkuperäinen tutkimuskysymys koiraryhmän jäsenten ensiapukokemuksista yksinomaan poliisikoiratehtävillä voi osoittautua tiedonhankinnallisesti suppeammaksi, sillä kaikki haastateltavat eivät välttämättä ole antaneet ensiapua nimenomaan poliisikoiratehtävillä. Siitä huolimatta koirapartion tavallista laajemmalla ensiapukoulutuksella ja -välineistöllä on voinut olla merkittäviä vaikutuksia ensiavun antamiseen muilla poliisitehtävillä. Tästä syystä sekä haastattelu-, että tutkimuskysymys muokattiin kattamaan koirapartioiden ensiapukokemukset sekä yleisesti poliisitehtävillä että nimenomaisesti poliisikoiratehtävillä.

3 TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän jäsenten ensiapuvalmiuksia ja omakohtaisia kokemuksia ensiavun antamisesta sekä yleisesti poliisi- että poliisikoiratehtävillä. Tutkimuksessa haluttiin tuoda esille niitä erityispiirteitä, joita poliisikoiratoiminta asettaa ensiavun antamiselle koirapartiossa. Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valittiin kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimusmenetelmä.

Jorma Kanasen (2010, 27, 37) teoksen ”Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas” mukaan tutkimusmenetelmät voidaan jakaa karkeasti laadulliseen, eli kvalitatiiviseen ja määrälliseen, eli kvantitatiiviseen menetelmään. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa käsitellään lukuja ja niiden suhteita toisiinsa. Kvalitatiivinen tutkimus käsittää kaiken muun jäljelle jäävän tutkimuksen. Laadullinen tieto nähdään Kanasen mukaan yksityiskohtaisena, sekä asiayhteyteen liittyvinä sanoina ja lauseina.

Kvalitatiivisen tutkimuksen perusajatuksena on uuden ja tuntemattoman ilmiön, sekä sen tekijöiden ja riippuvuussuhteiden ymmärtäminen tutkimusmenetelmää hyödyntäen.

Menetelmässä pyritään kuvaamaan todellista elämää. (Kananen 2010, 36–37; Hirsjärvi ym. 2007, 157.) Koirapartioiden ensiapuvalmiuksista ja -kokemuksista Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella ei ole olemassa aiempia tutkimuksia. Näin ollen myös koiratoiminnan ensiavulle asettamat erityispiirteet ovat paikallisena ilmiönä tuntemattomia. Mikäli ilmiön tunteminen on vähäistä, sitä paremmin kvalitatiivinen menetelmä sopii sen käsittelyyn (Kananen 2010, 41). Tästä syystä opinnäytetyön aiheena olevan tuntemattoman ilmiön hahmottamiseen ja määrittämiseen käytetään kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Ilmiön ymmärtämiseksi tietoperustan keräämisessä on pyritty huomioimaan ensiapu ja poliisikoiratoiminta omina valmiiksi tunnetuimpina ilmiöinä, jolloin tutkimuksessa kertynyttä aineistoa voidaan tarkastella näitä taustateorioita vasten (Eskola & Suoranta 1998, 81). Näin ollen tutkimukselle pystyttiin määrittämään teemat, joihin haastattelut voitiin perustaa (Kananen 2008, 68).

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei kvantitatiivisen tutkimuksen tapaan pyritä kertyneen aineiston pohjalta tehtävään yleistettävyyteen. Sen sijaan tutkimuksessa voidaan yksittäisiä tutkimuskohteita tutkimalla hahmottaa ilmiöstä esiin nousevia merkittäviä ja toistuvia havaintoja. (Hirsjärvi ym. 2007, 177). Tässä tutkimuksessa edellä kuvattuja tutkimuksen aiheen mukaisia havaintoja ja erityispiirteitä selvitettiin haastattelemalla Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koirapartioiden jäseniä, sillä muun muassa Kananen (2010, 54) ohjeistaa valitsemaan haastateltaviksi henkilöitä, joihin ilmiö liittyy. Lisäksi valittujen informanttien, eli tässä tutkimuksessa haastateltavien koirapartioiden jäsenten, tulisi tietää tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon (Kananen 2008, 37).

3.1 Haastattelututkimus ja teemahaastattelu

Käytettävän tiedonkeruumenetelmän valintaan vaikuttaa se, kuinka paljon tutkittavasta ilmiöstä tiedetään. Mikäli ilmiöstä tiedetään ainakin jonkin verran, voidaan tiedonkeruumenetelmänä soveltaa haastattelua. Yksinkertaisimmillaan haastattelussa esitetään haastateltavalle kysymyksiä, joilla tähdätään tutkimuskysymyksien ja loppuviimein tutkimusongelman ratkaisemiseen tietoa saamalla. (Kananen 2008, 68, 73.)

Tutkimuksen haastattelujen toteuttamisessa sovellettiin teemahaastatteluita, joissa käytettiin runkona tutkimuskysymyksiin pohjautuvia puolistrukturoituja ja avoimia haastattelukysymyksiä. Samaa lähestymistapaa opinnäytetyössään on käyttänyt Sanna Väisänen (2018, 5) tutkiessaan Porvoon poliisiaseman kenttämiehistön ensiapuvalmiuksia.

Teemahaastattelulla tarkoitetaan haastattelua, jossa kysymyksillä ei ole tarkkaa järjestystä ja muotoa, vaan haastattelu perustuu tiedossa oleviin aihepiireihin, eli teemoihin (Hirsjärvi ym. 2007, 203). Teemahaastattelulle tyypillisesti tämän tutkimuksen tutkimuskysymyksiin

pohjautuvat aihepiirit (teemat), läpikäytiin haastateltavien kanssa etukäteen, jotta voitiin varmistua koko tutkittavaan ilmiöön liittyvien osa-alueiden käsittely. Myös haastattelukysymyksiä testattiin etukäteen muutamilla henkilöillä, jotta kysymysten asettelulla voitiin edetä loogisesti teemoittain syvemmälle tutkittavaan aiheeseen. (Kananen 2008, 73, 76–78.)

Tutkittavasta ilmiöstä ennakkoon saatavan tiedon määrä vaikuttaa haastattelumenetelmän valintaan. Mitä enemmän ilmiöstä tiedetään, sitä yksityiskohtaisempia kysymyksiä haastateltaville voidaan esittää. (Kananen 2008, 74.) Tässä tutkimuksessa koirapartioiden ensiapuvalmiudet ovat ilmiönä tuntemattomampia, joka puoltaa teemahaastattelun valintaa haastattelumenetelmäksi. Tästä huolimatta poliisikoiratoiminta ja ensiavun antaminen ovat erillisinä ilmiöinä tunnetumpia. Tästä syystä teemahaastattelun tueksi voitiin laatia näistä tunnetuimmista ilmiöistä johtuvia puolistrukturoituja kysymyksiä. Puolistrukturoituun haastatteluun perustuvissa haastattelukysymyksissä ei ole ennalta määriteltyjä vastausvaihtoehtoja, vaan ne ovat laadultaan avoimia (Kananen 2008, 73).

Tässä tutkimuksessa haastateltaviksi valittiin viisi poliisimiestä, jotka kaikki toimivat vakituisesti Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen valvonta- ja hälytystoimintasektorille sijoitetussa koiraryhmässä koirapartioiden jäseninä. Haastateltavista kaksi toimivat partiokoiranohjaajina Hyvinkään poliisiasemalla ja yksi partiokoiranohjaajana Vantaan pääpoliisiasemalla. Lisäksi kaksi haastateltavaa toimi koirapartiomiehenä Vantaan pääpoliisiasemalla. Haastateltavista yksi ylikonstaapeli työskenteli koiraryhmän johtajana koiranohjaajan tehtävässä ja loput neljä vanhempaa konstaapelia miehistötehtävissä koiranohjaajina ja koirapartiomiehenä. Yhtä lukuun ottamatta haastateltavat sallivat nimiensä julkaisun tutkimuksessa.

Haastateltavien valinta perustui Kananen (2008, 75–76) suositukseen, jossa haastateltaviksi tulisi valita henkilöitä, jotka antavat tutkittavan ilmiön kannalta parasta tietoa. Tämän tutkimuksen kannalta parasta tietoa voitiin olettaa saavan nimenomaan koirapartiossa toimivilta poliisimiehiltä, joilla on käytännön kokemuksia ja havaintoja tutkimusongelmaa koskien.

Eskolan & Suorannan (1998, 60–62) teoksen mukaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa riittävän haastateltavien määrän päättäminen tutkimusta aloitettaessa on varsin hankalaa, sillä aineiston koon määrittämiseksi ei ole olemassa varsinaisia mekaanisia sääntöjä. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyöprosessissa edellytetään erillistä tutkimuslupaa, mikäli haastateltavia poliisimiehiä on enemmän kuin viisi kappaletta. Edellisen lisäksi tässä tutkimuksessa haastateltavien lukumäärän valintaan vaikuttivat tutkijan käytettävissä oleva rajallinen aika ja resurssit. Eskolan & Suorannan (1998, 60–64) mukaan tutkimusongelmaan vastaavan aineiston määrää ja laatua joudutaan pohtimaan jatkuvana prosessina jo aineistoa

kerättäessä. Aineiston riittävyttä ratkaistaessa voidaan puhua sen *kylläntymisestä*, joka saavutetaan silloin, kun uudet haastattelut eivät enää tuota tutkimusongelman ratkaisemiseksi uutta tietoa.

Vaikka kvalitatiivisella tutkimuksella pyritään tilastollisten yleistyksien sijasta kuvaamaan yksittäistä ilmiötä, voidaan Hirsjärven ym. (2007, 177) näkemyksen mukaan yksittäistä tapusta kyllin tarkasti tutkimalla saada ilmiöstä näkyviin merkittävyksiä, jotka toistuvat usein yleisemmällä tasolla. Myös Kananen (2008, 35) viittaa kirjassaan valinnan tekemiseen sen väliltä, pyritäänkö tutkimuksessa ymmärtämään syvällisemmin yksittäisiä tapauksia vai saamaan laajempaa kattavuutta tapausmäärää laajentamalla. Osittain tästä syystä haastateltavat poliisimiehet valittiin siten, että jokainen haastatelluista kuului eri koirapartioon. Näin ollen viidellä haastattelulla saatiin kerättyä tietoa viiden eri koirapartion ensiapuvalmiuksista. Haastateltavien pienemmästä lukumäärästä huolimatta haastatelluista kerätyn aineiston määrä voi silti muodostua suureksi, josta pyritään edelleen analyysivaiheessa luomaan teoreettisesti kestäviä näkökulmia (Eskola & Suoranta 1998, 61–62).

Tehdyt haastattelut toteutettiin Vantaan pääpoliisiasemalla ja Hyvinkään poliisiasemalla. Haastattelut vaihtelivat kestoltaan 50 ja 90 minuutin välillä ja ne tallennettiin digitaalisesti, jonka jälkeen purettiin litteroimalla kirjalliseen muotoon. Litteroitavaa aineistoa kertyi kokonaisuudessaan noin 60 sivua. Kananen (2008, 80) mukaan litterointi voidaan toteuttaa sanatarkasti, yleiskielisesti tai propositiotasolla. Yleiskielisessä litteroinnissa teksti on muunnettu kirjakieleksi ja siitä on poistettu murteet ja puhekielen ilmaisut. Propositiotaso puolestaan huomioi ainoastaan sanoman tai havainnon ydinsisällön. Tämän tutkimuksen haastateltujen litterointi toteutettiin pääsääntöisesti yleiskielisenä, joskin tietyt tekstissä esiintyvät lainaukset on kirjattu sanatarkasti.

4 POLIISIKOIRATOIMINTA SUOMESSA

4.1 Koirien historiaa Suomessa

Tilastokeskuksen (Parikka 2018) arvion mukaan Suomessa on noin 700 000 koira. Suomen Kennelliitto rekisteröi vuosittain noin 50 000 koira ja arvioi Suomessa olevan yli 300 erilaista koirarotua (Suomen Kennelliitto, luettu 19.8.2019).

Helena Meripaasi (2004, 6–7) kuvaa kirjassaan ”Koiranvirkoja” koiran historiaa ja asemaa Suomessa. Vaikka kaikki koirat alunalkujaan polveutuvatkin sudesta, nykyisten koirarotujen voidaan katsoa olevan ihmisen valinnan ja jalostuksen tuloksia. Koirien arvioidaan olleen ihmisen kumppanina jo ainakin 10 000 vuoden ajan, jonka saatossa niitä on ihmisen

elinolojen muuttuessa jalostettu ja käytetty apuna muun muassa metsästyksessä, karjanpaimennuksessa, vetojuhtina tai erilaisissa vartiointitehtävissä. Ihmisen ja koiran yhteiselo onkin aikojen saatossa usein ollut edellytyksenä molempien selviämislle (Finn 2017, 6).

Vaikka varsin monet koirarodut olivatkin jo hyvin vakiintuneita, Euroopassa koirien systemaattinen jalostaminen alkoi järjestäytyneen kenneltoiminnan myötä 1800-luvun puolivälin jälkeen. Vuonna 1889 Helsingissä ”joukko koirista ja metsästyksestä kiinnostuneita herroja” halusivat edistää parempaa koiranhoitoa ja saada Suomeen yhä parempia metsästyskoiria. Varsinkin Viipurissa vuonna 1887 järjestetyn ensimmäisen koiranäyttelyn ”kaikenkarvainen rakkivalikoima” oli aiheuttanut ihmisissä paljon närää. Tämän myötä toukokuussa 1889 perustettiin Helsingissä silloinen Suomen Kennelklubi, joka on 1960-luvulta lähtien kantanut nimeä Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben. 1900-luvulla muut kuin metsästyskoirat luokiteltiin vielä ”ylellisyyskoiriksi” ja Suomen kenneltoiminta painottuikin suuresti metsästyskoirien, kuten suomalaisten pystykorva- ja ajokoirarotujen kehittämiseen. Tuolloin eri rotujen harrastajat perustivat vähitellen omia osastojaan, esimerkiksi lintukoiraosaston, ajokoiraosaston, pystykorvaosaston, sekä Foxterrierklubin. (Meripaasi 2004, 6–7.)

1900-luvulla tiedostettiin yhä enemmän koirien aistien ylivertaisuus ja käyttömahdollisuudet mitä erilaisimmissa tehtävissä. Meripaasi (2004, 8–11) kertoo, kuinka koiria on Suomessa käytetty 1900-luvulta lähtien esimerkiksi virka- ja sotakoirina, sekä erilaisten esineiden ja aineiden etsinnässä. Suomen puolustusvoimat sai vuonna 1923 Tanskan armeijalta lahjoituksena kaksi saksanpaimenkoiraa, josta seuranneen sotakoirien koulutustyön ansiosta puolustusvoimien koiravahvuus kasvoi jo vuotta myöhemmin 25-30:een koiraan. Jatkosodan loppuvaiheessa puolustusvoimilla oli käytössään jo yli 800 sotakoira ja sittemmin 1960-luvulla aloitettiin uudelleen muun muassa partio- ja jälkikoirien, sekä miinanetsintäkoirien koulutus.

Koiria alettiin lisäksi kouluttamaan erilaisiin avustustehtäviin. Jo 1800-luvun Wienissä tehtiin ensimmäisiä opaskoirien koulutuskokeita. Suomessa talvisodassa näkönsä menettäneille luovutettiin ensimmäiset opaskoirat vuonna 1940, jonka myötä myös opaskoirakoulun toiminta alkoi vuonna 1947. Tämän seurauksena Suomessa alettiin kouluttamaan myös erilaisia kuulo- ja avustajakoiria. Eritoten koiran hajuaistia ryhdyttiin hyödyntämään monissa tehtävissä. 1960-luvulla Suomessa koulutettiin maailman ensimmäinen malmikoira, joka osasi etsiä maaperässä olevat malmit ja kiisupitoiset kivet. Malmin etsimisen lisäksi koirien hajuaistia on sittemmin hyödynnetty esimerkiksi kiinteistöjen homevaurioiden ja erilaisten sairauksien ilmaisussa. (Meripaasi 2004, 9–10.)

Nykyisin valtaosa koirista elää ihmisen kumppaneina ”ylellisyyskoirina” ilman mitään erityistä työtehtävää. Tutkimuksien kautta on ilmennyt, että koiran omistaminen parantaa ihmisten elämänlaatua ja lisää sosiaalisia suhteita. Koirille ja niiden omistajille onkin ilmaantunut varsin kattavasti erilaisia harrastusmahdollisuuksia, kuten esimerkiksi tottelevaisuuskoulutuksia, agilityä, palvelus- ja pelastuskoiratoimintaa tai erilaisia metsästyskokeita. Nykypäivänä koirista on tullut ihmisille yhä enemmän perheenjäseniä ja jopa lasten korvikkeita. Koirille on saatavilla valtavasti erilaisia tarvikkeita, kuten leluja, maustettuja puruluita ja vaatteita, joista osa saatetaan rinnastaa enemmänkin omistajan viihdykkeeksi kuin koirien hyvinvointia lisääviksi. Valitettavasti myös koirien jalostus on kääntynyt koirille terveyshaitaksi. Koiria saatetaan hankkia niiden ulkonäön tai imagosyiden vuoksi, joka on johtanut ulkomuodollisten piirteiden jalostamiseen ja korostamiseen. Esimerkiksi suuret silmät, pienen nenän ja korkean otsan omaavat jalostetut koirat voivat olla vakavasti sairaita, vaikka vetoavatkin ihmisen hoivaviettiin. Ihmiselämän muutos on vaikuttanut myös virkakoirien käyttötarpeisiin. Nykyisin virkakoiria työskenteleekin erilaisissa erikoisetsintätehtävissä, kuten huume-, pommi- ja palokoirina. (Meripaasi 2004, 10–12.)

4.2 Poliisikoirien historia ja nykytila Suomessa

Poliisilla on Suomessa noin 260 poliisikoiraa, jotka ovat 210 koiranohjaajan hallussa (Polamk, poliisikoirat, luettu 20.8.2019). Näihin lukumääriin pääsemiseksi on suomalaisessa poliisikoirakoulutuksessa ja -toiminnassa kuljettu pitkä matka. Kirsi Tervämäki (2002, 7–9) kertoo Poliisikoiralaitoksen historiikista kertovassa kirjassaan, kuinka poliisikoiratoiminta alkoi varsinaisesti Helsingin poliisilaitoksella vuonna 1909, kun ratsumestari Henrik Calonius toi Saksasta Suomeen neljä koiraa, muun muassa saksanpaimenkoira Hektor von der Volmeburgin ja dobermanninarttu Zilly von Thüringenin. Jo vuonna 1912 Helsingin poliisilaitoksen poliisikoirien avulla oli Helsingissä ja muualla maassa saatu selvitettyä lukuisia varkauksia ja murhapolttoja, sekä otettua kiinni kulkureita ja muita ”ilkeyden harjoittajia”. Vuonna 1919 poliisikoirien käyttötarve oli lisääntynyt jo siinä määrin, että innokkaana koiramiehenäkin tunnettu eläinlääkäri Johan Brüning teki aloitteen Valtion poliisikoirasiittolan ja koirankuljettajakoulun perustamiseksi. Brüningin johtama koulu perustettiin vielä saman vuoden aikana Imatran Vuoksenniskalle, jossa se kerkesi toimia kaksi vuotta ennen muuttoa Hämeenlinnaan Brüningin omistamaan kiinteistöön nykyisen Turuntien varrelle vuonna 1921.

1920-luvun kuluessa luottamus poliisikoiriin kasvoi edelleen. Koiria alettiin käyttää patrollitehtävissä vartiokonstaapeleiden turvana, sekä epäsiiveillisesti käyttäytyvien korttipelijoukkojen ja viinanmyyjien pidättämisessä. Vuonna 1923 Suomessa oli kaikkiaan 42

poliisikoiraa, joista kuitenkin vain 24 oli tehtäviin täysin kelvollisia. Tuona aikana poliisikoirakäytössä olleista dobermanneista oltiin jo luopumassa niiden kylmälle alttiin ja ohuen karvapeitteen vuoksi. Näin ollen poliisikoirasiittolassakin lisättiin vain schäferrotuisia koiria. Nykyisiin tiloihinsa Hämeenlinnan Ojoisten virkatalon maalle Valtion poliisikoirasiittola ja koirankuljettajakoulu muutti vuonna 1927. Vuotta myöhemmin koulun nimi muuttui Valtion poliisikoiralaitokseksi ja sen hoitajaksi nimettiin Ville Lassila. Samalla pyrittiin myös parantamaan poliisikoirien laatua ostamalla uusia koiria ja päättämällä poliisikoirasiittolan aikaisten koirien käyttäminen siitostoimintaan. Valtion poliisikoiralaitoksen nimi muuttui nykyiseksi poliisikoiralaitokseksi vielä ennen sota-aikoja vuonna 1937. (Tervämäki 2002, 8–21.)

Sotavuosien jälkeen poliisikoiralaitoksen toiminta elpyi pikkuhiljaa. Sota-aikana poliisikoiria oli käytetty muun muassa sotilaskarkurien ja ”puskaryssien” kiinniottamiseen, sekä desanttien etsimiseen. Varsinaisia koirankuljettajakursseja ei sotavuosina juurikaan järjestetty ja sotien jälkeen koiralaitoksen kurssitoiminta alkoikin kertauskurssien järjestämisellä. Vuonna 1952 koirankuljettajakursseista siirryttiin käyttämään nykyaikaisempaa nimitystä koiranohjaajakurssi. (Tervämäki 2002, 26–31.)

1960-luvulta lähtien poliisikoirien ja -ohjaajien koulutuksessa otettiin reippaita harppauksia eteenpäin. Poliisikoiralaitoksen tiloja päivitettiin ja henkilökunnan määrää lisättiin kansliatöiden ja koiratoiminnan laajentumisen vuoksi. Poliisikoiranohjaajille alettiin vuodesta 1965 lähtien maksamaan kuukausittaista ruokinta- ja hoitomaksua, sillä koiranohjaajat hoitivat pentuja kotonaan, jolloin ohjaajan ja koiran suhde muovautui kiinteämmäksi. 1970-luvulla poliisikoiratoiminta menestyi siinä määrin, että poliisilaitoksille perustettiin omia koiraryhmiä, jotta koirien lisääntyneeseen käyttötarpeeseen pystyttiin vastaamaan. Samassa kehittyi myös koirapartioiden voimankäyttö- ja suojavälineet. (Tervämäki 2002, 37–39, 47–49.)

Vuodesta 1985 lähtien koirapartioon on kuulunut poliisikoira, poliisikoiranohjaaja ja vaki-
tuinen partiokaveri, eli koirapartiomies (Tervämäki 2002, 56). Koirapartiomiehen tulisi olla poliisikoiralle niin tuttu, että hän voi tarvittaessa vähintään ohjata koiran takaisin autoon, mikäli koiranohjaaja on toimintakyvytön esimerkiksi loukkaantumisen takia (Ahto-Hakonen 2016, 5). Myös Naskali (2016, 5, 35) pitää tärkeänä partiokaverin kykyä avustaa erilaisissa koirapartion kohtaamissa tilanteissa, kuten esimerkiksi annettaessa poliisikoiralle ensiapua.

Nykypäivää kohti kuljettaessa poliisikoirien arvostus on kasvanut ja poliisikoiratehtävät ovat muuttuneet entistä vaativimmiksi. Harjoituspäivien myötä tietoisuus poliisikoirista ja niiden käyttömahdollisuuksista levisivät entistä enemmän ja 1980-luvun lopulla

poliisikoirien käyttö erityisesti jäljestystehtävissä oli nousussa. Tämän lisäksi poliisikoiria käytettiin edelleen myös yleisötilaisuuksien järjestyksenpidossa ja voimankäyttövälineenä eri poliisitehtävillä. Vuonna 1996 Poliisikoiralaitos siirtyi sisäasiainministeriön alaisuudesta Poliisiammattikorkeakoulun alaisuuteen. Tämän myötä poliisikoiratoiminta nähtiin virallisissa suunnitelmissa entistä paremmin osana poliisin koulutusta. (Tervämäki 2002, 55-58.)

Koiralla tiedetään olevan moninkertaisesti parempi hajuaisti kuin ihmisillä. Päivi Romppainen (2007, 19) kirjoittaa kirjassaan ”Vainun varassa” saksanpaimenkoiralla olevan nenäsään kuonon koosta riippuen noin 220 miljoonaa aistisolua. Vertailun vuoksi ihmisellä vastaava solujen lukumäärä on noin 5 miljoonaa. Lisäksi koiran hajuaisti harjaantuu iän myötä, sillä jokaisessa hajusolussa olevat noin tuhat reseptoria uusiutuvat 30-60 päivän kuluessa. Reseptorit uusiutuvat sen mukaan, mitä koira on koulutuksessa opetettu haistamaan. Koiran hajuaisti paraneekin sen myötä, mitä enemmän sitä käytetään ja yleensä vain ihmisen mielikuvitus ja koulutustaidot rajoittavat koiran hajuaistin hyödyntämistä (Finn, 2017, 7).

Juuri koiran ylivertainen hajuaisti on johtanut poliisikoirien kouluttamiseen erilaisiin tehtäviin. Tervämäen (2002) kirjasta käy ilmi, että Suomen ensimmäinen huumekoira koulutettiin jo vuonna 1969 huumeiden rantautuessa Suomeen. Vuonna 1972 alettiin Suomessa koulutamaan ensimmäistä poliisikoira räjähdysaineiden etsintään ja 1990- ja 2000-luvuilla poliisikoirien hajuaistit valjastettiin ruumiiden ja palavien nesteiden etsimiseen. (Tervämäki 2002, 41–42, 53–54.)

Nykyisin Suomessa käytettävät poliisikoirat voidaan jakaa partiokoiriin ja erikoiskoiriin (Romppainen 2007, 10, 13). Yleisimmät partiokoirarodut Suomessa ovat saksanpaimenkoira ja belgianpaimenkoira malinois (Polamk, poliisikoirat, luettu 26.8.2019). Poliisiammattikorkeakoulun vuonna 2018 julkaiseman ”Partiokoiranohjaajan erikoistumisopintojen” opetussuunnitelman mukaan partiokoiralle koulutetaan neljä eri osa-alueita: hallittavuus, etsinnät (henkilö- ja esine-etsintä), jäljestäminen, sekä suojele (voimankäyttö). Erikoistumisopintojen jälkeen erikoisetsintätehtävissä käyttämistä varten koira voidaan hyväksyä erikoistumiskoulutukseen, jossa partiokoiraa voi erikoistua joko huumeaineiden, räjähdysaineiden, palavien nesteiden, vainajien hajun tai jonkin muun aineen etsintään. (Polamk 2018, 4, 8.)

Erikoiskoirille on partiokoirista poiketen koulutettu pelkän hallittavuuden lisäksi jokin erikoisetsinnän laji, kuten esimerkiksi huumeaineiden, räjähdysaineiden, palavien nesteiden tai rahan etsintä. Erikoiskoirarotuina käytetään esimerkiksi labradorinnoutajia ja englantinspringerspanieleja. (Polamk, poliisikoirat, luettu 26.8.2018.) Tänä päivänä poliisikoiran, koiranohjaajan ja koirapartiomiehen muodostamat koirapartiot osallistuvat tavanomaisten

poliisitehtävien lisäksi erilaisiin koirapartion erityistehtäviin, joissa koira käytetään voimankäyttöväliseen tai esimerkiksi huumeiden tai kadonneiden henkilöiden etsinnässä (Polamk, poliisikoiranohjaajat, luettu 26.8.2019).

Poliisikoirien käyttö poliisitehtävillä on ollut tasaisessa nousussa 2010-luvulla. Ville Eklundin kirjoittamassa uutisessa (2016) haastatellun Poliisikoiralaitoksen silloisen johtajan Pekka Kokkosen mukaan poliisikoiratoiminnalla pelastettiin vuonna 2015 24 ihmishenkeä tehtävillä, joissa lähes kaikki pelastetut olivat metsään tai maastoon kadonneita henkilöitä. Poliisin tilastopalvelun (2019) mukaan poliisikoiria käytettiin maassamme vuonna 2018 yhteensä 8482 kertaa, joista tutkimuskohteena olevalla Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella 1170 kertaa.

93 Poliisikoira käytetty

Toimenpiteiden Lkm	2014	2015	2016	2017	2018
215 Helsinki	929	883	902	1 061	1 136
806 Itä-Uusimaa	1 355	1 401	1 379	1 382	1 170
815 Kaakkois-Suomi	402	505	378	496	453
818 Länsi-Uusimaa	674	954	887	851	751
821 Häme	458	598	565	721	725
833 Sisä-Suomi	603	669	729	668	659
836 Pohjanmaa	750	892	773	892	657
842 Lounais-Suomi	685	837	791	728	805
851 Itä-Suomi	1 002	1 000	914	891	891
863 Oulu	762	723	647	640	746
866 Lappi	463	496	418	423	489
872 Ahvenanmaa	0	0	0	0	0
Paikallispoliisi	8 083	8 958	8 383	8 753	8 482

Taulukko 1. Poliisikoirien käyttömäärät poliisilaitoksissa vuosina 2014 – 2018. (Lähde: Poliisin tilastopalvelu PolStat.)

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella vuonna 2018 olleesta 1170:stä poliisikoiratehtävästä valtaosa tilastoiduista käyttötehtävistä oli erilaisten räjähteiden ja huumausaineiden etsintää, sekä jäljestämistä ja henkilöetsintää. Tehtävät on osoitettu tyypeittäin oheisessa taulukossa 2.

806 Itä-Uusimaa

Toimenpiteiden Lkm	2018
93 Poliisikoiraa käytetty	0
930 Poliisikoiraa käytetty: muutoin	28
931 Poliisikoiraa käytetty: kiinniottoon / kiinnioton turvaamiseen	76
932 Poliisikoiraa käytetty: huume-etsintään	205
933 Poliisikoiraa käytetty: räjähdde-etsintään	272
934 Poliisikoiraa käytetty: järjestykseen	245
935 Poliisikoiraa käytetty: henkilöetsintään	133
936 Poliisikoiraa käytetty: esine-etsintään	53
937 Poliisikoiraa käytetty: kuolleen etsintään	2
938 Poliisikoiraa käytetty: PR-toimintaan	1
939 Poliisikoiraa käytetty: koira kutsuttu muttei voinut /tarvinnut käyttöä	155
93 Poliisikoiraa käytetty	1 170

Taulukko 2. Poliisikoirien käyttömäärät tehtävittäin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella vuonna 2018. (Lähde: Poliisin tilastopalvelu PolStat.)

5 ENSIAPU

Tämän tutkimuksen yhtenä tarkoituksena on perehdyttää lukija ensiavun keskeiseen käsittelyyn ja ensiapukoulutuksen aihesisältöihin. Käsittelyn ulkopuolelle on rajattu varsinaiset yksityiskohtaiset ensiapuohjeet, sillä työn tarkoitus on antaa lukijalle käsitys poliisikoiratoiminnassa vallitsevista ensiavun erityispiirteistä yleisellä tasolla. Yksityiskohtaisempia ensiapuohjeita on käsitelty muun muassa Ari Lindströmin ja Timo Kinnusen (2019) opinnäytetyössä ”Ensiapuopas poliisille”. Poliisikoiralle annettavaa ensiapua on lisäksi käsitelty Jussi Naskalin (2016) partiokoiranohjaajan peruskurssin kehittämistyössä.

Ensiavulla tarkoitetaan loukkaantuneelle tai sairastuneelle tehtävää auttamistoimintaa, jonka tarkoituksena on elintoimintojen tukeminen, kärsimyksen lievittäminen, lisävammojen sekä oireiden ehkäiseminen ja autettavan selviytymisen edistäminen. Ensiavun antajana voi olla kuka tahansa. (Zidemana, David A. 2015, viitattu teoksessa Castrén ym. 2016, 23.) Hätäensiavulla eli hengen pelastavalla avulla tarkoitetaan puolestaan autettavan peruselintoimintojen turvaamista ja hänen tilansa pahenemisen estämistä (Sahi ym. 2006, 14).

Ensivasteeksi kutsutaan hätätilapotilaan ensimmäiseksi tavoittavan yksikön apua. Yksikkö voi olla esimerkiksi ambulanssi, pelastusyksikkö, vapaapalokunnan (VPK) tai Suomen Punaisen Ristin (SPR) ensivasteyksikkö. Edellä mainittujen lisäksi myös poliisilla voi olla rooli ensivasteyksikkönä. Ensivasteyksikkö avustaa ensihoitoyksikköä, mutta ei yleensä kuljeta autettavia. (Sahi ym. 2006, 14.) Ensivaste on osa porrastettua ensihoitojärjestelmää, jossa hätäkeskus hälyttää äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen auttamiseksi muun hälytettävissä olevan yksikön kuin ambulanssin. Toiminnan tarkoituksena on lyhentää autettavan tavoittamisviivettä. (Castrén ym. 2012, viitattu teoksessa Korte & Myllyrinne 2017, 193.)

Ensihoidolla puolestaan tarkoitetaan asianmukaisen koulutuksen saaneen henkilön tekemää tilanteen arviointia ja välittömästi antamaa hoitoa. Hoidon tavoitteena on sairastuneen tai vammautuneen peruselintoimintojen käynnistäminen, ylläpitäminen ja turvaaminen. (Sahi ym. 2006, 14.)

5.1 Ensiapukoulutus

Ennakolta hankittu ensiaputaito antaa auttajalle valmiuden toimia ensiaputilanteessa mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti (Sahi ym. 2006, 153). Ensiaputaidot voidaan hankkia eri tavoin, esimerkiksi perinteisessä lähiopetuksessa tai verkko-opiskeluna. Koulutuksessa saaduilla tiedoilla ja taidoilla voidaan edistää tapaturmassa loukkaantuneen tai sairastuneen selviämistä, vähentää loukkaantuneen tilan heikkenemistä ja tunnistaa erilaisia oireita. Edellä mainitun vuoksi ensiapukoulutusta suositellaan laaja-alaisesti kaikille. (Zidemana, David A. 2015, viitattu teoksessa Castrén ym. 2016, 23.)

Ensiavun toimenpiteet tulee voida perustella tutkimusnäytöllä tai asiantuntijoiden tuottamalla ohjeilla. Euroopan elvytysneuvosto (ERC) on vuonna 2015 julkaissut Kansainvälisen elvytysneuvoston (ILCOR) ohjeisiin pohjautuvat suositukset Suomeen ensiapuohjeiksi. (Zidemana, David A. 2015, viitattu teoksessa Castrén ym. 2016, 4, 23.)

Suomessa kyseiset ohjeet on arvioitu ja kirjoitettu suomalaisten asiantuntijoiden lausuntojen mukaan suosituslauseiksi. Nämä suosituslauseet on edelleen muokattu Suomen Punaisen Ristin (SPR) ensiapu- ja terveystoimikunnan lausuntojen mukaan sopimaan suomalaisen ensiapukoulutuksen perustaksi. (Zidemana, David A. 2015, viitattu teoksessa Castrén ym. 2016, 4.)

5.2 Suomen Punainen Risti

Suomessa edellä mainittuihin suosituksiin perustuvaa ensiapukoulutusta antaa Suomen Punainen Risti. Ensiapukoulutukset on jaettu 4-8 tunnin mittaisiin *hätäensiapukurssseihin*, sekä 16 tunnin mittaisiin *EA 1 ja EA 2* -kursseihin. Lisäksi järjestetään erillisiä 4-8 tunnin pituisia kertauskursseja, joiden avulla ylläpidetään ensiapuvalmiuksia hätäensivussa. (Suomen Punainen Risti 2019, Ensiapukurssit ja niiden sisällöt.) Ensiapukurssien ja hätäensiapukurssien tarkempi koulutussisältö on esitelty taulukossa 3 (ks. sivu 20). SPR järjestää lisäksi *ensivun kouluttajakoulutusta* (ETK / HEK-koulutus), joka antaa terveydenhuollon ammattilaiselle pätevyyden toimia SPR:n koulutusohjelmien kouluttajana sekä SPR:n tarjoamissa koulutus-tehtävissä (Suomen Punainen Risti 2019, ensivun kouluttajille).

5.2.1 SPR:n EA 1 -ensiapukurssi (16h)

SPR:n järjestämä EA 1 -ensiapukurssi on kestoaltaan 16 tuntia. Koulutuksen suorittanut hallitsee ensiavun antamisen perusteet kurssin sisällön mukaisissa aiheissa. Kurssin todistus on voimassa kolme vuotta.

Kurssin tavoitteena on antaa valmiudet auttamistoimintaan onnettomuuksissa ja sairauskohtauksissa. Se sisältää hätäensiavun perusteita, kuten peruselvytyksen, tajuttomalle annettavan ensiavun, sekä sokin tunnistamisen ja ehkäisyn koulutusta. Näiden lisäksi kurssilla perehdytään tavallisimpiin sairauskohtauksiin, sekä haavojen, palovammojen, myrkytysten ja nivelvammojen hoitamiseen. (SPR 2019, ensiapukurssi EA 1.)

5.2.2 SPR:n EA 2 -ensiapukurssi (16h)

SPR:n järjestämä EA 2 -ensiapukurssi on kestoaltaan niin ikään 16 tuntia. Kurssille voi osallistua, kun EA 1-kurssin todistus on voimassa. Kurssin tavoitteena on, että sen suorittanut osaa ehkäistä tapaturmia ja osaa aloittaa ensiavun antamisen haasteellisimmissa ensiaputilanteissa, sekä tavallisimmissa sairaus- ja onnettomuustilanteissa oleville henkilöille. Kurssin todistus on voimassa kolme vuotta.

Peruselvytyksen osalta kurssille osallistujan taitoja laajennetaan lapselle ja vauvalle annettavaan elvytykseen, sekä defibrillaattorin käyttöön. Koulutus antaa lisäksi valmiudet loukkaantuneen tutkimiseen ja hänen tilansa seurantaan. Lisäksi koulutuksessa käsitellään muun muassa loukkaantuneen siirtämistä ja suojaamista, sekä kylmyyden ja lämmön aiheuttamien vammojen ehkäisyä ja ensiapua. Edellä mainittujen lisäksi kurssilla voidaan käsitellä kohderyhmäkohtaisia aiheita. (SPR 2019, ensiapukurssi EA 2.)

5.2.3 SPR:n hätäensiapukurssit (4-8h)

SPR:n järjestämät hätäensiapukurssit ovat kestoaltaan 4-8 tuntia ja niiden sisältö vaihtelee kurssin pituuden mukaan. Hätäensiapukurssin suorittanut osaa aloittaa hätäensiavun kurssin sisällön mukaisissa aiheissa. (SPR 2019, ensiapukurssit ja niiden sisällöt.)

Neljän tunnin mittaisessa hätäensiapukurssissa perehdytään onnettomuustilanteissa tai sairauskohtauksessa tapahtuvaan auttamistoimintaan ja hätäensiavun perusteisiin. Näihin lukeutuvat muun muassa peruselvytys ja tajuttomalle annettava ensiapu, verenkierron häiriötilat ja verenvuotojen tyrehtyttäminen, sekä hengitysteiden vierasesineet. Näiden lisäksi kurssilla annetaan valmiudet tapaturmien ehkäisyyn. Tarvittaessa kurssilla voidaan käsitellä ryhmäkohtaisia erityispiirteitä. (SPR 2019, hätäensiapukurssi 4 t.)

Kahdeksan tunnin mittaisessa hätäensiapukurssissa koulutukseen on lisätty tavallisimpiin sairauskohtauksiin, palovammoihin ja haavoihin annettava ensiapu. Poiketen neljän tunnin mittaisesta koulutuksesta, ei tässä koulutuksessa käsitellä hätäensiavun osalta erikseen verenvuodon tyrehdyttämistä. Myös tässä koulutuksessa voidaan käsitellä tarpeelliseksi katsottuja ryhmäkohtaisia aiheita. (SPR 2019, hätäensiapukurssi 8 t.)

5.2.4 Ensiavun kertauskurssit ja ensiapukoulutuksen ylläpitäminen

SPR:n järjestämät ensiavun kertauskurssit ovat kestoaltaan 4-8 tuntia ja niiden avulla ylläpidetään ensiapuvalmiuksia hätäensiavussa (SPR 2019, kertauskurssi). Kaikki SPR:n järjestämät hätäensiapukurssit soveltuvat myös kertauskurssiksi (SPR 2019, ensiavun kertauskurssi 4–8 t).

Kaikki SPR:n ensiapukurssit, sekä niistä saadut todistukset ovat voimassa kolme vuotta. SPR suosittelee, että henkilö kertailee ensiaputaitojaan kolmen vuoden välein ensiapukurssilla. Sekä EA 1- ja EA 2-kursseja voidaan kerrata yhden kerran käymällä esimerkiksi 4-8 tunnin ensiapukurssi, joka voi olla joko kertauskurssi tai hätäensiapukurssi. Tällöin ns. pitkän EA 1- tai EA 2 -kurssin voimassaolo jatkuu seuraavat kolme vuotta. (SPR 2009, ensiapuvalmiuden ylläpito, 1.) Kertauskurssin käytyään esimerkiksi EA 1 -koulutuksen käynyt henkilö voi halutessaan siirtyä koulutushierarkiassa ylöspäin käymällä esimerkiksi EA 1 -kurssin sijasta EA 2 -kurssin (SPR 2009, ensiapuvalmiuden ylläpito, 1, viitattu teoksessa Väisänen, 13).

Työpaikkojen ensiapukoulutuksen tulee vastata työpaikan tarpeita. Koulutuksen järjestämiseksi SPR suosittelee, että koulutukset räätälöitäisiin yrityksen tarpeisiin työpaikkojen vaatimusten ja olosuhteiden mukaisiksi. Tähän lukeutuu muun muassa koulutuksen suunnittelu työpaikan ensiapuvalmiuksien pohjalta, sekä sen toteuttaminen ensiapukoulutustarpeen ja koulutettavien tarvemäärän mukaisesti. Koulutuksessa on hyvä huomioida työpaikan riskit, sijainti ja esimerkiksi tapaturmamahdollisuudet. (SPR 2009, ensiapuvalmiuden ylläpito, 2.)

EA1 16 t	EA2 16 t	HÄTÄENSIAPUKURSSI 4 t	HÄTÄENSIAPUKURSSI 8 t
Auttamistoiminta onnettomuudessa tai sairauskohtauksessa	Auttamistoiminta ensiapua vaativissa tilanteissa	Auttamistoiminta onnettomuudessa tai sairauskohtauksessa	Auttamistoiminta onnettomuudessa tai sairauskohtauksessa
Hätäensiavun perusteet:	Hätäensiapu:	Hätäensiavun perusteet:	Hätäensiavun perusteet:
Tajuttomalle annettava ensiapu	Tajuttomalle annettava ensiapu	Tajuttomalle annettava ensiapu	Tajuttomalle annettava ensiapu
Peruselvytys	Peruselvytys, aikuinen, lapsi, vauva (sisältää myös aikuisen varhaisen defibrilloinnin)	Peruselvytys	Peruselvytys
Vierasesine hengitysteissä	Vierasesine hengitysteissä	Vierasesine hengitysteissä	Vierasesine hengitysteissä
Verenkierron häiriötila (sokki)	Verenkierron häiriötila (sokki)	Verenkierron häiriötila (sokki)	Verenkierron häiriötila (sokki)
Haavat	Vammamekanismin merkitys vamman synnyssä:	Verenvuodon tyrehtyttäminen	Haavat
Tavallisimmat sairaskohtaukset	Loukkaantuneen tutkiminen ensiapun antamiseksi	Tarvittaessa ryhmäkohtaisia painotuksia	Tavallisimmat sairaskohtaukset
Palovammat ja sähkön aiheuttamat vammat	Rintakehän, vatsan, ja lantion vammat sekä sisäiset verenvuodot	Tapaturmien ehkäisy	Palovammat
Nivelvammat ja murtumat	Ranka- ja raajavammat		Tarvittaessa ryhmäkohtaisia muita aiheita / painotuksia
Myrkytykset	Pään- ja kasvojen vammat		
	Vammojen ensiapu:		
	Murtumat		
	Nivel- sekä pehmytosavammat		
	Rasitus- ja lihasvammat		
	Loukkaantuneen tilan seuranta ja tarkkailu		
	Ensiapuasennot, loukkaantuneen suojaaminen ja siirrot sekä kuljetukset		
	Ensiapu ja ehkäisy kylmän aiheuttamissa vammoissa ja sairastumisissa		
	Ryhmäkohtaiset erityisaiheet - Ensiavun ja terveystiedon kartuttaminen - Oman terveyden ja turvallisuuden edistäminen - Valinnaisaiheita kohderyhmän tarpeiden mukaan - PPE-D -peruskurssi 4 t		

Taulukko 3. SPR:n ensiapukoulutusten koulutussisällöt. (Lähde: SPR 2019)

6 ENSIAPUKOULUTUS POLIISISSA

Poliisilain (22.7.2011/872) 1 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan poliisin tehtävänä on muun muassa oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen ja syyteharkintaan saattaminen. Lisäksi mainitun pykälän toisessa momentissa säädetään, että mikäli on perusteltua syytä olettaa henkilön kadonneen tai joutuneen onnettomuuden uhriksi, poliisin on ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin henkilön löytämiseksi.

Poliisi toimii monimuotoisessa toimintaympäristössä ja kohtaa tehtävillään päivittäin erilaisia ihmisiä, joiden terveydentila voi vaihdella, joko sairauksista tai ulkoisista vammoista johtuen. Työn luonteen ja poliisilaissa mainittujen tehtäviensä vuoksi poliisi voi virkatehtävissään päätyä tilanteeseen, jossa joutuu antamaan ensiapua toiselle ihmiselle tai itselleen.

Poliisikoiratoiminnassa on ensiavun antamisen osalta lisäksi huomioitava poliisikoiralle annettava ensiapu, sekä koiran käyttö esimerkiksi kadonneen ja ulkoisen avun tarpeessa olevan henkilön etsinnässä tai poliisin voimankäyttövälineenä. Esimerkiksi Nea Kimpimäen ja Niko Kimpimäen (2018, 37) tekemästä opinnäytetyöstä ilmenee, että vuosien 2016-2017 aikana poliisin voimakeinojen käytöstä aiheutuneista henkilövahingoista 16,1 prosenttia aiheutui poliisikoiran käytön yhteydessä. Muun muassa tähän liittyen poliisilain 8 luvun 6 §:n 3 momentti velvoittaa poliisin antamaan toimenpiteen suorittamisen yhteydessä vammoja saaneelle henkilölle viivytyksettä hoitoa ja järjestämään tarvittaessa lääkärinapua.

Työpaikoilla on työturvallisuuslain (738/2002) 46 §:n mukaisesti pidettävä yllä ensiapuvalmiutta, johon sisältyy ensiavussa tarvittavat tarvikkeet ja välineet, ensiavun antamiseen perehtyneet henkilöt, sekä tiedot siitä minkälaisiin toimiin nopean avun saamiseksi on ryhdyttävä tapaturma- tai sairastumistilanteissa. Työterveyshuoltolain (21.12.2001/1383) 12 §:n 1 momentin 7 kohdassa edellytetään lisäksi sitä, että työpaikan työterveyshuolto osallistuu työturvallisuuslain 46 §:n mukaiseen ensiavun järjestämiseen. (POHA 2019a, 1.)

Poliisissa ensiapuvalmiudesta sekä -koulutuksesta ja ensiavussa tarvittavista varusteista ohjeistetaan Poliisihallituksen (POHA) 28.6.2019 antamassa uudessa ohjeessa *Ensiapuvalmius poliisihallinnossa POL 2019-30157*.

6.1 Ensiapuvalmius poliisihallinnossa

Poliisihallituksen antaman ohjeen *Ensiapuvalmius poliisihallinnossa* tarkoituksena on linjata poliisin ensiapukoulutuksen ja ensiapuvarusteiden vähimmäistaso, jotta poliisin yksiköiden ensiapuvalmius olisi työturvallisuuslain 46 §:ssä säädetyllä tasolla. Ohjeessa

edellytetään, että poliisiyksiköiden työsuojelun tulee seurata ohjeessa määritellyn ensiapuvalmiuden toteutumista yksiköissään. (POHA 2019a, 1, 7.)

Ohjeeseen kuuluvassa liitteessä 1 on luetteloitu poliisin käytössä olevat ensiapuvarusteet käyttäjärhytmittain. Näihin lukeutuvat poliisiasema- ja autokohtaiset ensiapuvarusteet, poliisimiehen henkilökohtaiset-, sekä erityistoimintoihin kuuluvien henkilö- ja ryhmäkohtaiset ensiapuvarusteet. Luettelo ohjeen mukaisista ensiapuvarusteista on tämän tutkimuksen liitteenä 1. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella koiraryhmän käytössä on koiratoimintaan varta vasten räätälöidyt ensiapuvarusteet, joita käsitellään tarkemmin luvussa 7.3.

Poliisihallinnossa ensiapukoulutus on toteutettava noudattaen SPR:n luokitusten ja sisällön mukaisia koulutuksia, joista poliisihallinnon käytössä on tällä hetkellä hätäensiapu- ja EA 1 -koulutukset kertauskoulutuksineen. Poliisihallituksen antamasta aiemmasta ohjeesta poiketen, ei poliisin ensiapukoulutuksessa enää edellytetä EA 2 -koulutuksen suorittamista. EA 1 -koulutuksen vastuukouluttajan tulee olla käynyt Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) linjauksen mukainen SPR:n järjestämä ensiavun ja terveystiedon kouluttajan (ETK) koulutus, jonka edellytyksenä on lääkärin, sairaan- tai terveydenhoitajan tutkinto. (POHA 2019a, 2–3.)

Poliisin yksiköt voivat ostaa ensiapukoulutukset hankintaohjeidensa mukaisesti joko SPR:ltä, työterveyshuollosta tai yksityisiltä palveluntarjoajilta. Yksiköt voivat lisäksi sopia koulutuksista yhteistyökumppaneidensa kanssa tai kouluttaa omasta henkilöstöstään ensiapukouluttaja STM:n linjausten mukaisesti. (POHA 2019a, 2.) Poliisiyksiköiden ensiapukoulutuksessa on tarpeellista huomioida työn riskit ja tapaturmavaarat, käytössä olevat ensiapuvarusteet, sekä eri ammattiryhmien tehtävien ja työolosuhteiden, kuten harvaan asuttujen alueiden ja yksintyöskentelyn aiheuttamat erityispiirteet (POHA 2019a, 2–3).

6.1.1 Poliisin ensiapukoulutuksen sisällöt työtehtävittäin

Poliisihallituksen ohjeessa (2019a, 3–4) määritetään vähimmäisvaatimukset poliisihallinnon henkilöstön ensiapuvalmiuksille työtehtävittäin. Voimankäyttövälineitä kantaville poliiseille ja poliisihallinnon vartijoille koulutetaan aina EA 1 -koulutus, sekä *poliisin taktinen hätäensiapukoulutus*.

Kolmen vuoden sisällä EA 1 -koulutuksen suorittamisesta edellä mainituille ryhmille koulutetaan kahdeksan tunnin mittainen kertauskoulutus. Tämän kertauskoulutuksen suositellaan sisältävän neljä tuntia hätäensiapukoulutusta ja neljä tuntia työn erityispiirteisiin liittyviä harjoitteita. Lisäksi kertauskoulutukseen tulee soveltuvin osin sisällyttää EA 2 -

koulutuksessa käsiteltävät pään vammat, hypotermia, paleltumat, sekä lämmön aiheuttamat sairastumiset. (POHA 2019a, 3–5.)

Poliisi (AMK) -tutkintoa Poliisiammattikorkeakoulussa opiskeleville koulutetaan SPR:n luokituksen mukainen EA 1 -koulutus, sekä poliisin taktinen hätäensiapukoulutus (POHA 2019a, 2). Poliisissa toimistotehtävissä toimiville henkilöille, kuten asiantuntijoille ja päällystölle koulutetaan hätäensiapukoulutus, sekä 4-8 tunnin mittainen kertauskoulutus. Poliisihallitus edellyttää, että mainitusta henkilöstöryhmästä koulutetaan ensiavun antamiseen vähintään 5 prosenttia. (POHA 2019a, 4.)

6.1.2 Poliisin erityistoimintojen ensiapuvalmius

Poliisihallituksen ohjeessa poliisin erityistoiminnoilla tarkoitetaan vaativien tilanteiden- (VATI), joukkojenhallinta- (JOUHA) ja terroripommiryhmien (TEPO/CBRNE) henkilöstöä. Myös koirapoliiseina toimivat poliisimiehet muodostavat oman erityistoimintonsa. (POHA 2019a, 4–5.) Ohje ei kuitenkaan ota kantaa siihen, rinnastetaanko poliisikoirapartiossa vakituisesti toimiva koirapartiomies koirapoliisina toimivaksi poliisimieheksi. Seikka voi osaltaan aiheuttaa tilanteen, jossa koirapartiot tehtävillä toimiva koirapartiomies jää kattavamman ensiapukoulutuksen piirin ulkopuolelle.

Kaikille edellä mainittujen toimintojen jäsenille koulutetaan EA 1 -koulutuksen ja sen kahdeksan tunnin kertauskoulutuksen lisäksi poliisin taktinen hätäensiapukoulutus. Näiden ohella kaikkien erityistoimintojen jäsenille on järjestettävä omia kohdennettuja harjoitus- ja/tai koulutuspäiviä, joiden sisällössä tulee huomioida *taktinen ensihoito* (TEMS). (POHA 2019a, 4–5.)

Vaativien tilanteiden- ja joukkojenhallintaryhmien perus- ja jatkokurssien opetussuunnitelmaan sisällytetään poliisin taktisen ensiavun ryhmävalmennus. VATI-ryhmien jäsenille voidaan tarvittaessa järjestää kattavampia VATI Medic -perus- ja jatkokursseja. Näiden järjestämisestä vastaa Poliisihallituksen ohjauksen mukaisesti Poliisiammattikorkeakoulu. (POHA 2019a, 5.)

6.1.3 Poliisin taktinen hätäensiapukoulutus

Poliisin taktisella hätäensiapukoulutuksella tarkoitetaan Poliisihallituksen ohjeen (2019a, 3) mukaan ennen sairaalahoitoa tapahtuvaa hätäensiavun antamista ympäristössä, jossa ensihoitohenkilöstöä ei ole saatavilla. Tämä voi johtua kiireellisestä ensiapua vaativasta tilanteesta esimerkiksi poliisin voimankäytön seurauksena tai ensihoitohenkilöstön työturvallisuutta vaarantavasta kohdehenkilön toiminnasta.

Koulutusta annetaan vuosittain poliisin voimankäyttövälineitä kantavalle henkilöstölle, esimerkiksi poliiseille ja vartijoille. Voimakeinoja käyttäessään virkamiehen on jatkuvasti arvioitava niiden käytön vaikutuksia kohdehenkilöön sekä sivullisiin henkilöihin. Poliisin taktisella ensiapukoulutuksella pyritään ensiaputietoutta lisäämällä parantamaan vaikutusten arviointia voimankäyttötilanteissa. Lisäksi koulutuksella tähdätään työturvallisuuden parantamiseen sekä lisävammautumisen vähentämiseen nopeat hätäensiaputoimet aloittamalla. (POHA 2019a, 3–4.)

Poliisin taktisen hätäensivun kouluttajien koulutuksesta vastaa Poliisiammattikorkeakoulu. Kouluttajien vähimmäiskoulutustasona pidetään EA 1 -koulutuksen lisäksi kahdeksan tunnin kertauskoulutusta, sekä poliisin taktisen hätäensivun kouluttajakoulutusta. (POHA 2019, 3-4.)

Poliisihallituksen aiemmassa vuonna 2014 julkaistussa ohjeessa poliisihallinnon ensiapuvalmiudesta (2014, 3) poliisin taktisesta hätäensiapukoulutuksesta käytettiin nimitystä Tactical Combat Casualty Care -valmennus (TCCC-valmennus). Poliisihallituksen ohjeissa sekä TCCC -valmennus että nykyisin käytössä oleva poliisin taktinen hätäensiapukoulutus ovat tarkoitukseltaan ja sisällöltään yhdenmukaisia.

TCCC -konseptilla tarkoitetaan taistelukentän olosuhteissa tapahtuvaa ensihoitoa, jossa lisätappioita kärsimättä tavoitteena on saada mahdollisimman moni haavoittunut jäämään eloon antamalla henkiinjäämisen kannalta oleellista ensiapua mahdollisimman nopeasti ja yksinkertaisesti (Tiilikka 2009, 103–104). Lauri Hurme (2019, 24–25) on opinnäytetyössään ”Viranomaisten ensiapuvalmiudet” esitellyt TCCC -konseptia tarkemmin.

6.1.4 Taktinen ensihoito (TEMS)

Aiemmin kohdassa 6.1.2 mainittujen poliisin erityistoimintojen ensiapukoulutuksen sisällön kohdalla edellytettiin taktisen ensivun huomioimista kohdennetuilla harjoituspäivillä. Taktisella ensihoidolla (Tactical Emergency Medical Support) tarkoitetaan lääkintäammattilaisten antamaa ensihoitotukea poliisijohtoisissa tilanteissa (Tiilikka 2009, 103). Poliisihallituksen ohjeen (2019a, 4) mukaan Poliisihallituksen sekä Sosiaali- ja terveysministeriön kehittämän toimintamallin mukaista taktista ensihoitoa voidaan käyttää vaativissa erityistilanteissa, kuten esimerkiksi piiritys-, panttivanki- tai pommiuhkatilanteissa. Kyseessä olevissa tilanteissa ensihoito toimii poliisin johtamana.

Taktisen ensihoidon tarkoituksena on tilanteen vaatiessa turvata poliisioperaatioon osallistuvan henkilöstön, sivullisten, sekä operaation kohteena olevien viivytyksetön ensihoidon

aloittaminen (POHA 2019a, 4). Vuosina 2016 ja 2017 tehtyjä poliisin voimankäyttöselvityksiä analysoimalla on selvinnyt, että taktinen ensihoito on ollut paikalla 1,2 prosentissa henkilövahinkoon johtaneista voimankäyttötilanteista (Kimpimäki & Kimpimäki 2018, 47).

6.2 Poliisikoiralle annettavan ensiavun erityispiirteet

Poliisi joutuu tehtävillään varautumaan ensiavun antamiseen toimenpiteiden kohteena oleville, sivullisille, sekä itselleen. Poliisikoiratoiminnassa on poliisin toimintaympäristön vuoksi lisäksi varauduttava myös poliisikoiralle annettavaan ensiapuun ja siitä seuraaviin jatkotoimenpiteisiin. Poliisikoiran käyttäminen esimerkiksi voimankäyttövälineenä, sekä haastavissa olosuhteissa suoritettavissa henkilö- ja esine-etsintätehtävissä voi altistaa koiran tapaturmille ja loukkaantumisille. Elokuussa 2016 poliisikoiraa loukkaantui vakavasti kuuudesta puukoniskusta jäljestäessään henkirikoksesta epäiltyä miestä (Finn 2017, 54–62). Tapauksesta uutisoitiin laajasti ja se johti muun muassa poliisikoirien passiivisten suojavälineiden kehittämiseen (Eklund 2018a).

Poliisikoiralle annettavasta ensiavusta on kirjoittanut Poliisiammattikorkeakoulun partiokoiranohjaajan peruskurssin kehittämistyössään Jussi Naskali (2016), joka on työssään käsitellyt muun muassa yleisimpiä koiran ensiaputilanteita, sekä niihin varautumista. Tässä luvussa keskitytään tuomaan esille tärkeimpiä huomioonotettavia lainalaisuuksia koiralle annettavasta ensiavusta poliisikoiratehtävillä.

Yleisimpinä koirille tapahtuvina haavereina Naskali (2016, 13, 17–19) mainitsee eriasteiset haavat, jotka voivat olla pisto-, viilto- tai puruhaavoja. Muita koiralle annettavaa hätäensiapua vaativia tilanteita voivat lisäksi aiheuttaa erilaiset ampumavammat, sekä huumausaineelle altistumisen aikaansaamat myrkytykset. Koiralle syntyneet haavat voidaan niiden koosta, sijainnista ja verenvuodon määrästä riippuen yleensä hoitaa puhdistamalla ja peittämällä ne sopivalla siteellä. Koiran erilainen anatomia asettaa kuitenkin rajoituksia kiristysiteen käyttämiselle hengenvaarallisessa verenvuodossa. Tavallisen kiristysiteen sijasta suositellaan esimerkiksi staasiletkun ja lukittavien pihtien käyttöä, sillä tavanomainen kiristyside ei välttämättä toimi koiran takajaloissa. Koirien haavojen hoidossa on lisäksi huomioitava niiden tavallista korkeampi tulehdusriski.

Poliisikoiralle annettavan ensiavun lähtökohtana on ensiavun ennakointi ja varautuminen sen antamiseen. Ennakoinnilla Naskali (2016, 4–7) tarkoittaa oman koiran käyttäytymisen tuntemista poikkeustilanteissa, sekä omien henkilökohtaisten ensiaputaitojen ylläpitämistä. Varautuminen puolestaan käsittää muun muassa ensiapuvarusteiden hankinnan ja koulutuksen niiden käyttöön. Ennakoinnin avulla on pyrittävä mahdolliset vaaralliset tekijät

havainnoimalla varmistamaan koiran ja sen parissa työskentelevän henkilöstön työturvallisuus erilaisissa työskentelyolosuhteissa, kuten esimerkiksi huumausaine-etsinnöillä tai haastavissa maasto- ja sääolosuhteissa toteutettavilla jäljestystehtävillä. Lisäksi koiranohjaajan tulee jo etukäteen tiedostaa lähimmän eläinlääkärin tai muun akuuttia hoitoa tarjoavan hoitopaikan sijainti ja hoitovalmiudet (Naskali 2016, 7, 29–30).

Ensiavun kohteena olevan poliisikoiran tilan arvioinnissa käytetään Naskalin (2016, 5–11, 29) mukaan samoja muistisääntöjä kuin ihmisen kohdalla. Koiran läsnäolo aiheuttaa kuitenkin ensiaputoimenpiteille oman erityispiirteensä, josta käytetään englanninkielistä termiä *canine factor*. Tällä niin kutsutulla koiratekijällä pyritään korostamaan loukkaantuneen koiran käyttäytymisen tuntemista ja koiraan auttavan henkilöstön turvaamisen merkitystä. Ensiaputilanteessa poliisikoiranohjaajalla tulee olla tuntemus oman koiransa käyttäytymisestä loukkaantuneena, sillä koira voi kivuliaana käyttäytyä aggressiivisesti ympärillään olevia auttajia, jopa ohjaajaansa kohtaan. Etenkin poliisikoiratehtävillä paikalla voi olla koirapartion lisäksi muita poliisimiehiä. Tästä syystä on varmistuttava siitä, pystyykö esimerkiksi koirapartiomies tai muu poliisimies käsittelemään loukkaantunutta koiraan. Koiranohjaajan tulee kaikesta huolimatta aina saattaa koira helpommin käsiteltävään tilaan asettamalla koiralle kuonokoppa tai muu puremisen estävä väline. Koiranohjaaja on oman koiransa terveydentilan ja koiralle sopivan lääkityksen asiantuntija ja sen vuoksi avainasemassa koiransa ensiapu-, evakuointi- ja hoitotoimenpiteiden aikana. Mainitusta syystä ohjaajan läsnäolo edellä mainituissa tilanteissa on ehdottoman tärkeää.

Poliisikoiralle aiheutuneet vakavat vammat vaativat aloitetun hätäensiavun lisäksi jatkohoitoa eläinlääkärissä, jonne koira on saatava toimitettua tarkoituksenmukaisesti. Joissain poliisitoiminnallisissa tilanteissa koira voidaan vaarallisen toimintaympäristön takia joutua evakuoimaan turvallisempaan paikkaan jo ennen varsinaista hätäensiavun antamista. Lisäksi joillain tehtävillä evakuoitava matka voi vaihdella kymmenistä metreistä aina useisiin kilometrihin asti. Koira voidaan evakuoida fyysisesti kantamalla tai käyttäen erilaisia virka-apuna muilta viranomaisilta saatavia kulkuneuvoja, kuten mönkijöitä tai veneitä. (Naskali 2016, 29–32.)

Evakuointitavalla voi olla ratkaiseva merkitys loukkaantuneen koiran selviämisen kannalta ja poliisikoira voidaan evakuoida eri tavoin. Ideaalitalanteessa koira voi ensiavun antamisen jälkeen käyttää omia raajojaan etenemiseen. Jos koira ei kykene liikkumaan itse, koiranohjaaja voi esimerkiksi kantaa koiransa hartioillaan tai hätätilanteessa jopa joutua raahaamaan koiraan perässään. Mikäli paikalla on useampia poliisimiehiä, voidaan koiran kantamiseksi käyttää myös erilaisia tilapäisvälineitä, kuten poliisin kevyttä suojakilpeä.

Koiranohjaajalla on poikkeuksetta paras tuntemus koirastaan ja sen käyttäytymisestä. Tästä syystä koiranohjaajan tulisi lähtökohtaisesti evakuoida koiransa itse partiokaverinsa tai muiden poliisimiesten suojaamana. (Naskali 2016, 29–32.)

Kuva 1. Esimerkki poliisikoiran kantamisesta koiranohjaajan hartioilla. Kantotavassa koiran pää on ohjaajan tukikäden hallinnassa asekauden jäädessä vapaaksi muille toiminnolle. (Kuva: Jussi Naskali)

Kehittämistyössään Naskali (2016, 7, 34–37) käsittelee myös evakuoinnin jälkeen tapahtuvaa koiran jatkohoitoon saattamista. Evakuoinnin jälkeen poliisikoira on saatava jatkokuljettua eläinlääkäriin tai muuhun sopivaan hoitopaikkaan. Tästä syystä koiranohjaajalla on oltava tiedossaan tehtäväpaikkaa lähimpänä sijaitsevan avoinna olevan eläinlääkärin sijainti ja yhteystiedot. Koiranohjaajan tulisi viimeistään kuljetuksen aikana varmistua siitä, että hoitopaikassa on tieto loukkaantuneen koiran saapumisesta. Poliisikoira voidaan joutua kuljettamaan jatkohoitoon poliisiautossa, jossa koiranohjaaja saattaa joutua jatkamaan koiralle tehtäviä ensiaputoimenpiteitä. Etenkin käytettävä kuljetusmuoto voi lisäksi tilan ahtaudesta, tärinästä ja pimeydestä johtuen asettaa koiranohjaajalle vaikeuksia koiran tilan tarkkailussa ja ylläpitämisessä. Tästä syystä Naskali korostaa partiokaverin valmiuksia avustaa eri tilanteissa. Esimerkiksi jatkohoitoon kuljettaminen sujuvoituu, mikäli myös partiokaverilla on jo etukäteen tieto lähimmän eläinlääkärin sijainnista.

Naskalin kehittämistyössään esille tuomat erityispiirteet konkretisoituivat Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toiminta-alueella Myrskylässä elokuussa 2016, kun henkirikoksesta epäilty mies puukotti poliisikoira Börjeä useita kertoja pimeässä ja vaikeakulkuisessa maastossa. Koiran loukkaannuttua koiranohjaaja ja VATI-ryhmään kuulunut hätäensiaputaitoinen

poliisimies olivat joutuneet antamaan koiran vammoihin välitöntä hätäensiapua. Börje jouduttiin evakuoimaan vaikeakulkuisesta maastosta kantoliinan avulla neljän poliisin voimin poliisiautoon, jonka välitilassa ohjaaja jatkoi ensiavun antamista Helsinkiin Viikin eläinsairaalaan suuntautuneen jatkohoitoon kuljetuksen aikana. Kyseisessä tapauksessa ensitieto poliisikoiran loukkaantumisesta tavoitti sairaalan henkilökunnan hyvissä ajoin ja henkilökunta oli loukkaantunutta koiraan vastassa. Tapahtuneessa tärkeä rooli oli myös Helsingin poliisilaitoksen koirapartiolla, joka opasti loukkaantunutta koiraan kuljettavan koirapartion lyhyintä reittiä pitkin eläinsairaalaan. (Finn 2017, 58–62.)

7 ITÄ-UUDENMAAN POLIISILAITOS JA HAVAINNOT KOIRAPARTIOIDEN ENSIAPUVALMIUKSISTA

Tässä yläluvussa lukijalle esitellään lyhyesti Itä-Uudenmaan poliisilaitos, sen toimintaympäristön erityispiirteet, sekä poliisilaitokselle sijoitettu koiraryhmä. Lisäksi luvussa esitellään omissa alaluvuissaan haastatteluissa ilmenneet tutkimustulokset koskien Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koirapartioiden ensiapuvalmiuksia ja ensiavun erityispiirteitä poliisikoiratoiminnan kannalta nähtynä.

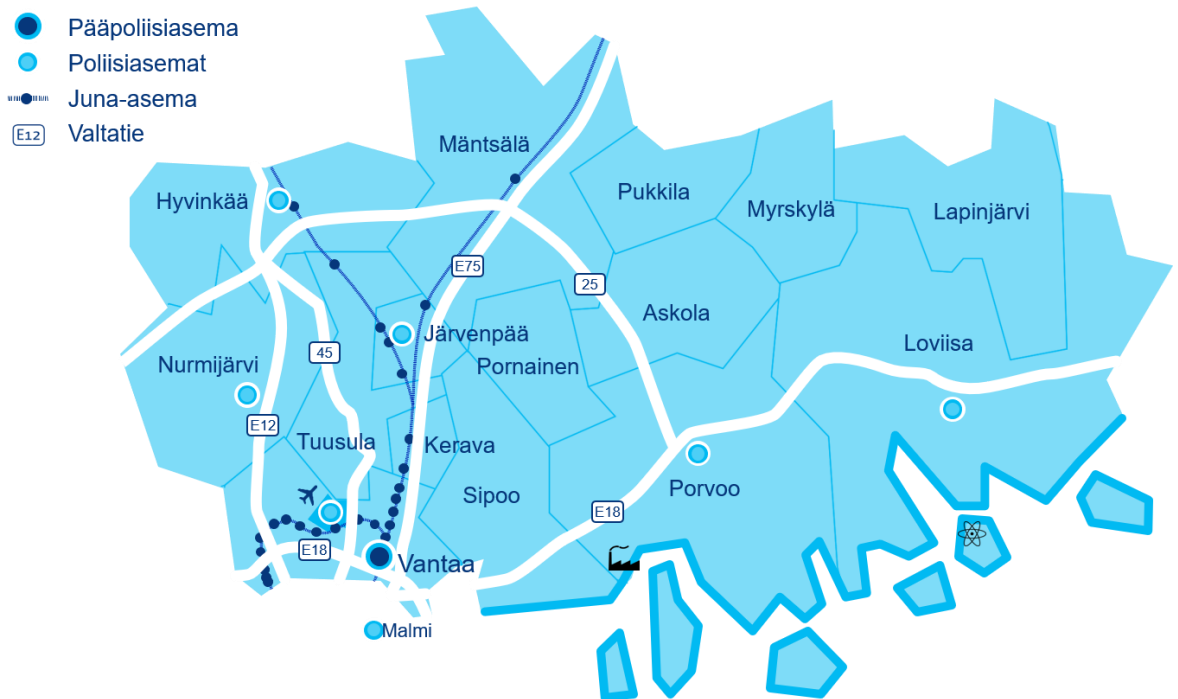
Tutkimusta varten haastateltiin viisi koiraryhmän jäsentä. Partiokoiranohjaajat ylikonstaapeli Heikki Latvakoski, sekä vanhemmat konstaapelit Markku Järveläinen ja Jussi Naskali. Lisäksi haastateltiin kaksi koirapartiomiestä: vanhempi konstaapeli Petri Grönroos, sekä vanhempi konstaapeli H.

7.1 Itä-Uudenmaan poliisilaitos ja sen toimintaympäristö

Itä-Uudenmaan poliisilaitos on yksi maamme 11 poliisilaitoksesta ja se työllistää noin 830 henkilöä. Poliisilaitos toimii 15 eri kunnan alueella Uudenmaan maakunnan itä- ja keski-osissa. Poliisilaitoksen toiminta-alue ulottuu etelä-pohjoissuunnassa Vantaalta Mäntsälään ja länsi-itäsuunnassa Nurmijärveltä Loviisaan. Poliisilaitoksen alueella asuu noin 550 000 asukasta jakautuneena pääkaupunkiseutuun, kaupunkeihin ja pienempiin maalaiskuntiin. (Itä-Uudenmaan poliisilaitos 2017a, 4, 7.) Koko toiminta-alueen pinta-ala on noin 4600 neliökilometriä (Tilastokeskus 2019, viitattu sivustossa Uudenmaan liitto).

Poliisilaitoksen pääpoliisiasema sijaitsee Vantaalla, jonka lisäksi poliisilaitoksella on poliisiasemat Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Loviisassa, Nurmijärvellä, sekä Porvoossa. Poliisilaitoksen toimintaympäristö on Suomessa ainutlaatuinen, sillä siellä sijaitsee muun muassa Helsinki-Vantaan lentoasema, Loviisan ydinvoimala ja Kilpilahden teollisuusalue. Lisäksi toiminta-alueita halkovat useat valtatie, sekä pää- ja kehäradat. (Itä-Uudenmaan poliisilaitos

2017a, 7, 11–14.) Vuonna 2018 poliisilaitoksen alueella oli yhteensä 117 821 hälytystehtävää ja sen toimintavalmiusaika A-kiireellisyysluokan hälytystehtävissä oli 7,6 minuuttia. A- ja B-kiireellisyysluokkien hälytystehtävien yhteenlaskettu toimintavalmiusaika vuonna 2018 oli 16,6 minuuttia. (Poliisihallitus 2019b, 2.)

Kuva 2. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toiminta-alue. (Kuva: Itä-Uudenmaan poliisilaitos)

Itä-Uudenmaan poliisilaitosta voi luonnehtia niin kutsutuksi linjaorganisaatioksi, jota johtaa poliisipäällikkö Kari Rantala. Poliisilaitoksen toiminta jakautuu kahteen linjaan: hallinto- ja esikuntalinjaan, sekä poliisilinjaan, joita kumpaakin johtaa apulaispoliisipäälliköt. Poliisilinja voidaan edelleen jakaa sektoreihin ja yksiköihin, joihin lukeutuvat muun muassa seuraavat:

- valvonta- ja hälytystoimintasektori (VHT)
- rikostutkintasektori (RT)
- liikennepoliisisektori (LPS)
- operatiivinen tuki- ja suunnitteluyksikkö (OPTUSU)
- lupasektori

Ylikomisarion johtamalle valvonta- ja hälytystoimintasektorille on kenttäryhmien ja muiden erityistoimintojen lisäksi hallinnollisesti sijoitettuna poliisilaitokseen kuuluva koiraryhmä. (Itä-Uudenmaan poliisilaitos 2017b, 2, 5.) Koiraryhmän päällystövastaavana toimii komisario, jonka lisäksi koiraryhmän ryhmänjohtajana toimii ylikonstaapeli. Poliisilaitoksen

ylläpitämä poliisikoiratoiminta perustuu Poliisihallituksen antamaan määräykseen poliisikoiratoiminnasta (POL-2016-5513).

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella on noin 20 poliisikoiraa, joista valtaosa on poliisin partiokoiria ja osa erikoiskoiria. Suurimmalle osalle koirista on peruskoulutuksen lisäksi koulutettu jokin erikoisetsinnän laji. Koiraryhmän henkilöstön virkapaikat on sijoitettu Vantaan pääpoliisiasemalle, Hyvinkään poliisiasemalle, sekä Helsinki-Vantaan lentoasemalle. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen poliisikoirilla oli vuonna 2018 noin 1170 tehtävää (ks. sivu 15). Koirapartiot suorittavat tavanomaisia hälytystehtäviä, kuten erilaisia pahoinpitely- ja onnettomuustehtäviä, sekä vakavampia henkeen ja terveyteen kohdistuvia poliisitehtäviä. Näiden lisäksi poliisilaitoksen koirapartioita käytetään kadonneiden henkilöiden, kuten maastoon eksyneiden etsinnässä.

7.2 Koirapartioiden ensiapukoulutus

Jokainen haastatelluista kertoi omaavansa vähintään jonkin tasoisen ensiapukoulutuksen. Saadut ensiapukoulutukset voitiin eritellä sekä armeijassa että poliisikoulutuksessa saaduiksi ja näiden lisäksi erikseen työpaikkakoulutuksiksi. Koulutusten tasossa ja kattavuudessa oli kuitenkin havaittavissa vaihtelevuuksia haastateltavien välillä.

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella annettavasta Poliisihallituksen ensiapuohjeen mukaisesta ensiapukoulutuksesta (SPR EA1-koulutus) vastaa ostopalveluna Aimo Group Oy. Väisäsen (2018, 14–15) opinnäytetyössään haastatteleman Aimo Group Oy:n toimitusjohtaja Mikko Kajalan mukaan heidän tarjoamansa EA1-kurssi on SPR:n ohjeistuksen mukainen ja sisältää kurssiin kuuluvan perussisällön lisäksi muun muassa verenvuotojen hallintaa ja siihen liittyen poliisin ensiapuvälineisiin kuuluvan CAT-kiristyssiteen käyttöä. Koulutuksessa on lisäksi huomioitu poliisin työn erityispiirteet poliisitehtävien, taktiikoiden ja viranomaisyhteistyön osalta.

Haastatelluista koirapartiomiehistä molemmat olivat saaneet aiemmin poliisilaitoksen järjestämän EA1-koulutuksen. Koiranohjaajista Järveläinen kertoi saaneensa poliisilaitoksen järjestämän EA1-koulutuksen noin vuosi sitten. Latvakoski ja Naskali eivät haastatteluita tehdessä olleet vielä saaneet poliisilaitoksen järjestämää virallista EA1-koulutusta. Kukaan haastateltavista ei ollut saanut virallista EA2-koulutusta. Naskali kertoi saaneensa EA1-koulutuksen vuosia sitten poliisin peruskoulutuksessa, muttei ole tämän jälkeen saanut varsinaisia virallisia ensiapukoulutuksia. Myös Latvakoski kuvasi saaneensa varsinaista EA1-koulutusta vastaavan ensiapukoulutuksen useita vuosikymmeniä sitten.

”Mä oon ehkä 90-luvulla käyny, tai olenkin, nyt muistan, niin oli joku koulutuspäivä. Oisko se ollu jossain varuskunnan tiloissa. Mut siis mennään varmasti 90-luvulle. Niin yks päivä tämmönen, se ilmeisesti vastas sitä EA 1:stä.

Mut sen jälkeen en oo kyllä saanu työnantajalta minkäänäköstä ensiapukoulutusta muuten.”

Latvakoski ja Naskali kertoivat kuitenkin odottavansa pääsyä poliisilaitoksen järjestämään EA1-koulutukseen. Järveläinen kertoi olevansa erittäin tyytyväinen kyseiseen koulutukseen ja kokevansa koulutuksen soveltamisen poliisin työympäristöön käytännölliseksi.

”Toi oli kyl, se oli kyl hyvä, mikä meillä täällä Vantaan päässä vedettiin. Se oli rastikoulutuksina. Se oli kyllä kattava. Se oli kyl ihan loistava. Siin tuli myös lapset ja viel niinku vauvan ensiapuu. Se oli hyvä. -- Kyl me pystytään sitä soveltaa tähän meidän [työympäristöön].”

Vaikka kaikki haastateltavat eivät olleet saaneet virallista EA1-koulutusta, oli heidän saamansa muu ensiapukoulutus melko monipuolista ja kattavaa. Saatu ensiapukoulutus nojasi pitkälti aiempaan työhistoriaan, koiraryhmän sisällä järjestettäviin koulutuksiin ja omaan perehtyneisyyteen aihealuetta kohtaan. Vanhempi konstaapeli H kertoi saaneensa aiemmin liikkuvassa poliisissa työskennellessään hyvin kattavaa ensiapuun liittyvää työpaikkakoulutusta, jonka kertoi kuitenkin valitettavasti jääneen taka-alalle uusiin tehtäviin siirryttäessä.

”Suurin osa mitä mulle on tullu, niin sehän oli silleen, et kun mä olin tossa liikkuvassa poliisissa aikanaan. Ja siellä tehtiin tosi paljon yhteistyötä TEMS:n kanssa. Ja sitte oli silleen, et siinä oli, meil oli yks entinen teho-osaston sairaanhoitaja siin ryhmässä. Ne veti aika paljon reenejä siinä, että sitä kautta on tosi paljon tullu. Jossain vaiheessa siellä suunnilleen kerran listaan reenattiin noita. Silleen, että oli Santahaminassa, ja välillä on oltu jossain sairaalassa ja ambulanssissa oon ollu jonku vuoron.”

Koiranohjaajista sekä Järveläinen, että Naskali kertoivat omaavansa koulutusta poliisikoiran ensiapuun liittyen. Molemmat kertoivat olleensa Puolustusvoimien järjestämällä koiranohjaajille suunnatuilla kursseilla, joilla on käsitelty sotakoiralta annettavaa ensiapua ja sen erityispiirteitä. Lisäksi Naskali kertoi perehtyneensä poliisikoiralta annettavaan ensiapuun koiranohjaajan peruskurssin päättötyössään, sekä saaneensa poliisikoiran ensiapuun liittyvää koulutusta koiranohjaajan peruskurssilla ja erikseen koiraryhmän sisällä eläinlääkärin kautta. Koiraryhmän johtajana toimiva Latvakoski puolestaan kertoi jääneensä vaille poliisikoiraa koskevasta ensiapukoulutuksesta, sillä koiraharjoituspäivien järjestämisestä vastatessaan hänellä ei toisinaan ole tosiasiallista mahdollisuutta osallistua luennoille ja varsinaiseen koulutukseen.

”Et kun muut istuu kattomassa luennolla sitä ja opiskelemassa, niin sitte mun pitää olla jossain muualla säätämässä seuraavaa paikkaa tai puhelimesta tai

jotain muuta. Et joskus ois itelleki ihan kivaa vaan istua ja opiskella tommonen.”

Naskalia haastatellessa nousi esiin se, että niin sanotut vanhan ja uuden sukupolven koiranohjaajat ovat keskenään eriarvoisessa asemassa koiraa koskevan ensiapukoulutuksen suhteen, sillä vasta viimeisille koiranohjaajakursseille on Poliisikoiralaitoksella koulutettu koiran hätäensiapua. Muutoin koulutus jää Naskalin mukaan lähinnä yksittäisten koiraryhmien itse toteutettavaksi.

Koirapartiomiehistä Grönroos ja vanhempi konstaapeli H eivät olleet saaneet varsinaista koiran ensiapukoulutusta. Grönroos kertoi kuitenkin käyneensä oman koirapartionsa sisällä lävitse erilaisia koiran ensiapuun liittyviä toimintamalleja.

”Kyl se on käyty sit vähän partion sisällä läpi, et mitä sit tehtäis. Et kyl koiranohjaajille on annettu, niil on ollu omia koulutuksia. Niin sit on koitettu sitä jakaa eteenpäin. Mutta siin on kans yks semmonen, et mikä ois varmaan ihan hyvä jatkossa kehittää tai kehittämisen paikka. Että repsikoille saatas se koiran hätäensiapu, koska siin tilantees, kun sitä tarvitaan, niin kylhän se ohjaaja joutuu sit rauhottelemaan sitä koiraa.”

Kaikki haastateltavista kertoivat saaneensa poliisiin taktiseen hätäensiapukoulutukseen (ent. TCCC-valmennus) liittyvää koulutusta joko voimankäytön kertauskoulutusten tai erillisten koiraharjoituspäivien yhteydessä. Koulutuksissa on harjoiteltu muun muassa massiivisen venvuodon tyrehtyttämistä CAT-kiristysiteellä tai painesiteellä. Järveläinen kertoi lisäksi saaneensa hätäensiapukoulutusta toimiessaan koiranohjaajan tehtävässä osana poliisilaitoksen VATI-ryhmää. Järveläisen mukaan kyseisissä koulutuksissa on hätäensiapun antamisen lisäksi sivuttu myös hätäevakuointia, sekä hyödynnetty myös lääkäreiden ammattitaitoa.

7.2.1 Koiraryhmän sisällä järjestettävä ensiapukoulutus

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen järjestämä EA1-koulutus perustuu Poliisihallituksen antamaan ohjeeseen (ks. luku 6) poliisin ensiapuvalmiuksista ja koskee ohjeen mukaisesti käytännössä kaikkia poliisimiehiä ja vartijoita. Ohjeen mukaan koirapoliiseina toimiville järjestetään ensiapukoulutukseen liittyen kohdennettuja harjoituspäiviä muiden koulutuspäivien yhteydessä.

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän sisällä järjestetään vuoden alussa laaditun vuosisuunnitelman pohjalta ryhmän omia koulutuspäiviä siten, että koiranohjaajille pyritään loma-aikojen ulkopuolella osoittamaan yksi harjoituspäivä kuhunkin työvuorolistaan. Koulutuksissa ei kuitenkaan aina ole läsnä koko ryhmä kerralla, vaan harjoituksia joudutaan porrastamaan. Koirapartiomiehille ja koirapartiolle järjestettäviä koulutuksia on kuitenkin

harvemmin. Näiden lisäksi vuosittain järjestetään niin kutsutut läänin päivät, jotka toteutetaan yhdessä lähialueen poliisilaitosten koiraryhmien kanssa.

Koulutuspäivillä käsitellään pääasiassa koiran koulutukseen ja käyttöön, sekä koirapartion taktiikkaan liittyviä teemoja. Latvakosken mukaan koiraryhmän omien koulutuspäivien yhteyteen pyritään järjestämään ensiapuun liittyvää koulutusta esimerkiksi pyytämällä poliisilaitoksen VATI Medic -koulutuksen saaneita poliisimiehiä kouluttamaan hätäensiapua. Ensiapukoulutusten järjestäminen osana koiraryhmän harjoituspäiviä on Latvakosken mukaan kuitenkin ryhmän sisältä nouseva tarve, eikä poliisilaitos varsinaisesti ohjeista niiden sisällöstä tai velvoita järjestämään niitä.

”Tietysti se on vähän miltä kantilta katsoo, että on se työntekemisen vapaus sitten periaatteessa tossa, mutta jos joku ryhmänjohtaja ei vaikka sitten koe sitä tärkeeks millään tavalla, niin sit sitä ei vaan niinku ole. Et ei sieltä kukaan oo mun yläpuolelta velvottanu, että tämmöstä pitää olla.”

VATI Medic -koulutetun henkilöstön koiraryhmälle tarjoama koulutus on pääsääntöisesti koostunut TCCC:n tai poliisin taktisen hätäensiapukoulutuksen alkeista ja siinä on painotettu ihmiselle annettavaa ensiapua. Koulutuskokonaisuuksiin on kuulunut muun muassa ihmiselle annettava perusensiapu, sekä verenvuotojen hallinta kiristys- ja painesitein. Tavanomaisten siteiden lisäksi tilaisuuksissa on annettu koulutusta koirapartioiden ja VATI-ryhmän ensiapuvälikokoon kuuluvan hemostaatin käyttöön. Perusensiavun ja verenvuotojen hallinnan lisäksi koulutuksissa on käyty lävitse loukkaantuneen lämpötilouden hallintaa, hypotermialta suojaamista ja evakuointitekniikoita. VATI Medic -koulutettujen poliisimiesten lisäksi koiraryhmän omilla koulutuspäivillä on ollut kouluttajina myös TEMS-ryhmään kuuluvaa henkilöstöä. Koirapartiomiehenä työskentelevä vanhempi konstaapeli H kertoi olleensa mukana harjoituksessa, jossa edellä kuvatut koulutuskokonaisuudet yhdistettiin tehäväksi taktisessa harjoituksessa.

”Et nyt meillä oli viime koirapäivillä, mitä oli Itä-Uudenmaan omat. Niin meillä oli TEMSistä yks jätkä siinä mukana, jossa me käytiin sitten ihan ihmisen perusensiapua. Et kerrattiin kiristyssiteet, painesiteet, lämpimänä pito ja tällasia asioita mitä siinä oli. Ja sit ne yhdistettiin vielä tommoseen taktiseen harjoitukseen, et siinä loukkaantuu joku ja siihen tehtiin.”

Vanhempi konstaapeli H kertoi TEMS-ryhmällä olevan käytössään koulutustiimi, jolle on tarvittaessa voitu esittää koulutuspyyntöjä tarvittavan koulutusavun järjestämiseksi koulutuspäiville. Hänen mukaansa koulutustiimin käytettävissä oleva aika on ollut rajallinen, mutta se on toistaiseksi riittänyt koulutuksissa tukemiseen.

Koiranohjaajana työskentelevä Naskali kertoi, että ensiapukoulutuksia on järjestetty myös Keski-Uudenmaan poliisikoirayhdistyksen ja sen yhteistyökumppaneiden yhteistyönä. Naskalin mukaan vuonna 2017 yhdistys ideoi koiraryhmälle ensiapuaiheisen koulutuspäivän yhteistyössä eläinlääkäriin, TEMS-kouluttajan ja paikallisen ensiaputarvikkeita ja -koulutusta tarjoavan yrityksen kanssa. Hyvinkäällä järjestetyssä koulutuksessa käsiteltiin sekä ihmiselle annettavaa henkeä pelastavaa ensiapua että myös koiran fysiologiaa ja mahdollisia ensiavun antamiseen vaikuttavia seikkoja. Hänen mukaansa koulutuksen yksi keskeisimmistä tavoitteista oli perehdyttää henkilöstö koirapartiolle suunnitellun ensiapulaukun välineistön käyttöön. Tuolloin koulutukseen osallistui koiranohjaajia ja koirapartiomiehiä Vantaalta ja Hyvinkäältä, sekä myös läheisistä poliisilaitoksista ja Rajavartiolaitolta.

Ihmiselle annettavan ensiavun lisäksi koiraryhmän sisällä on pyritty kiinnittämään huomiota myös poliisikoiralle annettavaan ensiapuun kouluttautumisessa. Poliisikoiran ensiapuun perehtynyt Naskali mainitsi, ettei koiraryhmälle varsinaisesti järjestetä minkäänlaisia virallisia koiran ensiapukursseja, sillä niistä ei ole olemassa valtakunnallista koulutusohjelmaa. Tästä johtuen koiralle annettavan ensiavun koulutus on koiraryhmässä pyritty toteuttamaan erilaisena sidosryhmäyhteistyönä eläinlääkäreiden, Puolustusvoimien, sekä poliisilaitoksen VATI Medic -henkilöstön ammattitaitoa hyödyntäen.

”Siinä sitte ite oon myöskin noitten TEMS-miesten ja VATI Medicien kanssa hahmotellu, ja Puolustusvoimien kanssa hahmotellu sitä, että minkälainen koulutuspaketti tavallaan koiranohjaajille ja erityisesti koirapartiomiehille olis sopiva. Ja tavallaan alkeita meillä nyt ollaan käyty siitä, mutta varsinaista mitään virallista koulutusta ei oo käyty. Mutta semmonen koulutus on ollu, missä kaikki ohjaajat on ollu mukana.”

Myös Latvakoski kertoi, ettei poliisikoirille annettavaan ensiapuun ole varsinaisesti paneuduttu valtakunnallisella tasolla poliisihallinnossa, vaan ensiapukoulutuksen kehittäminen on jäänyt enemmän yksittäisten ja asiaan vihkiytyneiden poliisimiesten kontolle.

”Et se on niinku toi, et eihän se oo pelkästään tästä ensiavusta kyse, et moneen muuhunkin, että jos joku juttu saadaan eteenpäin, niin se on niinku liikaa yksittäisen taistelijan harteilla. Et semmonen niinku tavallaan tääkin juttuhan pitäis olla työnantajalähtöinen. Eikä sillain, että yksittäinen pussihousu alkaa niinku ajamaan ylöspäin asioita, että ”nääkin tarttis jotain ensiapua”. Tietysti se on parempi tie kuin, että sitä ei oo ollenkaan, mutta mun mielestä siinä on vähän väärä marssijärjestys.”

Naskali on itse pyrkinyt olemaan mukana kouluttamassa koiran ensiapua koiraryhmän omilla koulutuspäivillä yhdessä toisen aiheeseen perehtyneen koiranohjaajan ja poliisilaitoksen VATI Medic -koulutetun poliisimiehen kanssa. Vuonna 2018 järjestetyn koulutuspäivän yhtenä osa-alueena oli rastikoulutus koiran ensiavusta.

7.2.2 Ensiapukoulutuksen kehityskohteet

Koirapartioiden jäsenet esittivät runsaasti tärkeitä kehityskohteita koirapartioiden ensiapukoulutusta koskien. Esitettyjen kehitysideoiden suhteen oli havaittavissa suuri yhdenmukaisuus haastateltujen mielipiteissä. Kehityskohteina nähtiin muun muassa virallisemmän statuksen ja sen myötä koulutusajan saaminen kaikkien koirapartioiden ensiapukoulutukselle, sillä koiraryhmällä ei ole varsinaista omaa ensiapukoulutuspakettia koulutuksen ollessa epä säännöllistä ja perustuessa henkilökohtaisiin suhteisiin. Lisäksi koiraryhmän tai koirapartion sisältävän kenttäryhmän sisälle toivottiin omaa, esimerkiksi juuri VATI Medic -koulutuksen saanutta henkilöä, joka voisi tarvittaessa kouluttaa ensiavun antamista ryhmän sisällä.

Naskalin mukaan olisi tärkeää saada rakennettua eräänlainen jatkumo koskien koiralle annettavan ensiavun koulutusta. Hänen mukaansa koiranohjaajille ja koirapartiomiehille tulisi saada riittävän kattava koulutus, jotta poliisitehtävällä loukkaantuneelle poliisikoiralle kyetään varmuudella antamaan tarvittava hätäensiapu koirapartion käytettävissä olevilla välineillä. Naskali piti hyvänä sitä, että koiranohjaajat koulutetaan tällä hetkellä yhdessä paikassa Poliisikoiralaitoksella, jolloin pyrkimyksenä olisi kyetä tarjoamaan perustason ensiapukoulutus jo uusille koulutuksessa oleville koiranohjaajille. Tällä tavalla jokaisen poliisilaitoksen koiraryhmään voitaisiin ajan kuluessa kehittää paremmat valmiudet ensiavun antamiseen. Ongelmakohtana koulutuksen järjestämiselle Naskali näki sen, että koulutukselle voi olla hankalaa saada niin sanottua virallista statusta, sillä poliisialan henkilöstöllä ei ole eläinlääkintäalan koulutusta.

”Vois jalostaa eteenpäin. Tavallaan et siit tulis semmonen tietty jatkumo. Siel on nytkin eläinlääkäri luennoimassa, mutta vielä ehkä enemmän siihen, että tähän hätäensiapuun, et mitä jos keikalla kun ollaan eläinlääkärin ulottumattomissa. Niin ihan semmoset perus stepit, et millä tavallaan saatas verenvuoto tyrehdytettyä ja mahdollisesti hengitystiet avattua, että saatas ne edellytykset sille hätäsiirrolle sitte eläinlääkärille asti pidettyä se koira elossa. Eli semmonen niinku rautalankamalli.”

Yhtenä poliisikoiran ensiapuun vaikuttavana kehitysideana Naskali esitti yhteistyön taktisen ensihoidon (TEMS) kanssa. Poliisitehtävällä mahdollisesti mukana olevaa taktisen ensihoidon henkilöstöä voitaisiin hänen mukaansa pyrkiä hyödyntämään myös varauduttaessa tai annettaessa ensiapua loukkaantuneelle virkakoiralle. Esimerkkeinä Naskali mainitsee muun muassa loukkaantuneen koiran lääkinnän ja nesteyttämisen. Naskalin mukaan varsinaista valtakunnallista linjausta taktisen ensihoidon hyödyntämiseksi poliisikoiran ensiavussa ei ole olemassa, mutta asiaan on jo esitetty kiinnostusta esimerkiksi Hämeessä ja Pohjanmaalla. Lisäksi Naskali mainitsi tekeillä olevasta opinnäytetyöstä, jossa käsitellään virkakoiran ensiapua taktisessa tilanteessa.

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän sisällä järjestettävään ensiapukoulutukseen ja muihinkin koulutuspäiviin liittyen haastateltavat pitivät hankalana sitä, että koiranohjaajille ja koirapartiomiehille järjestettävä koulutusaika ei ole yhdenmukainen. Lisäksi Latvakosken mukaan koiraryhmän harjoituspäivissä pääpaino on nimenomaan koiranohjaajien koulutuksessa. Koirapartion koiranohjaaja ja koirapartiomies eivät välttämättä ole koulutuspäivillä omassa kokoonpanossaan, vaan esimerkiksi työvuorosuunnittelusta ja lomista johtuen osa koulutuksista järjestetään vain koiranohjaajille tai vastaavasti koirapartiomiehille. Latvakoski piti haasteellisena juurikin koiraryhmän koulutuksiin varattavan ajan käyttämistä, sillä harjoituspäiviin on käytettävissä rajattu määrä aikaa. Poliisikoiratoiminnassa on tärkeää varata riittävästi aikaa toiminnan kannalta keskeisimmän työväliseen, eli poliisikoiran koulutamiselle, josta ensiapukoulutus ei kuitenkaan saisi olla ajallisesti pois.

”Mä en ainakaan ite halua, että se ensiapukoulutus tulis tavallaan syömään sitä vähäistä koirankoulutusaikaa, että sit se täytyis järjestää muualta. Mutta kyllähän mä senkin tiedän, että tolla työnantajapuolella on aika kovat paineet ylipäättään, että koulutuspoistumat mieltien siis koko talon juttuja, niin nehän on isoja. Ja koko ajan pitäis vaan enemmän sitä, enemmän tätä kouluttaa, ja sit siellä jonkun pitäis tehdä töitäkin. Et se ongelma tietysti konkretisoituu meille, mut ei niistä nyt sillai henkilökohtaista ongelmaa sitten kannata ottaa.”

Esimerkiksi Naskalin mainitsema Keski-Uudenmaan poliisikoirayhdistyksen järjestämä ensiapukoulutuspäivä yhdessä sidosryhmien kanssa toteutui osin siten, että osa halukkaista koiraryhmän jäsenistä osallistui koulutukseen vapaapäivänään. Haastateltavista vanhempi konstaapeli H kertoi osallistuneensa kyseiseen koulutukseen yhdessä partioonsa kuuluvan koiranohjaajan kanssa vapaapäivinä. Myös Grönroos ja Järveläinen kertoivat kuulleensa kyseisestä koulutuksesta, mutteivat kumpikaan päässeet osallistumaan siihen.

Haastateltavista sekä koiranohjaajat että koirapartiomiehet jakoivat yhteisen huolensa siitä, että etenkin koirapartiomiehille järjestettäviä harjoituspäiviä on varsin vähän. Poliisikoiran ollessa mukana poliisitehtävällä, on koiranohjaajan tehtävä nimensä mukaisesti ohjata mukana olevaa poliisikoiraa, jolloin tarvittavat tukitehtävät ensiapu mukaan lukien jäävät yleensä koirapartiomiehen vastuulle. Tästä syystä haastatellut toivoivat koirapartiomiesten roolin huomioimista ensiapukoulutuksia järjestettäessä.

Esimerkiksi Naskali ei ollut päässyt harjoittelemaan koiraryhmän harjoituspäivillä oman koirapartiomiehensä kanssa yhdessä kertaakaan vuonna 2019. Tähän liittyen myös koirapartiomies H mainitsi, että yhteisen koulutusajan puutteessa hänen viimeisin koulutuspäivänsä oli järjestetty ainoastaan koirapartiomiehille. Naskalin, sekä H:n mukaan koirapartioiden sisäiset perustasot olisi tärkeää saada samalle viivalle, jotta koirapartion tekemät toimenpiteet olisivat yhdenmukaisia niin ensiapua annettaessa kuin muussakin toiminnassa. Molemmat

jakoivat myös Latvakosken aiempana esittämän huolen siitä, ettei ensiapukoulutus saisi viedä aikaa jo muusta rajoitetusta koiraryhmän harjoitusajasta. Latvakosken mukaan esimerkiksi koiraryhmän vuoden 2019 suunnitelmana on ollut järjestää koiraryhmän koirapartiomiehille viisi harjoituspäivää, mutta haastatteluhetkellä loppuvuodesta toteuma on ollut ainoastaan kaksi.

Koiraryhmän sisäiseen ensiapukoulutukseen ja koulutuspäiviin varattu aika huomioiden osa haastatelluista asettaisi koirapartiomiehet jopa ensisijaisemmaksi ensiapukoulutettavaksi ryhmäksi koiranohjaajiin verrattuna. Tätä perusteltiin esimerkiksi jo edellä mainitulla seikalla siitä, että poliisikoiran ollessa tehtävällä mukana, kuluu koiranohjaajan työpanos ensisijaisesti koiran ohjaamiseen. Grönroos toi esille ajatuksen siitä, että koiraryhmäänkin olisi hyvä saada esimerkiksi oma VATI Medic -koulutuksen tai tätä vastaavan koulutuksen saanut henkilö, jolla olisi osaamista myös koiran ensiavun antamiseen. Grönroosin mukaan kyseinen koiraryhmään kuuluva poliisimies voisi siten antaa koiraryhmän sisällä omaa ensiapukoulutusta esimerkiksi ryhmän koulutuspäivillä ja vastata ryhmän ensiapuvälineistä.

”Mun mielestä ois niinku ihan perusteltua, että koirapartiossa, niin ei nyt välttämättä tartte kaikkien käydä sitä medிக்கoulutusta, mut vois ajatella, et jos meillä ois vaikka K9 Medicii. Et meil ois tyyppejä, ketkä ois käyny, ei nyt välttämättä sitä medிக்கurssia, mut jonkun vastaavanlaisen. Ehkä semmosen, mis ois otettu se koiran ensiapu mukaan ja sit ne vois ryhmän sisällä ehkä koulutuspäivien yhteydessä kouluttaa niitä juttuja. Ja sitte ne vois ehkä myöskin vastata niistä välineistä.”

Koirapartiomies H piti ajatusta koiraryhmän omasta, esimerkiksi VATI Medic-koulutuksen saaneesta, henkilöstä varsin hyvänä. H kertoi koiraryhmässä olleen aiemmin koirapartiomiehenä kyseisen koulutuksen saanut henkilö, joka koulutti ryhmän sisällä taktista hätäensiapua. Tällä hetkellä ryhmään ei kuitenkaan kuulu kyseisen koulutuksen saaneita henkilöitä. Myös Järveläisen mukaan ryhmään olisi tärkeää saada medic-koulutuksen saanut henkilö, joka voisi olla esimerkiksi koirapartiomies. Sekä H että Järveläinen toivoivat enemmän lyhyitä, ensiaputaitoja ylläpitäviä koulutuksia, joita voitaisiin järjestää esimerkiksi vapaasti ohjautuvalla työajalla. Järveläisen mukaan tällaiset lyhyet, rastityyppiset ensiapukoulutukset voitaisiin toteuttaa samalla periaatteella kuin työvuoron puitteissa järjestettävät voimankäyttö- tai taktiikkakoulutukset.

”Kyl tossa aina sen verran, vaikka kiirettä onkin, niin varmaan löytyy aikaa. Niinkun nytkin, niin partio kerrallaan käydään tossa [voimankäyttökoulutuksessa]. Eli tavallaan se kouluttajapartio on siinä kouluttamassa ja maalihenkilönä, ja sit siellä käy joku partio kerrallaan. Niin samal taval toi toimis kyllä.”

Yksittäisinä koulutusteematoiveina Järveläinen esitti lisäksi hypotermiapotilaan ensiavun, jossa käytäisiin lävitse hypotermialta suojaamiseen liittyviä erityispiirteitä. Tämän lisäksi erilaisiin evakuointi- tai hätäsiirtotekniikoihin olisi hänen mukaansa tärkeää saada enemmän perehdytystä.

Yleisesti ottaen saatujen ensiapukoulutusten koulutussisältöön oltiin haastateltujen keskuudessa tyytyväisiä. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koirapartioiden käytössä on tavanomaista poliisipartiota laajempi ensiapuvälineistö. Tähän liittyen osa haastateltavista toivoi kohdennettua koulutusta nimenomaan koirapartioiden käytössä olevien ensiapuvälineiden käyttöön, sillä osalle haastatelluista kaikki käytössä olevat välineet eivät olleet täysin tuttuja. Koiraryhmän käytössä olevat ensiapuvälineet on esitelty tarkemmin seuraavassa luvussa.

7.3 Koirapartiokohtainen ensiapuvälineistö

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koirapartioiden käyttämissä koira-autoissa ei Poliisihallituksen ohjeesta poiketen ole käytössä ohjeeseen pohjautuvaa ajoneuvokohtaista ensiapulaukua, vaan sen sijasta autoihin on sijoitettu koiraryhmäkohtaiset ensiapuvälineet omissa laukuissaan. Poliisihallituksen ohjeen mukaiset autokohtaiset ensiapulaukut ja niiden sisältö ovat pääsääntöisesti samat kaikissa muissa poliisilaitoksen hälytystehtäviin käytetyissä poliisiautoissa ja niiden tarkempi sisältö on esitelty esimerkiksi Sanna Väisäsen (2018, 15–21) opinnäytetyössä, jossa käsiteltiin Itä-Uudenmaan poliisilaitokseen kuuluvan Porvoon poliisiaseman kenttämiehistön ensiapuvalmiuksia. Edellä mainitusta syystä tässä tutkimuksessa ei paneuduta syvemmin kyseisen autokohtaisen ensiapulaukun sisältöön.

Poliisilaitoksen partiokoiran sisältävät koirapartioautot on varusteltu koirapartiokohtaisilla ensiapuvälineillä. Poliisilaitos on hankkinut kaikkiin poliisilaitoksen koirapartioautoihin reiteen kiinnitettävissä olevan ensiapulaukun, jonka ensiapuvälineistön valinnassa on ihmiselle annettavan ensiavun lisäksi huomioitu poliisikoiralle annettava ensiapu. Kyseiseen ensiapulaukuun on lisäksi integroitu sekä ihmisen että poliisikoiran hätäsiirtämiseen soveltuva evakuointilakana. Näiden lisäksi koiraryhmän käyttöön on hankittu potilaan lämpötilouden hallintaa varten neljä kappaletta niin kutsuttuja hypotermiareppuja, jotka sisältävät perusensiapuvälineiden lisäksi hypotermian ehkäisyyn ja hoitoon, sekä visuaaliseen hätäpaikantamiseen tarkoitettuja merkinantovälineitä.

Kuva 3. Koirapartiokohtainen ensiapuvarustus. Vasemmalla hypotermiareppu. Oikealla reisikiinnitteinen ensiapulaukku, jonka PALS-matriisiin kiinnitettyä evakuointilakana pussissaan.

Jussi Naskali kertoi olleensa mukana kehittämässä poliisilaitoksen koiraryhmän ensiapuvälineistöä. Naskalin mukaan ensimmäiset testiversiot reidessä kulkevasta ensiapulaukusta (reisibägi) ja sen sisällöstä kehitettiin yhteistyönä eläinlääkäreiden ja paikallisen äkillisiin terveysriskeihin erikoistuneen yrityksen kanssa. Kehitystyön tuloksena ensimmäiset ensiapulaukut saatiin kaikkiin poliisilaitoksen koira-autoihin vuoden 2017 aikana, jonka jälkeen kehittämistyötä jatkettiin edelleen.

Kehitystyön pohjalta laadittu ensiapulaukku sisältöineen esiteltiin lisäksi Poliisikoiralaitokselle, jossa se oli testikäytössä. Heikki Latvakoski kertoi kyseisen kehitystyön johtaneen siihen, että Tampereella loppuvuodesta 2018 pidetyillä valtakunnallisilla koiraryhmänjohtajien ja päällystövastaavien neuvottelupäivillä jokaisen poliisilaitoksen koiraryhmään jaettiin kyseinen ensiapupakkaus. Naskali kertoi olevansa varsin tyytyväinen siihen, että alun perin koiraryhmän sisältä lähteneen tarpeen tuloksena syntyi valtakunnallisesti hyväksytty ensiapulaukku, jonka hankinnasta poliisilaitokset nykyisin vastaavat.

Naskalin mukaan koiraryhmän ensiapuvalmiuksien ja ensiapuvälineiden kehittämiseen johti osaltaan poliisilaitoksen alueella vuonna 2016 Myrskylässä tapahtunut poliisikoiran puukotukseen ja vakavaan loukkaantumiseen johtanut tapahtuma, jossa vaikeakulkuinen maasto ja

pimeys aiheuttivat haasteita koiran hätäsiirtämiselle. Muina keskeisinä ensiapuvälineistön kehittämisen lähtökohtina Naskali mainitsi sen, että koirapartio voidaan kutsua tehtävälle kuin tehtävälle. Koirapartiot suorittavat tavanomaisten hälytystehtävien lisäksi myös koirapartioiden erityistehtäviä, joissa koira käytetään esimerkiksi voimankäyttöön tai kadonneen ja mahdollisesti loukkaantuneen henkilön etsintään. Tehtäväkentän ja toiminta-alueen laajuuden vuoksi Naskali piti tärkeänä sitä, että koirapartiolla on tarvittaessa kyky aloittaa tarpeelliset ensiaputoimet myös silloin, kun ensihoito ei pääse välittömästi tehtäväpaikalle esimerkiksi etäisyyden, maasto-olosuhteiden tai työturvallisuuden vuoksi. Kyseessä on hänen mukaansa myös keskeinen oikeusturvakysymys, sillä esimerkiksi mahdolliseen kohdehenkilön loukkaantumiseen johtaneen voimankäyttötilanteen jälkeen tarkastellaan myös annettua ensiapua tai sen puutetta.

”Se, että ylipäätensä meidät kutsutaan tehtävälle kuin tehtävälle. Eli mitä tahansa voi olla periaatteessa vastassa ja meidän täytyy pyrkiä siihen, että siellä ei pelastuslaitoksen yksiköt pääse vielä pitkään aikaan antamaan sitte heidän tukeaan siihen. Kun poliisikoiratoiminnassa meidän toiminta oikeestaan perustuu siihen, että me joudutaan hyvin pitkälle siirtymään meidän autolta. On se jäljestys, henkilöetsintä tai joku vastaava tilanne. Eli meidän täytyy pystyä mukana viemään se ensiapuvälineistö sinne maastoon. On siellä sitte loukkaantunu henkilö, eksyny henkilö, kadonnu henkilö. Tai sitte jos meidän toiminnalla vaikutetaan jollain tavalla siihen kohdehenkilöön, ni meidän täytyy pystyä myöskin antamaan tarvittava ensiapu siellä metsässä.”

Naskalin mukaan nyt vallitsevassa tilanteessa yhtenä vahvuutena on se, että partiokoirapartiosta riippumatta tehtäväpaikalle saadaan koira-auton mukana aina yhdenmukainen ja tavallista laajempi ensiapuvälineistö. Yhdessä laajemman koulutuksen avulla koirapartio voi tarvittaessa tukea yksittäisen poliisipartion tai poliisikoiran ensiavun lisäksi myös muita poliisiyksiköitä ja kansalaisia tilanteissa, joissa välitöntä ensihoidon tukea ei ole saatavilla.

”Tästä on hyvä esimerkki se, että kun oltiin Porvoossa pitämässä pientä koulutusta meidän koirapartioiden palveluista, ni muistutettiin siellä, että jos teille tapahtuu jotain, kun Hyvinkäältä tai Vantaalta tulee koirapartio, niin sieltä tulee ensiapuvälineistöä enemmän. Eli jos on tilanne, et sinne ei pelastuslaitoksen yksiköt pysty tulee antamaan ensiapua, ni meillä löytyy sitte vähän enemmän siihen.”

Seuraavissa luvuissa esitellään koirapartioiden käytössä olevat reisikiinnitteinen ensiapulaukku ja hypotermiareppu keskeisimpine sisältöineen. Omissa alaluvuissaan on esitelty sellaiset ensiapuvälineet, jotka eivät lähtökohtaisesti kuulu poliisin tavanomaiseen ensiapuvälineistöön. Muita tavanomaisia ensiapuvälineitä kuvauksineen on käsitelty esimerkiksi Sanna Väisäsen (2018, 15–21) tekemässä opinnäytetyössä.

7.3.1 Reisikiinnitteinen ensiapulaukku

Reisikiinnitteisen ensiapulaukun ensiapuvälineiden valinnassa on huomioitu niiden soveltuvuus sekä ihmiselle että poliisikoiralle annettavaan ensiapuun. Pakkaus sisältää perustarvikkeet massiivisten verenvuotojen hallintaan, lävistävien rintakehävammojen hoitamiseen, hypotermialta suojaamiseen ja loukkaantuneen raajan tukemiseen. Lisäksi laukussa on tarvikkeet potilaan vaatteiden leikkaamista ja haavojen puhdistamista varten. Laukun ulkopuolen PALS-matriisiin on kiinnitetty loukkaantuneen ihmisen ja poliisikoiran hätäsiirtämisen mahdollistava evakuointilakana. Listaus ensiapulaukun sisältämistä tarvikkeista on tämän tutkimuksen liitteessä 2.

Erityisesti poliisikoiran ensiapua varten laukku on varustettu kankaisella kuonokopalla, sekä verenvuodon hallintaa varten hemostaattisella siteellä, staasiletkulla, lukittavilla pihdeillä ja liimasiteellä. Staasiletku ja lukittavat pihdit korvaavat tavanomaiset koiralle sopimattomat puikkokiristykseen perustuvat kiristyssiteet. Naskalin mukaan tavoitteena on varustaa ensiapulaukut myös koiralle sopivalla kaupallisella R.A.T.S. -kiristyssiteellä vuoden 2020 aikana. Tästä huolimatta käytännössä toimivaksi havaittu staasiletkun ja lukkopihkien yhdistelmä tullaan edelleen säilyttämään ensiapulaukun sisällössä.

Kuva 4. Reisikiinnitteinen ensiapulaukku ja sen sisältö purettuna. Laukun oikealle puolelle ryhmiteltyinä erityisesti poliisikoiran ensiapuun varatut välineet: staasiletku ja lukkopihdit, liimaside, hemostaattinen side ja kankainen kuonokoppa.

Ensiapulaukku voidaan kiinnittää sen mukana tulevilla remmeillä varustevyöhön ja ankkuroida kiinni reiteen. Ensiaputarvikkeiden kuljettamista varten markkinoilla on runsaasti erilaisia ratkaisuja, kuten esimerkiksi vyölaukkuja. Reiteen kiinnitettävissä oleva ensiapulaukku valittiin Naskalin mukaan koiraryhmän käyttöön, sillä reisikiinnitteisenä se ei juurikaan haittaa varustevyön käyttöä tai hypotermiarepun samanaikaista kantamista. Pakatun ensiapulaukun paino on noin 1,6 kiloa. Ensiapulaukun kantamisesta koirapartion tehtävillä vastaa pääsääntöisesti koirapartiomies.

Kuva 5. Reisipakkauksen ja hypotermiarepun yhteensopivuus. Kuvan reisipakkauksen vyöhihnaan lisätty nippuside, joka mahdollistaa sen nopeamman pujottamisen esimerkiksi vyöllä koteloituna olevan teleskooppipatukan ympärille.

7.3.1.1 TacMed SOF Tactical Tourniquet Wide (SOFTT-W)

SOFTT-W -kirstysside on tarkoitettu helppokäyttöiseksi, kestäväksi ja kevyeksi kirstyssiteeksi massiivisten raajaverenvuotojen hallintaan. Kirstysside voidaan avata ja sulkea nopeasti siinä olevan soljen avulla ilman, että koko kirstyssidettä täytyisi esimerkiksi pujottaa raajan ympärille. Kirstyssiteen hihna on leveydeltään 1,5 tuumaa, joka on hieman muita vastaavanlaisia kirstyssiteitä leveämpi lisäten kirstyksen pinta-alaa ja parantaen potilaan mukavuutta. (Tactical Medical Solutions 2020a.) Keskeisimpinä eroina poliisin jakovarustukseen kuuluvaan CAT -kirstyssiteeseen SOFTT-W -kirstyssiteessä on leveämpi hihna,

alumiininen kiristyspuikko, sekä litteämpi pakkautuvuus kuljetusmuodossaan. Molemmat kiristysseiteistä ovat Yhdysvaltain puolustusministeriön taisteluensiavun kehittämisestä vastaavan toimikunnan (Co-TCCC) suosittelemia ensiapuvälineitä (Deployed Medicine 2019). Reisikiinnitteinen ensiapulaukku on varustettu yhdellä SOFTT-W -kiristysseiteellä.

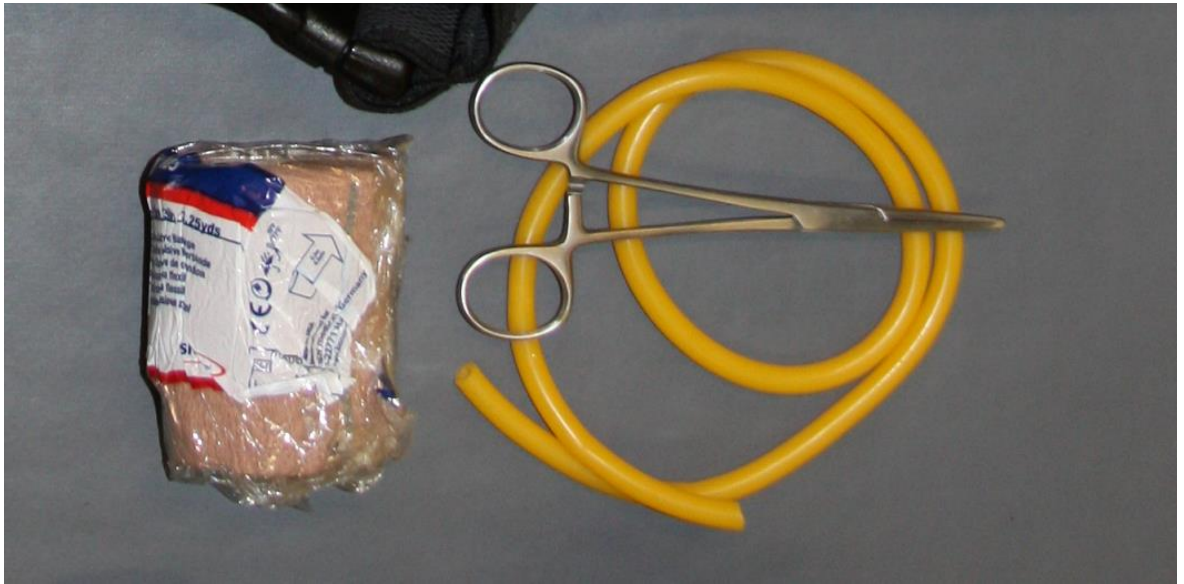
Kuva 6. TacMed SOFTT-W -kiristysseite. Vasemmassa reunassa pikakiinnityksen mahdollistava solki. Keskellä pystyssä alumiininen kiristyspuikko ja oikealla kiristyspuikon varmistuslenkki. (Kuva: Sharkmed Oy)

Kiristysseiteä voidaan Tiilikan (2009, 109–111) mukaan käyttää voimakkaan ulkoisen raajaverenvuodon tyrehtyttämisessä, sillä se on nopeammin asetettavissa verrattuna esimerkiksi painesiteeseen. Lisäksi käyttäminen on perusteltua esimerkiksi silloin, jos paineside ei riitä verenvuodon tyrehtyttämiseen, tai mikäli valon käyttäminen vammakohdan tarkastamiseen ei ole mahdollista pimeässä toimittaessa. Raajaverenvuotoa pidetään yleisimpänä kuolinsyynä niissä hengenvaarallisissa vammoissa, jotka voitaisiin estää nopeilla ja yksinkertaisilla ensiaputoimenpiteillä. Toteutetuissa eläinkokeissa 10 prosenttia koe-eläimistä menehtyi kolmen minuutin kuluessa reisivaltimon katkaisemisesta, mikäli haavaan ei annettu ensiapua (NAEMT 2017, 51).

7.3.1.2 Staasiletku ja lukittavat suonipihdit

Poliisikoiran voimakkaan raajaverenvuodon tyrehtyttämiseksi ensiapulaukkuun on varattu 50 cm pituinen ja 10 mm vahvuinen kumiletku (staasi), lukittavat suonipihdit ja liimautuvaa sidettä. Naskalin mukaan staasiletkun ja suonipihtien avulla toteutettava kiristysseite on havaittu käytännössä toimintavarmaksi esimerkiksi Norjan ja Tanskan puolustusvoimien sota-koiranohjaajien toimesta. Kyseisillä välineillä toteutettavan kiristysiteen käytön koulutusta

annetaan Suomessa Puolustusvoimien sotakoiran taisteluensiapua koskevassa koulutuksessa, josta välineiden käytön koulutus on sovellettu myös poliisikoirien ensiapuun.

Kuva 7. Koiran kiristyssiteen muodostamiseen käytettävät staasiletku ja lukittavat suonipihdit. Kiristyssiteen kiinnitys varmistetaan esimerkiksi joustavalla liimasiteellä.

Palmerin & Yeen (2017, 32) mukaan koiran verenvuodon tyrehtyttämiseksi tulisi ensisijaisesti käyttää kiristyssiteen sijasta esimerkiksi painesidettä. Koiran raajoissa on tyypillisesti ihmiseen verrattuna vähemmän lihasmassaa ja suppeampi verenkierto (Palmer & Yee 2015, 8). Kiristyssiteen käyttöä voidaan kuitenkin harkita esimerkiksi raajan tai hännän voimakkaassa verenvuodossa, mikäli verenvuotoa ei voida tyrehtyttää muilla välineillä. Perinteiset ihmisellä käytettäväksi tarkoitetut puikkokiristykseen perustuvat kiristyssiteet, kuten esimerkiksi CAT tai SOFTT-W eivät ole soveltuvia ja käyttövarmoja käytettäväksi koiran voimakkaan raajaverenvuodon tyrehtyttämässä. Sen sijaan kiristyssiteeksi suositellaan joko kaupallista elastista kiristyssidettä tai improvisoidun kiristyssiteen tekemistä. (Palmer & Yee 2017, 32–34.)

7.3.1.3 QuikClot Combat Gauze -hemostaattinen side

QuikClot Combat Gauze on 7,5 cm leveä ja 3,7 metriä pitkä hemostaattinen kaoliinilla kylästetty side, joka on pakattu Z-taitettuun muotoon. Siteessä käytetty kaoliini on epäorgaaninen aine, joka kiihdyttää veren luontaista hyytymisprosessia ilman lämmön tuottoa. Lisäksi siteessä on röntgenissä näkyvä nauha. Siteen käyttöikä on viisi vuotta. (QuikClot 2020.) Myös kyseinen hemostaattivalmiste on aiemmin mainitun Co-TCCC:n suosittama ensiapuväline (Deployed Medicine 2019). Reisikiinnitteinen ensiapulaukku on varustettu yhdellä QuikClot -siteellä käytettäväksi poliisikoiran ensiavussa. Kyseinen valmiste on

hyväksytty Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koirapartioiden käyttöön ja sen käyttöä on koulutettu koiraryhmän harjoituspäivillä.

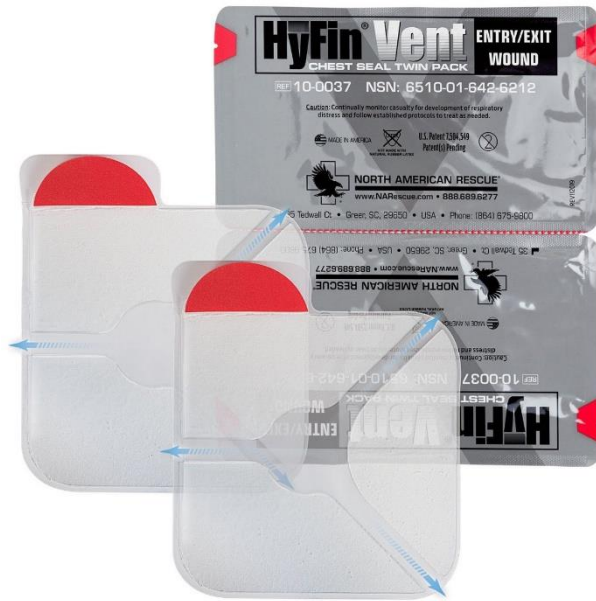

Kuva 8. QuikClot Combat Gauze -hemostaattinen side. Siteen keskellä röntgenissä näkyvä nauha. Side pakattu pakkaukseen Z-taitoksin. (Kuva: Sharkmed Oy)

Hemostaattisia valmisteita voidaan käyttää esimerkiksi sellaisten verenvuotojen tyrehtyttämisessä, joissa kiristyssiteen käyttö on mahdotonta, kuten nivusissa tai kainalossa. Hemostaattivalmisteita voidaan käyttää lisäksi muiden ensiapuvälineiden, kuten kiristys- tai painesiteen käytön tukena. (Tiilikka 2009, 138.) Hemostaattisessa valmisteessa, esimerkiksi siteessä, oleva vaikuttava aine reagoi veren punasolujen kanssa muodostaen hyytymän (Puolustusvoimat 2019).

7.3.1.4 HyFin Vent Chest Seal Twin Pack -ilmarintasidos

HyFin Vent Chest Seal -ilmarintasidos koostuu kahdesta identtisestä itseliimautuvasta sidoksesta, jotka soveltuvat lävistävien rintakehävammojen, kuten avoilmarinnan ja paineilmarinnan hoitamiseen. Kahdella sidoksella voidaan peittää sekä sisäänmeno- ja ulostulohaavat. Läpinäkyvässä sidoslapussa on kolme erillistä kanavaa, jotka estävät ilman virtaamisen keuhkopussionteloon sisäänhengityksen aikana, mutta mahdollistavat ilman ulosvirtaamisen uloshengityksen aikana. Pakkaus sisältää sideharsotyynyn, jolla haava voidaan pyyhkiä ennen sidoksen asettamista. (North American Rescue 2020.) Ensiapulaukku on varustettu yhdellä ilmarintasidosparilla.

Kuva 9. HyFin Vent Chest Seal Twin Pack -ilmarintasidos. (Kuva: North American Rescue)

Avoilmarinta syntyy esimerkiksi rintakehän lävistävän vamman seurauksena, kun vaurioituneesta keuhkosta purkautuva ilma pääsee keuhkopussionteloon painaen keuhkojen vaurioitunutta puolta kasaan. Avoilmarinta vaikeuttaa potilaan hengittämistä ja sen tyypillisiä oireita ovat hengitysvaikeudet, suhisevan äänen ja veristen ilmakuplien tulo haavasta, veren yskiminen ja happivajeen aikaansaama ihon sinertäminen. (Tiilikka 2009, 115.)

Paineilmarinta puolestaan syntyy, kun keuhkopussionteloon sisäänhengityksen aikana purkautunut ilma ei pääse uloshengityksen aikana ulos. Keuhkopussionteloon syntynyt ylipaine painaa sydäntä, ehjää keuhkoa ja suuria verisuonia kasaan ja voi muutamassa minuutissa johtaa verenkierron romahtamiseen ja kuolemaan. Paineilmarinnan oireita ovat jatkuvasti pahenevat hengitysvaikeudet, sekä esimerkiksi tajunnan heikkeneminen, heikentynyt syke ja pullottavat kaulalaskimot. (Tiilikka 2009, 115–116.)

7.3.1.5 TacMed Phantom Litter -evakuointilakana

Phantom Litter -evakuointilakana on kevyt ja pieneen tilaan pakkautuva monikäyttöinen potilaan hätäsiirtämiseen soveltuva kantoalusta. Evakuointilakana voidaan kuljetusmuodossaan kiinnittää suojapussissaan suoraan varustukseen, kuten esimerkiksi suojaliiviin siten, että sen sijoittaminen ei häiritse muiden varusteiden ja välineiden käyttöä. Lakanan koko levitettynä on 165 cm x 58 cm ja se on varustettu kahdeksalla kantohihnalla. Lisäksi evakuointilakanaan on ommeltu pussiosa, joka mahdollistaa evakuoitavan henkilökohtaisen varustuksen säilytyksen ja kuljetuksen. (Tactical Medical Solutions 2020b.)

Kuva 10. TacMed Phantom Litter -evakuointilakana auki levitettynä. Kuvassa oranssilla liinalla havainnollistettu lakanan pussiosan suuaukko. Pussissa voidaan kuljettaa evakuoitavan omaisuus tai tarvittaessa haavoittunut poliisikoira.

Evakuointilakana on integroitu osaksi reisikiinnitteistä ensiapulaukkuun kiinnittämällä se suojaussissaan reisilaukun ulkopuolella olevaan PALS-matriisiin. Näin ollen evakuointilakana on aina käyttövalmiina reisipakkauksen ollessa tehtävällä mukana. Evakuointilakanan yhtenä valintakriteerinä pidettiin siihen ommeltua pussiosaa, joka mahdollistaa tarvittaessa loukkaantuneen poliisikoiran kuljettamisen siihen sijoitettuna.

7.3.2 Hypotermiareppu

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen partiokoiran sisältävien koirapartioiden käyttöön on hankittu yhteensä neljä kappaletta niin kutsuttuja hypotermiareppuja, joiden tarkoituksena on tarjota ensiapuvälineistö potilaan lämpötilan hallintaan, sekä täydentää koirapartion ensiapuvarustusta käytettynä yhdessä reisipakkauksen sisältämien välineiden kanssa. Reppu soveltuu käytettäväksi esimerkiksi jäljestettäessä kadonnutta henkilöä maastosta parantaen näin ollen koirapartion omavaraisuutta löytyneen ja mahdollisesti loukkaantuneen henkilön hoidossa. Tämä on tärkeää erityisesti niissä tapauksissa, joissa ulkopuolisen avun paikalle saaminen ja evakuoinnin toteuttaminen vaatii aikaa esimerkiksi vaikeakulkuisesta maastosta johtuen.

Kuva 11. Hypotermiareppu ja sen sisältö purettuna. Vasemmalle ryhmiteltynä tavanomaisimmat sidetarpeet. Kuvassa oikealla Blizzard AMB-peite, sekä lämpötyyny. Muista repuista poiketen kuvan reppu on varustettu ylimääräisillä sidetarpeilla ja pimeätoimintaa varten kemiallisilla valotikuilla.

Hypotermiarepun peruskokoonpano sisältää potilaan kylmettymisen torjuntaan ja aktiiviseen lämmittämiseen soveltuvan kennorakenteisen AMB-peitteen, sekä neljä lämpötyynyä. Näiden lisäksi reppuun on sijoitettu laskuvarjoraketti ja käsisoihku, joiden avulla koirapartio pystytään paikantamaan myös visuaalisesti, mikäli esimerkiksi muut tekniset paikantamismenetelmät eivät ole riittäviä. Koska reput ovat olleet vielä viime aikoina testikäytössä, voi niissä olevien muiden ensiaputarvikkeiden, kuten sidetarpeiden määrän ja laadun osalta esiintyä vaihtelevuutta.

Naskalin mukaan lähitulevaisuuden tavoitteena on saada muodostettua reppuihin niin sanottu katastrofivalmius varustamalla reput suuremmalla määrällä paine- ja kiristysiteitä. Tällöin repun sisällöllä voidaan tarvittaessa tukea muita viranomaisia ja poliisiyksiköitä esimerkiksi vakavammassa henkeen ja terveyteen kohdistuvissa tilanteissa. Pakatun hypotermiarepun paino on noin kuusi kiloa. Listaus hypotermiarepun sisältämistä tarvikkeista on tutkimuksen liitteessä 2.

7.3.2.1 Blizzard AMB Blanket -peite ja Blizzard -lämpötyyny

Blizzard AMB Blanket on kaksikerroksinen hypotermian ehkäisyyn ja hoitoon tarkoitettu makuupussinomainen peite, jonka avulla potilas saadaan ympäröityä päätään myöten niin sanottuun höyrysulkuun. Peitteen molemmat sivut on varustettu tarranauhoilla, jolloin

potilasta on helpompi hoitaa. Peite on täysin tuulen- ja vedenpitävä. (Sharkmed 2020a.) Hypotermiareppu on varustettu yhdellä AMB-peitteellä.

Käytettäessä AMB-peitettä yhdessä Blizzard -lämpötyynyelementtien kanssa voidaan potilasta lämmittää aktiivisesti. Lämpötyyny aktivoituvat pakkauksen avaamisen jälkeen päästessään tekemisiin ilman kanssa ja saavuttavat toimintalämpönsä noin 5-20 minuutin kuluessa. Lämpötyynyn toiminta-aika on noin kahdeksan tuntia käyttöönotosta ja sen koko on 25 cm x 30 cm. (Sharkmed 2020b.) Hypotermiareppu on varustettu neljällä lämpötyynyelementillä, jotka voidaan sijoittaa potilaan vatsan, selän ja molempien kylkien puolelle.

Kuva 12. Blizzard AMB Blanket -peite harjoituskäytössä. Kuvassa potilas suljettuna peitteen sisään. Huppu estää lämmön haihtumisen pään kautta. Peite on sijoitettu havujen päälle kylmästä maasta eristämiseksi. (Kuva: Jussi Naskali)

Käytettäessä AMB-peitettä yhdessä lämpötyynyjen ja kertakäyttöisen avaruuslakanan kanssa voidaan potilasta lämmittää aktiivisesti ja hänen lämpötaloudestaan huolehtia tehokkaasti esimerkiksi evakuointia odottaessa. Potilaan lämpimänä pitäminen on Tiilikan (2009, 126, 131) mukaan tärkeä osa sokin ehkäisyssä ja monesti hypotermian ehkäisy onkin helpompaa kuin sen hoitaminen. Loukkaantuneen hypotermialta suojaaminen on tärkeää myös lämpimässä ulkoilmassa. Esimerkiksi verenvuodosta kärsivän kylmettyminen voi johtaa hypotermiaan, joka edelleen heikentää veren hyytymistä ruumiinlämmön laskettua noin +34 °C:een. Verenhukan aikaansaama verimäärän vaje taas puolestaan kiihdyttää kehon jäähtymistä.

7.3.2.2 IKAROS -käsisoihtu ja -laskuvarjoraketti

IKAROS -hätäsoihtu on lyhyen matkan hätämerkinantoväline, joka on tarkoitettu muun muassa ammattimerenkulun ja huviveneilyn hätämerkinantoon ja -paikannukseen. Punaisen värisen savunmuodostuksen lisäksi soihtu on suunniteltu antamaan kokoonsa nähden erittäin kirkas valo ja se soveltuu myös päivänvalossa tapahtuvaan hätämerkinantoon. Valon kirkkaus on 15 000 kandela ja soihtun paloaika on 60 sekuntia. Lisäksi käsisoihtu täyttää kansainvälisen yleissopimuksen ihmishengen turvallisuudesta merellä (SOLAS) asettamat vaatimukset. (Hansson PyroTech 2020a.) Hypotermiareppu on varustettu yhdellä hätäsoihdulla.

IKAROS -laskuvarjoraketti on tarkoitettu pitkän matkan hätämerkinantoon erityisesti ammattimerenkulun tarkoituksiin laivoissa ja pelastusveneissä käytettäväksi. Laukaistaessa rakettin punaista valoa levittävä ammus kohoaa noin 300 metrin korkeuteen, jolloin siinä oleva laskuvarjo aukeaa. Valoammuksen kirkkaus on 30 000 kandela ja sen paloaika noin 40 sekuntia. Myös laskuvarjoraketti täyttää merenkulun SOLAS -vaatimukset. (Hansson PyroTech 2020b.) Hypotermiareppu on varustettu yhdellä laskuvarjoraketilla.

Kuva 13. IKAROS -käsisoihtu ja laskuvarjoraketti. Kuvassa ylempänä laskuvarjoraketti. Alempana käsisoihtu.

Pyrotekniset hätämerkinantovälineet, kuten soihtu ja raketti ovat tyypillisesti kertakäyttöisiä. Hätämerkinantovälineiden käytössä tulisi noudattaa periaatetta, joka mahdollistaa suurimman todennäköisyyden merkin havaitsemiselle. Käsisoihdun käyttö tulisi aloittaa vasta siinä vaiheessa, kun alueella voidaan olettaa olevan muita pelastajia. (Rajavartiolaitos 2017, 17, 24.) Hypotermiareppuun päätettiin Naskalin mukaan lisätä hätämerkinantovälineet, jotta

autettavan luona oleva koirapartio voidaan paikantaa paremmin esimerkiksi pimeässä tai huonossa kelissä. Jos autettavan evakuoinnissa käytetään helikopteria, voidaan helikopterin äänen kuuluessa laukaista laskuvarjoraketti ja helikopterin päästyä lähemmäs osoittaa tarkempi sijainti tai laskeutumisalusta käsisoihdun avulla. Päivätoimintaa varten reppuun on sijoitettu lisäksi oranssinvärinen hätälakana visuaalisen paikantamisen helpottamiseksi.

7.3.3 Henkilökohtaiset ensiapuvälineet ja kehityskohteet

Edellä mainittujen koira-autokohtaisten ensiapuvälineiden lisäksi osa haastatelluista kertoi kantavansa mukanaan myös muita tarpeellisiksi katsomiaan ensiaputarvikkeita. Kaikki haastatelluista kertoivat kantavansa henkilökohtaisesti mukanaan vähintään Poliisihallituksen ohjeessa linjattua kiristyssidettä ja painesidettä. Haastatteluhetkellä ei tullut ilmi, kantavatko kaikki haastatelluista mukanaan myös ohjeessa linjattua kertakäyttöistä elvytyssuojaa. Aiemmassa vuonna 2014 julkaistussa Poliisihallituksen ohjeessa poliisin ensiapuvalmiuksista ei ollut vielä linjattu kertakäyttöistä lämpöpeitettä (avaruuslakana) poliisimiehen henkilökohtaiseen ensiapuvarustukseen kuuluvaksi. Nyt voimassa olevassa, vuonna 2019 julkaistussa, ohjeessa myös avaruuslakana on linjattu poliisimiesten henkilökohtaiseksi ensiapuvälineeksi.

Haastatelluista koirapartiomiehinä työskentelevät Grönroos ja H kertoivat lisäksi kantavansa mukanaan myös muita henkilökohtaisia ensiapuvälineitä. Grönroos kertoi kantavansa mukanaan esimerkiksi hemostaattia, useampia avaruuslakanoita, sekä vaatteiden leikkaamiseen tarkoitettuja saksia vammakohdan paljastamiseen.

”Mul on itellä niitä avaruuslakanoita, ku se ei paina mitään, ni niit on vähän joka paikassa. Et niitä varmuudella sit on. Et reisitaskussa ja CamelBakissa ja taktisissa ja joka paikassa. Ne ei sitte mitään kauheen isoja oo, et sit jos on isokokonen ihminen tai muuta, niin se yks lakana, ni et sä välttämättä tee sillä, ei se välttämättä ees riitä sitte.”

Haastateltavat olivat pääsääntöisesti erittäin tyytyväisiä käytettävissä oleviin ensiapuvälineisiin ja niiden kehittämiseen. Ilmeisimmiksi kehityskohteiksi nähtiin lähinnä ensiapuvälineiden täydentämiseen liittyvät käytännöt, sillä lähes poikkeuksetta kaikki ensiapuvälineet ovat kertakäyttöisiä, eikä kaikkien käytettyjen tilalle ole välttämättä saatavilla heti täydennystä. Esimerkiksi Latvakosken mukaan aina ei ole välttämättä itsestään selvää, että jonkin käytetyn koiraryhmäkohtaisen ensiapuvälineen tilalle saataisiin välittömästi hankittua uusi väline.

”Et sit kun käyttää jotain EA-kamaa, niin ehkä siihen toivois vähän enemmän sitä joustavuutta, kun aika moni niistä on kertakäyttökamaa, niin silti lähteä aina uudelleen tekemään jotain hankintaesitystä tai perustelemaan, että miks meidän tarvii taas ostaa. Sen pitäis olla niinku päivän selvää, että jos joku on

kertakäyttökamaa tai se on rikkoutunu siinä, et sen pitäis tulla niinku apteekin hyllyltä. Että sen tilalle hankitaan sitten uus ilman mitään miettimistä, että hankitaaks me vai eiks me hankita.

Et sekään ei oo ollenkaan semmonen kirkossa kuulutettu, että jos on autoon ostettu EA-reppu, kuvitellaan että hankintahinta vaikka 500 euroo, niin sitten kun se pikkuhiljaa tyhjenee, niin tuleeko se raha sitten, että se täytetään tilalle?”

Sekä Järveläinen että Grönroos kokivat esimerkiksi kertakäyttöisten lämpöpeitteiden saatavuuden ongelmalliseksi. Järveläisen mukaan lämpöpeitteitä voi kulua kaksikin kappaletta yhtä hypotermialta suojattavaa henkilöä kohden. Kiristys- ja painesiteiden saatavuus koettiin puolestaan hyväksi. Grönroosin mukaan koiraryhmässä olisi hyvä olla nimetty henkilö, joka vastaisi muun muassa ensiapuvälineiden huoltamisesta, päivittämisestä ja täydentämisestä.

Reisikiinnitteisen ensiapulaukun käytettävyyttä pidettiin haastateltujen keskuudessa lähtökohtaisesti oikein hyvänä. Käytännön ongelmaksi saattoi haastateltujen mukaan muodostua kuitenkin jotkin koirapartioille tulevat kiireiset tehtävät, joilla ei välttämättä koeta jäävän tarpeeksi aikaa ensiapulaukun mukaan ottamiselle. Lisäksi välttämättä kaikilla poliisitehtävillä ei alkutietojen perusteella koettu olevan tarvetta ensiapulaukun mukaan ottamiselle. Esimerkiksi Järveläinen kertoi muun muassa tehtävän lajin ja sijainnin vaikuttavan siihen, otetaanko laukku mukaan ja miten ensiavun antamiseen varaudutaan.

”Oishan se hyvä, jos vaan niitä aina ottais keikalle mukaan. Mut se on sitte, se pitäis melkein sit ottaa joka keikalle, että siit tulis sellanen tapa. Mut jos meillä kaupungissa tapahtuu jotain ja ollaan tilanteessa, niin meil on useempi partio sitten kuitenkin aika lähellä saatavissa. Ainoo on metsähommat sitte, jos lähetään jäljelle tai henkilöö ettii muuten, ni ne [ensiapuvälineet] on sit kaukana, jos ne ei oo mukana.”

Grönroos kertoi kantaneensa kyseistä reisilaukkua mukanaan useammalla tehtävällä ja pitävänsä sen toteutusta hyvänä. Hänen mukaansa laukun käytettävyyttä voitaisiin edistää varustamalla laukun varustevyöhön kiinnittyvä kappale pistosoljella ja jakamalla jokaiselle koiraryhmän jäsenelle varustevyöhön kiinnitettäväksi pistosoljen vastakappale. Näin ollen laukku voitaisiin kiinnittää varustevyöhön nopeammin ja olisi matalammalla kynnyksellä mukana tehtävillä.

”Mut siis semmonen tilanne, et on vaikka joku kadonneen etsintä tai joku muu semmonen tilanne, mikä on jäädytetty tai silleen, et ei oo mitään kiirettä, ni kyl mä sen sillon otan mukaan. Mut sit jos nopeesti lähetään autosta, niin ei siin oo sit aikaa ruveta askartelemaan sitä systeemi sinne [varustevyöhön] kiinni.”

Koiraryhmän ensiapuvälineistä hypotermiareppu ja sen sisältö ei ollut kaikille haastateltaville tuttu ja yleensä ottaen käytettävissä oleviin ensiapuvälineisiin toivottiin

säännöllisempää perehdytystä. Latvakosken mukaan välineistön ollessa jo hyvällä tasolla, olisi tärkeää saada kaikki ryhmän jäsenet koulutettua välineiden oikeaan käyttöön ja hyödyntämiseen tehtävillä.

”Mun mielestä tällä hetkellä ainakin koirapartioiden osalta ei muuta kuin miettii, että mitä siellä nyt sitten on siellä repussa sitä ensiaputavaraa ja muuta. Äkkiseltään tuntuu, että ei kauheesti kannata lisätä hankkia, vaan ennemminkin se, että kattoo vähän niihin reppuihin, että mitä siellä on ja osaako niitä oikeesti käyttää sitten.”

Naskali kertoi, että tavoitteena on ollut pyrkiä järjestämään koiraryhmän jäsenille tilaisuus tutustua koiraryhmäkohtaisiin ensiapuvälineisiin esimerkiksi ryhmän omilla harjoituspäivillä. Naskalin mukaan Hyvinkään poliisiasemalle on saatu harjoitussalkku, josta löytyy samat välineet kuin jo käytössä olevista reisipakkauksesta ja hypotermiarepusta. Naskalin mukaan hypotermiareput on hankittu koko koiraryhmän käyttöön Hyvinkäällä järjestetyn koikeilujakson jälkeen alkuvuodesta 2019, jolloin reppujen sisältöä ei ole vielä välttämättä keiretty kouluttamaan kaikille ryhmän jäsenille.

Naskalin mielestä vallitseva tilanne koiraryhmäkohtaisten ensiapuvälineiden suhteen on varsin hyvä ja välineet ovat nyt olleet käytössä jo joitakin vuosia. Hänen mukaansa ensiapu ja siihen kuuluvat välineet kehittyvät jatkuvasti, jolloin olisi tärkeää pyrkiä pysymään niin sanotusti ”nuolen kärjessä” ja pitämään sekä välineistö että koulutus ajan tasalla yleisen kehityksen kanssa. Ideaalitulanteessa esimerkiksi rajallisen säilymisajan omaavia tuotteita uusiin vaihdettaessa tulisi mahdollisuuksien mukaan selvittää, onko niistä saatavilla uudempia versioita. Myös esimerkiksi koiran ensiapu teemana kehittyy Suomessa jatkuvasti ja lisääntyneen tietoisuuden myötä maailmalta on saatavissa uutta ja tarpeellista välineistöä sitä koskien.

7.4 Poliisikoiratoiminnan ensiavulle asettamat erityispiirteet ja haastateltujen kokemukset

Koiraryhmän jäsenille tehdyissä haastatteluissa tuli esille runsaasti erilaisia poliisikoiratoiminnan mukanaan tuomia erityispiirteitä ensiapuun liittyen. Väisäsen (2018, 23–24) tekemässä tutkimuksessa hänen haastattelemlaan kenttäpartioiden jäsenillä oli ensiapukokemuksia muun muassa eriaisteisten verenvuotojen tyrehdyttämisestä, autettavan henkilön hengitysteiden avaamisesta ja kylkiasentoon kääntämisestä, sekä esimerkiksi kylmettyneen lämmittämisestä kertakäyttöisellä lämpöpeitteellä. Poliisitehtävillä autettavat saattoivat olla esimerkiksi onnettomuuden tai ulkoisen väkivallan uhreja, taikka perussairauden, kuten diabeteksen omaavia henkilöitä.

Koiranohjaajia ja koirapartiomiehiä haastatellessa kävi ilmi, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen partiokoiran sisältävät koirapartiot suorittavat tavanomaisten, muillekin hälytyspartioille vastaan tulevien hälytystehtävien lisäksi koirapartioiden erityistehtäviä. Koirapartiot voivat yhtä lailla kohdata Väisäsen työssään kuvaamia muillekin partioille eteen tulevia ensiavun tarpeessa olevia ihmisiä. Koirapartioiden erityistehtävät voivat olla erilaisia henkilöiden ja esineiden tai aineiden etsintöjä. Lisäksi poliisikoiraa voidaan käyttää kiinniottojen turvaamiseen ja voimankäyttövälteenä. Osaksi näiden erityistehtävien vuoksi haastateltavat pitivät koirapartioiden todennäköisyyttä kohdata ensiapua vaativia tilanteita tavallista korkeampana.

Edellä kuvattuihin esimerkkeihin liittyen haastatellut pitivät juuri koirapartioiden kohtamien tehtävien moninaisuutta yhtenä ensiapuun liittyvänä erityispiirteenä. Naskalin ja Grönroosin mukaan koirapartio hälytetään lähtökohtaisesti hyvin usein sellaisille tehtäville, joilla on käytetty väkivaltaa tai olemassa on uhka sen käytöstä. Naskalin ja koirapartiomies H:n mukaan koirapartioiden jäsenet ovat monesti erittäin kokeneita poliisimiehiä, jonka vuoksi koirapartio saattaa monesti olla vaativilla tehtävillä ensimmäisten joukossa toimenpiteitä suorittamassa.

Koirapartioiden tehtävillään kohtaamista ensiaputilanteista tyypillisimpinä haastateltavat pitivät erilaisia väkivallalla aiheutettuja verta vuotavia vammoja, kuten viilto-, pisto- ja ampu-mahaavoja. Näiden lisäksi koiratoiminnalle tyypillisinä ensiapua vaativina vammoina pidettiin poliisikoiran aiheuttamia puruvammoja, joskin Grönroos ja Järveläinen katsoivat niiden olevan nykypäivänä aiempaa harvinaisempia. Myös kadonneiden henkilöiden etsinnässä tavatuille pelastettaville on tavallisesti jouduttu antamaan ensiapua hypotermiaan. Grönroos ja Latvakoski pitivät tyypillisinä myös koirapartion jäsenten omaa loukkaantumista maastossa tapahtuvassa toiminnassa joko harjoituksissa tai koiratehtävillä. Tällaisille tilanteille tyypillisiä ensiapua vaativia vammoja ovat olleet erilaiset liukastumiset, nyrjähdykset tai puun oksan osuminen silmään liikuttaessa pimeässä metsässä.

Keskeisimpinä huomioon otettavina erityispiirteinä haastatellut mainitsivat kadonneiden henkilöiden etsintätehtävillä vallitsevat pitkät etäisyydet ja vaikeakulkuiset maasto-olosuhteet. Näiden lisäksi erityispiirteitä ensiavulle aiheuttavat poliisikoiran käyttäminen voimankäyttövälteenä, poliisikoira ensiavun kohteena, sekä koiranohjaajan sidonnaisuus poliisikoiran ohjaamiseen.

7.4.1 Etäisyydet, maasto-olosuhteet ja koirapartion omavaraisuus

Pitkät etäisyydet ja hankalat maasto-olosuhteet ovat Naskalin mukaan yksi keskeinen erityispiirre koirapartioiden ensiapuvalmiuksia tarkasteltaessa. Edellä mainitut olosuhteet ovat tavanomaisia juuri kadonnutta henkilöä tai rikoksesta epäiltyä jäljestettäessä. Koirapartio saattaa joutua etenemään tällaisella tehtävällä hyvin pitkälle maastoon, jolloin partiolla on oltava mukanaan tarvittavat ensiapuvälineet ja osaaminen, mikäli tehtävällä joudutaan antamaan ensiapua. Naskalin mukaan tavanomainen hälytyspartio toimii lähtökohtaisesti ympäristössä, jossa poliisiauto ja siellä sijaitsevat ensiaputarvikkeet ovat yleensä maksimissaan sadan metrin sisällä tehtäväpaikasta. Tästä poiketen poliisikoiratoiminnassa koirapartio saattaa olla maastossa tehtävällä hyvinkin kaukana partioautostaan, muista partioista tai ensihoidon yksiköistä. Tämän vuoksi Naskali piti tärkeänä sitä, että koirapartiolla on maastossa toimiessaan mukanaan riittävän kattava ensiapuvälineistö ja osaaminen, jotta mahdollinen ensiavun antaminen voidaan aloittaa viivytyksettä ja autettavan tila vakauttaa lisäavun saamista odottaessa.

”Eli periaatteessa poliisikoiratoiminta sinänsä poikkeaa hieman tavallisesta poliisitoiminnasta, et tosiaan välimatkat voi olla todella pitkiä ja sitten taas me ei välttämättä tiedetä, mitä siellä tapahtuu siellä metsän puolella. Me voidaan olla hyvin pitkällä muistakin poliisiyksiköistä, saati sitten vielä ensihoidon yksiköistä. Eli se tosiaan antaa sellasia erityispiirteitä tavallaan sitte meidän ensiapuvalmiuksille.”

Latvakoski piti hankalia ja vaikeakulkuisia maasto-olosuhteita jopa haastavampana kuin pitkiä etäisyyksiä. Hänen mukaansa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toiminta-alueella etäisyydet ovat vielä kohtuullisia verrattuna esimerkiksi Itä-Suomeen tai Lappiin, mutta monesti olosuhteet maastossa voivat olla paljon huonommat. Sinänsä ensihoidon tai muun ulkoisen avun saaminen tehtäväpaikalle on Latvakosken mukaan kohtuullisen nopeaa, mutta tästä huolimatta koirapartiolla on oltava tietty kyky tehdä tarpeelliset ja kiireelliset ensiaputoimenpiteet itsenäisesti odottaessa ulkoista apua.

”Hankalat maastot. Ne on monesti toisaalta hankalampia taas kuin jossakin pohjosessa, missä on taas näkyvyyttä ja aukeeta, ja kasvillisuus on pienempää ja harvempaa. Täällä sitä semmosta oksaista pajukkoa ja ryteikköä on niinku ihan pirusti, missä on paljon vaikeempi liikkua kuin jossain Lapin maastossa sitten.

Plus sitte se, että mikä tietysti on joka paikassa, että monesti asiat tapahtuu yöllä ja yöllä on aika monesti pimeätä. Niin ehkä jotenkin itestä tuntuu, että olosuhteet luo enemmän meillä haasteita kuin etäisyydet täällä. Et näin mä sen tuota näkisin.”

Kadonneita henkilöitä etsittäessä on Naskalin mukaan tärkeää varautua potilaan lämpötalouden säätelyyn myös kesäolosuhteissa. Kylmettyneen henkilön kohtaaminen maastossa

asettaa vaatimuksia koirapartion omavaraisuuteen ensiavun osalta, sillä esimerkiksi talvella hypotermiasta kärsivän autettavan ruumiinlämpö voi olla niin alhainen, että potilasta ei voida sydänpysähdysriskin vuoksi lähteä välittömästi evakuoimaan löytöpaikalta. Tällaisessa tilanteessa koirapartion on kyettävä vakauttamaan autettavan tila estämällä lämmön karkaaminen ja potilaan tilan sen mahdollistaessa myös lämmittämään tätä käytettävissä olevilla tarvikkeilla. Grönroos ja Järveläinen kertoivat olleensa yhdessä etsintätehtävällä, jolla maastoon oli kadonnut sairas ja itsetuhoisen henkilö. Löydettäessä henkilö oli ollut jo niin kylmettynyt, että partion oli huolehdittava hänen lämpötaloudestaan käyttämällä kertakäyttöisiä lämpöpeitteitä. Tapahtuma-aikaan koiraryhmän käytössä ei vielä ollut hypotermiareppuja. Lisäksi löytöpaikka oli ollut niin syvällä metsässä, että potilas jouduttiin evakuoimaan sieltä pois Rajavartiolaitoksen helikopterilla. Grönroosin mukaan tämä asetti myös omia haasteitaan partion toiminnalle.

”On ollu jotain tämmösiä, et on esimerkiks partion toimesta se evakuointi ollu ihan täysin mahdotonta sieltä maastosta ja sit on pyydetty sinne helikopteri paikkan päälle. Ja sieltä on tullu sitten pintapelastaja alas ja siellä on se meteli ihan älytön. Ja tuuli, ja tavaraa on ilmassa. Ja sit pitäs samalla yrittää antaa radiolla jotain ohjeita eteenpäin.”

Etsinnän tuloksena löytynyt henkilö saattaa Grönroosin mukaan kärsiä myös erilaisista sairauksien, päihteiden tai hypotermian aiheuttamista sekavuustiloista, jolloin henkilö voi mahdollisesti toimia arvaamattomasti, kuten alkaa riisumaan vaatteitaan kylmettyneenä tai käyttäytymään aggressiivisesti auttajiaan kohtaan. Nämä aikaansaavat hänen mielestään haasteita niin partion työturvallisuuden varmistamiselle kuin myös henkilön tilan tarkastamiselle ja tunnistamiselle.

Haastateltujen mukaan koirapartion ensiapuvalmiuksien omavaraisuus korostuu nimenomaan maastossa toimittaessa, sillä monesti esimerkiksi jäljestettäessä koirapartio on toiminnan kärjessä yksinään muiden partioiden tai tukiyksiköiden ollessa kauempana. Koirapartiomies H totesi kuitenkin, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toiminta-alueen asutuilla alueilla ensihoito saapuu tapahtumapaikalle yleensä melko nopeasti. H kertoi olleensa mukana tehtävillä, joilla on jouduttu antamaan ensiapua esimerkiksi puukoniskuihin ja ampumahaavoihin. Näissä tilanteissa ensihoito on kuitenkin saapunut tehtäväpaikalle nopeasti, jolloin tarpeelliset ja riittävät ensiaputoimenpiteet oli arvioitava tapauskohtaisesti.

”Että tosiaan suurimmaksi osaksi on se, että siellä ei montaa minuuttia, jos ambulanssi vaan voi tulla kohteeseen, ni sehän tulee sinne. Monesti on jopa ennen poliisia. Jollei se sitten nyt satu just akuutisti sillon, kun siellä ollaan. Se rajaa aika paljon sitä, että mitä sitten poliisipartio ehtii tai kannattaa tehdä. Että eihän se kuitenkaan se meidän ykkösjuttu siellä oo, et jos meillä on kerran saatavissa siihen sairaankuljetukselta apua, niin miksei niitä sitte käyttäisi?”

Erilaisten sairauksien ja aiheutuneiden vammojen tunnistaminen saattaa muodostua ensiapua annettaessa hankalaksi. Varsinkin, jos partio joutuu työskentelemään keskenään huonoissa olosuhteissa. H:n mukaan eri asteisten vammojen vakavuuden tunnistaminen ja vamman ensiapuun valittavien välineiden valinta voi toisinaan olla vaikeaa, erityisesti verrattaessa hyvissä olosuhteissa tehtävään harjoitteluun.

”Ja sitte tosiaan se, että kun siellä pitäis sitte pienessä stressissä muistaa se koko kaava, et mitä pitäis niinku käydä lävitte. Helppo se nyt on, jos sillä on yks kiristysside jonnekin, niin kyllähän se menee, mutta että muistais tarkistaa sen niinkun muutenkin, että mitä [vammoja] sillä on. Että jos pitää lähtee oikein etimään, että missä vika, niin kyllä siinä saa ajatus kulkee ihan, että mitähän tässä nyt pitäis lähtee tekemään.”

7.4.2 Poliisikoira voimankäyttövälineenä ja koirasidonnaisuus

Poliisikoira on yksi poliisin käytössä olevista hyväksytyistä voimankäyttövälineistä, jonka vuoksi nykyaikaisessa poliisikoiratoiminnassa on varauduttava myös puruvammoihin annettavaan ensiapuun. Poliisikoiran mukana oleminen ja käyttäminen koiratehtävillä vaikuttaa myös koirapartion sisäiseen dynamiikkaan esimerkiksi partion johtamisen ja partion sisäisten tehtävien jakamisen osalta, sillä koiranohjaajan ohjatessa mukana olevaa poliisikoiraa, jäävät tarvittavat tukitehtävät pääosin koirapartiomiehen vastuulle.

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella poliisikoiraa käytettiin kiinniottoon tai kiinniottojen turvaamiseen 76 kertaa vuonna 2018 (ks. taulukko 2). Tilastoinnissa ei käy kuitenkaan ilmi se, onko poliisikoiraa käytetty kaikissa näissä tapauksissa voimankäyttövälineenä. Koiraryhmän jäsenille tehdyissä haastatteluissa kävi ilmi, että poliisikoiran käyttäminen voimankäyttövälineenä aiheuttaa kohdehenkilölle tyypillisimmin jonkin asteisia puruvammoja. Kimpimäen & Kimpimäen (2018, 34–38) tekemässä tutkimuksessa ilmeni, että tehtyjen voimankäyttöselvitysten mukaan poliisikoiraa käytettiin koko Suomessa vuosien 2016-2017 aikana voimankäyttöön 70 kertaa. Kaikista voimakeinojen käytön yhteydessä sattuneista henkilövahingoista 16,1 prosenttia aiheutui poliisikoiran käytöstä ja poliisikoiraa voimankäyttövälineenä käytettäessä henkilövahinkoja aiheutui 68,7 prosentissa käyttökerroista. Tutkimuksen mukaan 97,7 prosenttia poliisikoiran käytön yhteydessä syntyneistä henkilövahingoista aiheutui koiran purun seurauksena.

Haastatelluista koiranohjaajista sekä Naskali että Latvakoski pitivät poliisikoiran aiheuttamille puruvammoille annettavaa ensiapua yhtenä tyypillisenä koirapartion ensiapuvalmiuksia koskevana erityispiirteenä. Naskalin mukaan poliisikoiran purusta aiheutuu kohdehenkilölle tietyn tyyppiset puruvammat, joihin koirapartiolla on oltava valmius antaa tarvittava ja

välitön ensiapu. Hänen mukaansa tarpeellisen ensiavun antaminen on lisäksi keskeinen koirapartiota koskeva oikeusturvakysymys.

”Jos meillä on voimankäyttöväline mukana, niin meillä täytyy myöskin olla ensiapuvälineet, millä me sitte pystytään tän voimankäytön vaikutukset heti paikan päällä korreloimaan. Ei voi olla tilannetta, [missä] ollaan kolmen kilometrin päässä metsässä ja meille tulee voimankäyttötilanne, jossa kohdehenkilölle tulee vammoja ja sitte huudellaanki, että tuleeko joku apuun. Vaan kyl meidän täytyy lähteä siitä, että ku käytetään voimaa, ni sen jälkeen myöskin pystytään antaa tietty tietyntasonen ensiapu siellä.”

Naskali kertoi olleensa kahdesti tehtävällä, jossa hänen koiransa on purrut kohdehenkilöä. Hänen mukaansa poliisikoiran aiheuttamissa puruvammoissa esiintyy harvemmin henkeä uhkaavaa verenvuotoa. Puruvammoihin tarvittava ensiapu on hänen mukaansa pääsääntöisesti vammakohdan peittäminen ja suojaaminen esimerkiksi painesidettä käyttäen. Poliisikoiraa voimankäyttöön käytettäessä voimankäyttötilanne saattaa olla nopea ja siinä vallitsevat olosuhteet voivat olla varsin huonot. Koirapartiomiehenä toimiva Grönroos toi esille omat havaintonsa siitä, että koirapartio ei aina välttämättä näe koiran aiheuttamaa purutilannetta tai purukohtaa. Tästä seuraa Grönroosin mukaan se, että koirapartion on myös kyettävä tarkastamaan kohdehenkilölle mahdollisesti aiheutuneet vammat tarpeeksi perusteellisesti, sillä hänen mukaansa koira on purutilanteessa voinut myös vaihtaa puremakohtaa kohdehenkilön liikkeessa. Lisäksi aiheutuneet vammat voivat vaihdella mustelmista merkittäviinkin ja syviin haavoihin.

Kohdehenkilön tarkastaminen ja vammakohtien paljastaminen esimerkiksi pimeässä ja määrässä maastossa voi olla haasteellista, sillä vammakohtaa ei välttämättä tunne veristen tai märkien vaatteiden läpi. Esimerkiksi tästä syystä Grönroos piti itse tärkeänä sitä, että fyysisen tunnustelun lisäksi vammakohta paljastetaan esimerkiksi vaatteet poistamalla tai leikkaamalla. Näin tehtäessä voimankäytöstä aiheutuneet vammat voidaan hoitamisen lisäksi dokumentoida valokuvaamalla, sillä puruvammat voivat muuttua merkittävästi tapahtuman jälkeen.

”Ja sit samalla näkee ne vammat ja ehkä siinä yhteydessä sitten, no siinä pitäis tietysti kaikennäköstä tehdä ja on yleensä kädet täynnä, mutta ehkä siinä kohtaa niinku se sellanen dokumentaatio sen oman oikeusturvan kannalta, niin sekin ois hyvä muistaa. Samalla laillahan me kuvataan poliisina kaikki kolarit ja muut. Niin se, et minkä näköset ne vammat on ollu silloin tapahtumahetkellä, kun ne saattaa sit muuttuu aika paljonkin sen jälkeen. Ja mikä [vamma] on sit tullu mistäkin, niin se on sit hyvä muistaa.”

Grönroosin mukaan koira voimankäyttövälineenä käytettäessä tulisi myös muistaa etsiä kohdehenkilöstä muita mahdollisia vammoja puruvammojen lisäksi. Kohdehenkilöllä

saattaa hänen mukaansa olla vaikeammin havaittavissa olevia myrkytystiloja tai esimerkiksi ilmarinta.

”Et sil voi olla sitten myöskin ampumavammaa, pisto- / viiltohaavaa, ilmarintaa, shokkia, intoksikaatiota. Sit niinku pahimmillaan on ollu nää kaikki samaan aikaan. Et se voi olla, et se on tehny itelleen jotakin. Ja tietysti siinä alkuun meidän huomio kiinnittyy siihen koiran käytöstä seuranneisiin vammoihin, kun me ollaan nähty vaan ne.”

Poliisin käytössä oleville partiokoirille koulutetaan partiokoiranohjaajien erikoistumisopin-
tojen opetussuunnitelman (Polamk 2018, 8, 20) mukaan yhtenä osa-alueena suojele (voimankäyttö), jonka käyttöönottotarkastuksen hyväksytyt suorittaminen mahdollistaa partiokoiran käytön poliisin yhtenä voimankäyttövälineenä. Poliisikoiran perus- ja erikoisosaa-
misalueiden tarkoituksenmukainen ylläpito vaatii runsasta koulutusta. Latvakoski kertoi, että poliisikoiratehtävillä tapahtuvien voimankäyttötilanteiden lisäksi poliisikoiran aiheuttamia puruvammoja voi tapahtua myös harjoitustilanteissa, jonka vuoksi myös niissä on vaurauduttava ensiavun antamiseen.

”Oon mä ite laittanu just. Se oli itse asiassa toi VATI-jatkokurssi, missä satuin oleen, niin siinä, ei oma vaan toisen ohjaajan koira, niin kävikin pikku vahinko ja se täräytti kollegan käsivarteen kiinni ja se puri aika pitkään sitä. Niin siihen sitten pistin sit CATia ja painesidettä.”

Niin ikään poliisikoiraa voimankäyttövälineenä käytettäessä kuin koiratehtävällä muutoinkin mukana pidettäessä mukaan astuu koiranohjaajan vahva sidonnaisuus poliisikoiran lukemiseen ja ohjaamiseen. Tästä syystä niin poliisikoiratoiminnassa yleisesti kuin myös koirapartion ensiapuvalmiudessa tulee kiinnittää huomiota koirapartiomiehen kykyyn tehdä itsenäisiä päätöksiä ja toimia itsenäisesti.

Esimerkiksi poliisikoiran käyttäminen voimankäyttöön tai jo pelkkä koiran mukanaolo voimankäyttöön vaurauduttaessa voi Naskalin mukaan saada koiran käymään kierroksilla, jolloin koiranohjaajan on keskityttävä entistä enemmän koiran hallintaan. Hänen mukaansa koira pystyy stressaavassa tilanteessa aistimaan myös ohjaajansa ja muiden ympäristössään olevien henkilöiden stressin tai levottomuuden. Osin tästä syystä koiranohjaajan huomio suuntautuu entistä enemmän koiran ohjaamiseen, jonka vuoksi käskyjen ja ohjeiden antaminen pahimmillaan sekä kohdehenkilölle että koirapartiomiehelle ja koiralle voivat muodostua hyvin hankalaksi. Haastateltujen mukaan koirapartiomiehen tärkeys ja itsenäisyys korostuu merkittävästi niissä tilanteissa, joissa koiranohjaajan on hallittava mukanaan olevaa poliisikoiraa.

Latvakosken näkemyksen mukaan koirapartioiden ensiapuvalmiuksissa ja -koulutuksessa tulisi huomioida se, että monesti ensiavun antaminen voi koiratehtävillä jäädä täysin koirapartiomiehen vastuulle, mikäli koiraa ei kyetä viemään tilanteesta pois tai sitomaan esimerkiksi kiinni puuhun. Sisätiloissa poliisikoiran voi mahdollisuuksien mukaan sulkea esimerkiksi tyhjään huoneeseen. Lisäksi kaupunkiolosuhteissa saatavilla on monesti tukipartio, joka helpottaa koirapartiomiehelle jäävää taakkaa muun muassa ensiavun antamisen suhteen, mutta metsässä jäljestettäessä tilanne voi olla täysin päinvastainen.

”Mutta nekin on aina kuitenkin koirakohtasia, tapauskohtasia, että saattaa olla joku elukka niin kuuma, että se vaikka puree sen hinnan poikki, et se ei halua jäädä siihen. Et siinä joutuu ohjaaja fyysisesti pitämään sitä koiraa. Sillon ne EA-toimenpiteet jää täysin sille koirapartiomiehelle. Ei voi sitä toimintaa laskea siihenkään, että siinä pystyis kahestaan välttämättä kaikkia toimenpiteitä tekemään.”

Naskali kertoi joutuneensa tilanteeseen, jossa hän joutui voimankäyttötilanteen jälkeen sitomaan koiransa liinalla puuhun kiinni ja aloittamaan itsenäisesti tarpeellisen ensiavun antamisen kohdehenkilön puruvammaan ennen kuin muut poliisimiehet saapuivat paikalle ja jatkoivat ensiavun antamista. Toisinaan poliisikoiraa ei kuitenkaan voida sitoa mihinkään kiinni, tai sitomisen on oltava vain väliaikainen toimi. Naskalin mukaan esimerkiksi kaupunkialueilla toimittaessa poliisikoiran sitominen esimerkiksi kiinni tolppaan saattaa aiheuttaa riskin uteliaille sivullisille, jotka eivät osaa välttämättä varoa poliisikoiraa.

”Mutta tässä tavallaan just tulee tyypillisesti se, että kuinka tärkeessä roolissa sit se koirapartiomies on siellä. Koska mä olen sidottuna pitkälti siihen koiraan. Mä voin X ajaks jättää sen koiran johonkin kiinni, mutta sit ku ollaan esimerkiks asutulla alueella, ni mä en voi kauheen kauaa pitää sitä, ettei siitä taas aiheudu vaaraa muille paikalla olijoille. Koska ne ei välttämättä sitte osaa varoa sitä, et siellä on poliisikoira tolpassa kiinni. Ettei ne mee liian lähelle sitte. Se on stressaava tilanne kaikille.”

Grönroos kertoi olleensa tilanteessa, jossa maastoon kadonnut henkilö jouduttiin evakuoimaan pois helikopteria käyttäen. Tapauksessa koiranohjaajana toiminut Järveläinen ei voinut jättää koiraa yksin sidotuksi puuhun, vaan joutui pitämään koiran hallinnassaan Grönroosin vastatessa pääosin itse ensiavun antamisesta potilaalle. Toisinaan poliisikoira on toiminnallisesti järkevintä viedä takaisin poliisiautoon, mikäli sitä ei voida sitoa mihinkään kiinni tai hallita muutoin. Mikäli poliisiauto on kaukana tehtäväpaikalta, joutuu koirapartiomies selviytymään mahdollisesti pidempiäkin aikoja itsenäisesti muun muassa ensiavun antamisesta. Latvakosken mukaan esimerkiksi rikoksesta epäiltyä poliisikoiralla kiinni otettaessa ja voi-makeinoja käytettäessä epäillyn vastarinta voi edelleen jatkaa ensiapua annettaessa, joka vaikeuttaa koirapartiomiehen tehtävää.

”Plus sitten se, että jos puhutaan, että rikoksesta epäillyn kiinniotto ja siinä on vaikka käytetty koiraa tai muuta, niin sehän ei välttämättä edes se kohteen vastarinta lopu siihen, kun sitä koiraa on käytetty. Ja sit tavallaan pystyä antaa sille tarvittavaa ensiapua siitä huolimatta, että se kohdehenkilö ite sitä jopa vastustaa edelleen. Se voi olla aika haastavaa, varsinkin jos se [koirapartiomies] joutuu siinä yksin.”

Koiranohjaajat ja koirapartiomiehet olivat hyvin yksimielisiä siitä, että etenkin koiratehtävillä ensiavun ja muiden tukitehtävien, kuten esimerkiksi navigoinnin ja viestiliikenteen toteuttaminen jää varsin usein juuri koirapartiomiehen tehtäväksi. Tästä syystä haastateltavat toivoivat koirapartiomiehen vaativan roolin huomioimista poliisin ja etenkin koiraryhmän sisäisessä ensiapukoulutuksessa.

Haastatteluissa kävi hyvin ilmi, että haastatelluissa koirapartioissa ensiavun antaminen koiratehtävillä oli pääsääntöisesti työkokemuksen kautta mielletty koirapartiomiehen tehtäväksi, vaikka varsinaista selvää vastuuta siitä ei ollut kaikkien osalta ennalta sovittu. Järveläinen kertoi, että hänen partiossaan ensiavun antamisen aloittaminen on muodostunut pääasiassa sen vastuulle, kumpi tavoittaa autettavan ensin. Toisaalta koiran mukanaolo tehtävällä muodostaa Järveläisen mukaan ensiapuvastuun automaattisesti koirapartiomiehelle. Naskalin mukaan molempien koirapartion jäsenten on tunnettava ja tiedettävä koirapartion käytössä olevat ensiapuvälineet, mutta erityisesti koirapartiomies vastaa niiden kantamisesta koiratehtävillä.

Naskalin mukaan koiranohjaajat ovat hyvin kokeneita poliisimiehiä ja siitä syystä myös monesti partionjohtajan roolissa. Hänen mukaansa koiratehtävillä voi ilmetä haasteita koiranohjaajan vastatessa sekä partion johtamisesta että koiran ohjaamisesta. Koiran ohjaaminen luo Naskalin mukaan eräänlaisen toimintapakon koirapartiomiehelle, joka joutuu ottamaan huomattavasti enemmän itsenäistä vastuuta esimerkiksi juuri ensiavun antamisesta.

”Mutta tosiaan se luo toimintapakkoa enemmän sille partiomiehelle siinä partiassa. Ja myöskin tavallaan rikkoo hieman sen partion synergiaa, eli kun yleensä partionjohtaja antaa komennot, niin siinä täytyy koirapartiomiehen sitten taas olla enemmän valveutunut, paremmin koulutettu kuin normaalin poliisimiehen. Koska partionjohtajana ei välttämättä pysty antamaan, kun joutuu hallitsemaan sitä koiraa siinä tilanteessa, niin tavallaan se [koirapartiomies] joutuu aika itseohjautuvasti tavallaan antamaan sit sitä ensiapua.”

Naskali kertoi, että koirapartion hajottaminen esimerkiksi juuri poliisikoiran autolle viemisen tai lisäävun paikalle ohjaamisen vuoksi asettaa myös haasteita ensiapua antavalle koirapartiomiehelle ja mahdollisesti partiota johtavalle koiranohjaajalle.

”Eli se aiheuttaa kyllä tavallaan henkisesti enemmän kuormitusta sille koirapartiomiehelle, koska se voi olla, että se joutuu tosiaan toimimaan siellä yksin.”

Ja jos sinne ei sitten taas saada sitä apua järkevästi, tai muut ei löydä sinne, niin siinäkin tilanteessa meidän on järkevämpää hajauttaa se partio, et se toinen menee tavallaan konkreettisesti sitten näyttämään, että mistä kannattaa mennä.”

Vaikka ensiavun antamisen aloittaminen ja siitä vastaaminen mielletäänkin pääsääntöisesti juuri koirapartiomiehen tehtäväksi, saattaa koirapartioille tulla vastaan tehtäviä, joissa asetelma on päinvastainen. Esimerkiksi aprillipäivänä 2018 Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen kokenut koirapartio oli jäljestämässä itsetuhoista naista maastosta Nurmijärvellä. Kyseisessä tapauksessa jäljestäminen päätettiin toteuttaa hajautettuna siten, että koiranohjaaja etsi kadonnutta naista poliisikoiran avulla koirapartiomiehen haravoidessa lähialueen metsäautoiteita poliisiautolla. Vajaan tunnin etsinnän tuloksena koiranohjaaja löysi metsästä tajuttoman naisen, jonka hengitystaajuus oli ollut enää noin kaksi kertaa minuutissa, eikä rannesykeä tuntunut. Tilanteessa koiranohjaaja oli joutunut sitomaan poliisikoiran liinalla kiinni puuhun, jotta pystyi aloittamaan ensiavun antamisen yhdessä paikalle jalkaisin saapuneen koirapartiomiehen kanssa. Kyseisessä tilanteessa koirapartio joutui evakuoimaan naisen maastosta evakuointilakanaa käyttäen lähimmälle tielle hälytetyn ensihoitoyksikön luokse. (Rajala 2018, 24–25.)

7.4.3 Poliisikoira ensiavun kohteena

Poliisikoiratoiminnassa, niin koiratehtävillä kuin -harjoituksissakin, tapahtuva toiminta sisältää riskin poliisikoiran loukkaantumisesta. Poliisikoira voi loukkaantua koiratehtävillä esimerkiksi ulkoisen väkivallan tai muiden olosuhteiden, kuten vaikeakulkuisen maaston tai erilaisten myrkytysten johdosta.

Ville Eklundin (2018b) kirjoittamassa artikkelissa kerrotaan 2000-luvulla tapahtuneen joitakin poliisikoiran vakavaan loukkaantumiseen tai kuolemaan johtaneita väkivallantekoja. Tyypillisimmillään poliisikoiraan kohdistettu väkivalta voi olla erilaisia lyöntejä ja potkuja, sekä teräseen iskuja. Vuonna 2001 poliisikoira loukkaantui ja lopulta menehtyi siihen kohdistuneesta haulikonlaukauksesta Kuusankoskella. Kaksi poliisikoiraa menehtyi vuonna 2002, kun poliisikoiraa puukotettiin kiinnioton yhteydessä Vaasassa ja toista poliisikoiraa ammuttiin haulikolla kiinniottotilanteessa Porvoossa. Näiden lisäksi poliisikoiria on loukkaantunut vakavasti niihin kohdistuneesta väkivallasta, kuten puukotuksista ja ampumisista. Viimeisimpiä poliisikoiran vakavaan loukkaantumiseen johtaneita tapahtumia ovat olleet poliisikoiran puukotukset Myrskylässä 2016 ja Vihdissä loppuvuodesta 2019 (Virta 2019).

Poliisikoiralle annettavaan ensiapuun liittyen haastatteluissa nousi keskeisimpänä teemana esiin poliisikoirien koulutuksen ja luonteen asettamat haasteet koskien esimerkiksi

loukkaantuneen koiran hallintaa ja ensiavun antajien työturvallisuutta. Koiranohjaajien ja koirapartiomiesten haastatteluissa sivuttiin lisäksi myös luvussa 6.2 käsitellyjä asioita esimerkiksi loukkaantuneen poliisikoiran evakuoinnin haasteita koskien.

Järveläinen kertoi poliisikoirien olevan yleensä hyvin uteliaita ja temperamenttisia, joka voi altistaa koiran erilaisille vahingoille koiratehtävien lisäksi myös vapaa-ajalla, sillä hänen mukaansa koirat eivät juuri rajoita menemistään. Latvakosken mukaan poliisikoirille voi esimerkiksi sisätiloissa tapahtuvien etsintöjen aikana aiheutua lasinsirujen tai muiden terävien esineiden aikaansaamia paikkausta vaativia haavoja tassuihin. Koirapartiomies H:n mukaan koiralle annettava hätäensiapu ei sinällään teknisesti eroa merkittävästi ihmiselle annettavasta ensiavusta ja on pääsääntöisesti toteutettavissa samoilla välineillä kuin ihmisillekin. Koiranohjaajana toimiva Naskali mainitsi esimerkkinä, että koiran turkki vaikeuttaa esimerkiksi lävistävien rintakehävammojen hoidossa käytettävien ihmisille tarkoitettujen itseliimautuvien ilmarintasidosten paikalleen asettamista, jonka vuoksi niiden paikoillaan pysyminen joudutaan varmistamaan esimerkiksi siteellä. Turkin lisäksi koiran ihmistä joustavamman ihon vuoksi lävistävien vammojen todellisen vammakohdan paljastaminen voi olla vaikeaa, sillä koiran liikkussa aiheutunut varsinainen vartalossa oleva vammakohta voi olla sivussa ihossa näkyvästä läpäisykohdasta.

Loukkaantuneelle poliisikoiralle annettavassa ensiavussa nousee haastateltujen mukaan haasteeksi koiran rauhoittaminen. Poliisikoiran ollessa eläin, ei sen kaikkea tekemistä pystytä täysin ennakoimaan tai hallitsemaan edes kokeneen ohjaajan toimesta, vaan koira voi Grönroosin mukaan tehdä loukkaantuneena ja hätääntyneenä omia ratkaisujaan. Koiranohjaajina toimivien Latvakosken ja Järveläisen mukaan koiralle annettavassa ensiavussa on haastavaa se, että loukkaantunut ja kivulias koira ei välttämättä ymmärrä sitä, että koira yritetään auttaa ja toimenpiteet tehdään sen parhaaksi. Myös tästä syystä kuonokopan asettaminen loukkaantuneelle poliisikoiralle nähtiin tarpeelliseksi, joskin Latvakosken mukaan olemassa on ollut tilanteita, joissa kuonokopan sisältävää ensiapupakkausta ei ole aina ollut ohjaajan käytettävissä. Järveläisen mukaan kivuliaan vamman saanut, mutta osin toimintakykynsä säilyttänyt poliisikoira saattaa kivuliaana olla hyvin vaikeasti aloillaan pidettävissä ja käyttäytyä aggressiivisesti yrittäen mahdollisesti purra jopa ohjaajaansa. Tästä syystä poliisikoiralle annettavassa ensiavussa korostuu Järveläisen mielestä koirapartion sisäinen koiran käsittelytaito, jossa tulisi mahdollisuuksien mukaan huomioida se, että myös koirapartiomies pystyisi tarvittaessa käsittelemään koira. Järveläisen mukaan kivuliaan poliisikoiran hallintaan saaminen ja kuonokopan asettaminen vaatii monesti ohjaajan ja koirapartiomiehen tiivistä yhteistyötä.

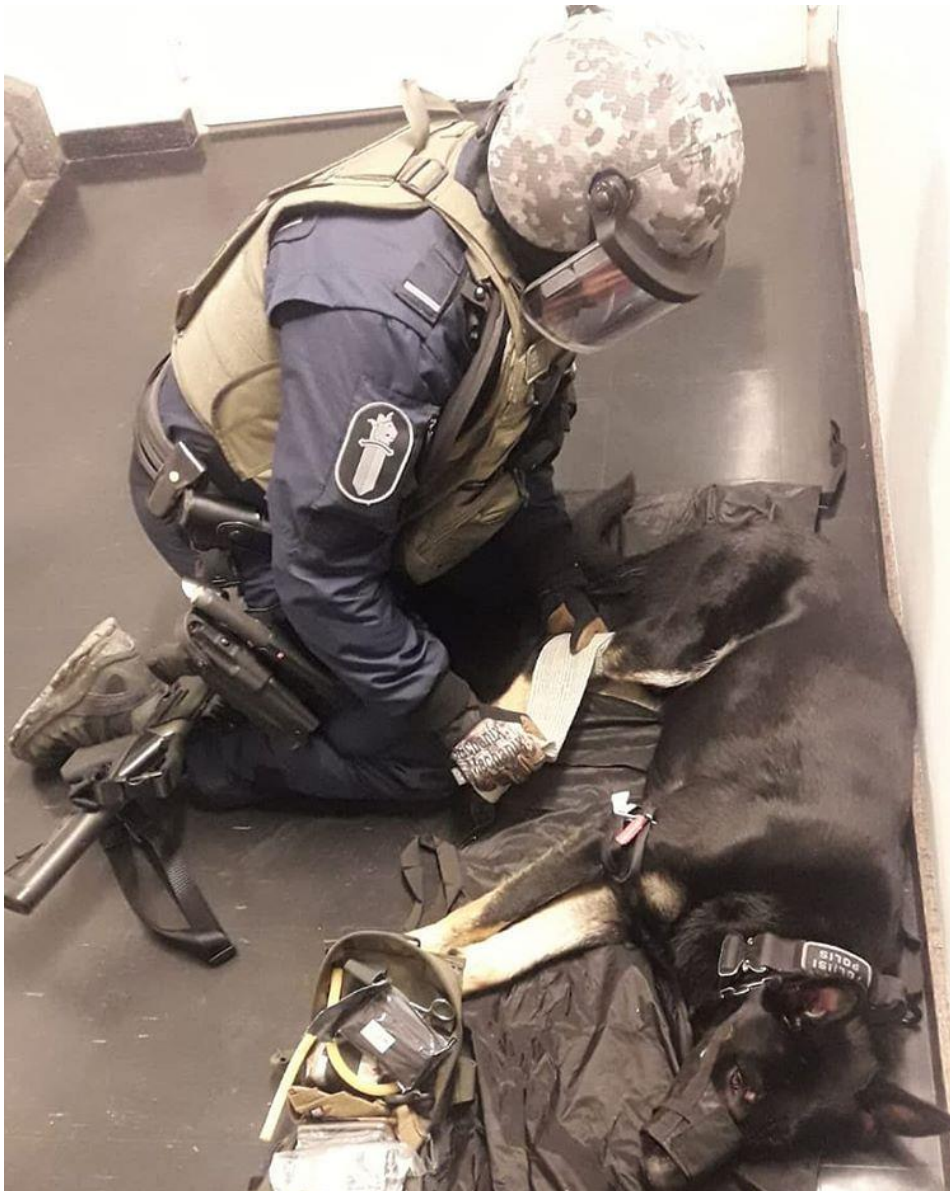
”Siinä mun mielestä korostuis just se koiran käsittelytaito sitten. Et miten se otettas haltuun. Että semmosta pitäis ehkä sit kans niille väkäreille kouluttaa meidän ohjaajien. Sitä ei välttämättä kaikki pysty, jos koiralle tulee semmonen kova trauma, et se on kuitenkin tavallaan pelikunnossa, mut se ei vaikka pysty liikkuu, niin se melkein tarvii aina sen kaks. Ainakin, että saa sen kopan päähän. Totta kai sitte, jos se on vielä niin, et se liikkuu ja elehtii tai halua pois tilanteesta, niin sitä pitää pystyy pitää paikallaan sitten. Sit se vaatii vähän enemmän, et sitte tavallaan pelkät ensiaputaidot ei riitä siihen.”

Poliisikoira olisi Järveläisen mukaan hyvä pyrkiä totuttamaan myös siihen kohdistuviin ensiaputoimenpiteisiin. Järveläinen korosti kuitenkin sitä, että myös koiran luonteenpiirteet voivat vaikuttaa siihen, kuinka käsiteltävissä kukin koira loppujen lopuksi on. Osa poliisikoirista on luonteeltaan hyvin sosiaalisia ja antavat ohjaajan lisäksi myös muiden henkilöiden, kuten koirapartion sisällä koiralle tutuksi tulleen koirapartiomiehen, käsitellä koira. Esimerkiksi koirapartiomies H kertoi harjoitelleensa poliisikoiralle annettavaa ensiapua ja koiran käsittelyä tekemällä harjoitusensiaputoimenpiteitä hänen partioonsa kuuluvalla poliisikoiralle. Näin tekemällä poliisikoira on voitu totuttaa siihen kohdistuviin ensiaputoimenpiteisiin ja siihen, että käsittelijänä voi olla ohjaajasta poiketen koirapartiomies.

”[Koiranohjaaja L] nyt on tuota jonkun verran perehtynyt tohon koiran ensiapuun ja sitähan me ollaan tehty siihen liittyen. Just tolla mikä meillä tuo koira on, niin silleen, että niinkun sidokset tehtäs, mutta löysälle, että koiralle ei tuu kipua, mutta se tottuu siihen käsittelyyn. Ja siihen yritetty sitte vähän eri varusteissa, et välillä on tehty taktiset päällä ja välillä ilman.”

Kuva 14. Poliisikoiran totuttamista ensiaputoimenpiteisiin. Kuvassa poliisikoiralle on haavasidosten lisäksi asetettu vasempaan etujalkaan kiristyssteeksi staasiletku, joka on kiristetty paikalleen lukittavilla pihdeillä. Vasempaan takajalkaan on asetettu koiralle sopiva R.A.T.S. -kiristysside. (Kuva: vanhempi konstaapeli L, Itä-Uudenmaan poliisilaitos)

Kuva 15. Poliisikoiran totuttamista ensiaputoimenpiteisiin. Kuvassa koirapartiomies on asettamassa koiran takajalkaan painesidettä. Etujalkaan on asetettu koiralle sopiva R.A.T.S. -kiristysside. (Kuva: vanhempi konstaapeli L, Itä-Uudenmaan poliisilaitos)

Myös koirapartiomiehen roolissa työskentelevä Grönroos kertoi pystyvänsä tarvittaessa käsittelemään ja esimerkiksi kantamaan hänen partioonsa kuuluvaa poliisikoiraa. Poliisikoiran loukkaannuttua vakavasti voi Järveläisen mukaan olla mahdollista, että tilanteen jättämä trauma saattaa vaikuttaa työkykyiseksi palanneen poliisikoiran käsiteltävyyteen jatkossa. Koira ei välttämättä tällöin anna muiden kuin ohjaajansa koskea siihen. Esimerkiksi Järveläisen oma poliisitehtävällä vakavasti loukkaantunut poliisikoira ei sairaalassa olonsa aikana antanut muiden henkilöiden kuin Järveläisen käsitellä sitä.

”Kun Börje on ollu vähän semmonen, et se ei oo oikein tykänny, jos joku muu menee koskee siihen. [--] Ku se on taas sit jättäny se, traumakin voi jättää sit semmosen, ettei se päästä oikein lähelle sitten. Se oli meinaan niin pirun kipee sillon, ettei se sairaalassakaan muiden antanu koskee siihen, ku meikäläisen.”

Riittävän vakavan vamman saanut poliisikoira saattaa mahdollisesta aggressiivisesta käytöksestä poiketen myös lamaantua toimintakyvyttömäksi ja pyrkiä Järveläisen mukaan *vetäytymään ikään kuin puun alle kuolemaan*. Järveläisen silloinen poliisikoira Börje loukkaantui vakavasti Myrskylässä loppukesästä 2016, kun henkirikoksesta epäilty mies puukotti poliisikoiraa kuusi kertaa kiinniottotilanteen yhteydessä. Puukoniskuista kaksi lävisti koiran keuhkot. Järveläisen mukaan Börje loukkaantui tilanteessa niin vakavasti, että koira menetti toimintakykynsä kokonaan.

”Se tota, mä luulin, että jos ton koiran kohalla se vois olla silleen, et sitä ei pysty hoitaa. Mä laitoin varuiks kopan, mutta ois voinu olla ilman koppaaki. Se oli niin, se oli jo niin pois pelistä.”

Kyseisellä tehtävällä Järveläisen koirapartiomiehenä oli VATI-ryhmään kuuluva poliisimies. Koirapartion lisäksi tehtävälle oli liittynyt neljä muuta VATI-ryhmään kuuluvaa poliisia, joista yksi oli lisäksi saanut VATI Medic -koulutuksen. Koiran loukkaannuttua medic-koulutuksen saanut poliisimies aloitti ripeästi hätäensiavun antamisen koiran haavoihin. Järveläisen mukaan verenvuotojen tyrehtyttämiseen käytettiin painesiteitä, joilla saatiin haluttu vaikutus. Koiraryhmän käytettävissä ei vielä tuohon aikaan ollut erityisiä koirapartiokohtaisia ensiapuvälineitä tai esimerkiksi hemostaattivalmisteita, vaan hemostaatit kuuluivat vielä tuolloin VATI-ryhmien ensiapuvarustukseen.

”Sillon ei ollu vielä näitä imeytettyjä näitä [hemostaatteja] meillä. Ni siin oli, että se [VATI Medic] oli käyttämässä, tai alko käyttää sitä hemostaattia, mut se oli saanu kosteutta. Mut se oli sit...tai kuulin vaan lääkäriltä, et se oli hyvä et sitä ei käytetty, koska se ois saattanu mennä tonne keuhkoihin. Tai sit jos ei ois menny, niin sitä ois jouduttu sitte leikkaamaan irti siitä. Et se oli ihan hyvä, et sitä ei käytettykään. Et pelkillä painesiteillä sai sit vähän tyrehtytettyy niit suurimpii haavoja.

Vaikka VATI Medic -toiminnassa keskitytään ihmiselle annettavaan ensiapuun, pystyttiin loukkaantuneelle poliisikoiralle antamaan Järveläisen mukaan siitä huolimatta ammattitaitoista ensiapua. Mikäli koiranohjaajat omaisivat enemmän koulutusta ja kokemusta koiralle annettavasta ensiavusta, pitäisi Järveläinen mahdollisena sitä, että vastaavanlaisissa tilanteissa myös koiranohjaaja voisi antaa koiran ensiavun kannalta tärkeitä ohjeita, tai avustaa ensiaputoimenpiteiden tekemisessä.

Börjen loukkaantumiseen johtaneet tapahtumat kuvattiin haastateltujen keskuudessa yhdeksi vaikuttavimmista syistä koiraryhmän ensiapuvälineiden ja -koulutuksen kehittämiseen. Tapahtuma-aikaan vielä toisessa tehtävässä työskennellyt vanhempi konstaapeli H kertoi olleensa mukana Myrskylän tapahtumissa ajamassa henkirikoksesta epäiltyä miestä takaa. H kertoi hänellä olleen partioautossa mukanaan evakuointilakanan ja muita ensiaputarvikkeita.

Kuullessaan poliisikoiran loukkaantumisesta oli H palannut jäljeltä poliisiautolle hakemaan ensiapuvälineensä. Ensiapuvälineistä juuri evakuointilakana osoittautui Järveläisen ja H:n kertomuksien mukaan korvaamattomaksi apuvälineeksi loukkaantuneen koiran evakuoinnissa pois metsästä.

”Ja sitte heti kun kuulin, että siellä sai kipeetä, niin juoksin siihen autolle ja hain siitä ensiapukamat ja sinne. Ja sit kelkottiin tosiaan se Börje sillä alustalla pois. Se oli kyllä hirvittävän hyvä. Se olis ollu tosi vaikee kantaa sieltä muuten pois. Ja just silleen, että kun se on kuitenkin loukkaantunu, ihan sellanen letku, ja sit kun et viittisi haavoista pitää kiinni. Ja se on niin paljon helpompi tuoda tollasella. Et sehän oli sillon, kun se kävi, niin sen jälkeen varmaan kaikki Etelä-Suomen kaupat ostettiin noista kantoalustoista tyhjiksi. Et ”aijaa tämmönehän vois olla hyvä” ja sit niitä lähettiin ettimään, että mistä löytyy.

Järveläisen mukaan erityisesti pimeä ja vaikeakulkuinen maasto olisi muodostunut erittäin vaikeaksi olosuhteeksi, mikäli loukkaantunut koira olisi jouduttu evakuoimaan paikalta ilman apuvälineitä vain koirapartion omin voimin. Järveläinen arvioi, että tämä olisi suurella todennäköisyydellä johtanut koiran menehtymiseen. Neljän poliisimiehen kantaessa loukkaantunutta koira evakuointilakanalla, saatiin koiran vertavuotavat haavat pidettyä ylöspäin koholla ja koira kuljetettua suhteellisen tasaisesti hankalasta maastosta huolimatta.

Järveläisen loukkaantunut poliisikoira evakuoitiin Myrskylästä Helsinkiin Viikin eläinsairaalaan koirapartiopakettiautoa käyttäen. Järveläisen mukaan evakuoinnin kannalta ongelmallista oli etenkin tilanahtaus poliisiauton välitilassa. Hän kertoi joutuneensa istumaan välitilan lattialla loukkaantunut koira sylissä, jotta pystyi painamaan koiran haavoja ja tarkkailemaan sen tilaa.

”Otin pienen riskin, et mä en ollu yössä enkä mitään, et se oli koira mun sylissä. Mä olin siinä istuin lattialla. Noi kahen häkin autot, ni se on kyllä hankala. Siin pitäis änkee joko koira sinne takatilaan...toisaalta siellä takana se heiluu enemmän. Tos ois vakaampi siinä keskellä, mut nyt siin on kaks häkkiä. Ja sinne häkkiin laittaminen, sokkitilassa oleva koira, et se joutuu ole tavaltaan yksin siellä, ni se on kyllä huono.”

Poliisipartioilla ja koirapartioilla on nykyisin käytössään yhä suurempi määrä henkilö- ja partiokohtaista varustusta, jonka sijoittelu aiheuttaa haasteita ja tilanahtautta jopa pakettiautorunkoisissa poliisiautoissa. Järveläisen mukaan esimerkiksi ambulanssin käyttäminen koiran evakuoinnissa voisi olla hoidon kannalta helpompaa. Naskali kertoi aiheeseen liittyen, että esimerkiksi Yhdysvalloissa on viime aikoina tehty joissakin osavaltioissa lakimuutoksia, jotka mahdollistavat loukkaantuneen virkakoiran kuljettamisen pelastuslaitoksen kalustolla. Lisäksi hänen mukaansa esimerkiksi TEMS -yhteistyönä on pohdittu virkakoirien lääkinnällisen ensiavun antamista.

Kuva 16. Koirapartiopakettiautojen väli- ja takatilaratkaisut. Vasemmalla yhdellä koirahäkillä varustettu koira-auto varusteltuna. Keskellä kahdella häkillä varustettu auto. Oikealla kuva väliseinällä jaetusta kuljetustilasta.

Uudemmat pakettiautorunkoiset koira-autot varustellaan Naskalin mukaan enenevässä määrin kahden poliisikoiran kuljettamisen mahdollistavilla häkeillä, joka vähentää huomattavasti poliisiauton välitilaan jäävää tilaa. Kahden poliisikoiran kuljettaminen partioautossa on tarpeellista esimerkiksi silloin, kun koiranohjaajalla on samanaikaisesti käytössään eläköityvä ja nuori koulutuksessa oleva poliisikoira. Koirahäkkien kasvava koko aikaansaa Naskalin näkemyksen mukaan kuitenkin sen, että vakavasti loukkaantuneen poliisikoiran jatkohoitoon kuljettamisessa voidaan joutua pohtimaan toisen tavanomaisen poliisiauton tai ensihoitoyksikön hyödyntämistä.

Myrskylän tapahtumassa loukkaantunut poliisikoira kuljetettiin Viikin Yliopistolliseen eläinsairaalaan. Haastateltavista muun muassa koirapartiomies H ja Järveläinen pitivät hyvin tärkeänä sitä, että poliisikoiran jatkohoitopaikka on ennalta tiedossa. Börjen loukkaannuttua tilanteessa oli Järveläisen mukaan kuitenkin ollut epäselvyyttä siitä, minne loukkaantunut koira voidaan kuljettaa ja miten hoitopaikkaan saadaan ennalta tieto loukkaantuneen poliisikoiran saapumisesta.

”Et se just, että viedään sinne oikeeseen paikkaan, mis on sitten välineistöä tehä vähän isompiikin leikkauksii. Se oli joo tärke juttu, et se pääs sinne.”

Järveläisen mukaan poliisilaitoksella on olemassa hoitosopimus paikallisen eläinlääkäriase-
man kanssa, mutta koiranohjaajat voivat tarvittaessa käyttää kotipaikkakunnillaan sijaitse-
vien eläinlääkäreiden palveluita. H:n mukaan vakavammissa loukkaantumisissa käytännössä
ainoa riittävät valmiudet omaava hoitopaikka on Helsingissä sijaitseva Yliopistollinen

eläinsairaala. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koirapartioiden varsin laaja toiminta-alue muodostaa Järveläisen näkemyksen mukaan haasteita tilanteissa, joissa loukkaantunut poliisikoira on saatava nopeasti hoitoon.

”Kyl tälläkin alueella löytyy semmosia paikkoja, et sinne ei ihan heti sitten pääse. Ihan jo silloin siellä Myrskylässä, niin kyl sieltä oli pitkä matka lähtee työntää tonne Helsinkiin sitten. [--] Ja sitte kyl meit käytetään aika laajalla alueella kuitenkin. Meidän oman alueen äärirajat, plus sitte Länsi-Uusimaa, Helsinki. Kyl tos on ajettu, kun yks vuoro mentiin, et ensin mennään Porvooseen ja sieltä lähetään...ne oli kaikki vielä A-keikkoja, sieltä lähetettiin Hyvinkään suuntaan. Ja sitte ku Hyvinkäältä, ni lähetettiin Helsinkiin, ku oltiin ainoo koira. Kyl se on aika iso alue kyllä, mitä saatetaan ajaa tossa. Harvoin niitä on niitä päiviä, mut kyl niitä joskus vaan on. Eikä se vahinko tuu kello kaulassa.”

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää ja kuvata Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen partiokoiran sisältävien koirapartioiden ensiapuvalmiuksia ensiapukoulutuksen ja -välineiden osalta. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin poliisikoiratoiminnan ensiavun antamiselle asettamia erityispiirteitä ja haastateltujen omia kokemuksia ensiaputilanteista. Tehdyn tutkimustyön tuloksena niin teoria- kuin haastatteluaineistostakin voitiin nostaa esille joitakin keskeisiä päätelmiä tutkimusongelmaa koskien. Tässä luvussa pinnalle nousseet johtopäätökset pyritään esittämään tutkimuskysymyksittäin ja niiden yhteyteen kytketään myös mahdolliset kehitysehdotukset.

Taulukosta 1 ilmeni, että vuonna 2018 Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen poliisikoiria käytettiin 1170 kertaa erilaisissa koiratehtävissä. Taulukosta oli nähtävissä, että viime vuosien aikana Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen poliisikoirien käyttökerrat ovat olleet valtakunnallisesti suurimmat. Tämä lukumäärä saattaa poliisilaitosten suoritteiden kirjaustavan vaihtelun lisäksi selittyä esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentoasemalla tapahtuvilla erikoiskoirien erityistehtävillä, kuten räjähdde-etsinnöillä. Toisaalta myös poliisilaitoksen koko ja keskeinen sijainti alati kasvavalla pääkaupunkiseudulla valtavyöhylien varrella voivat vahvasti vaikuttaa poliisitehtävien ja sen myötä myös erityisesti poliisikoiratehtävien lukumäärään. Osaltaan poliisilaitoksen suuri koiratehtävien lukumäärä vaikuttaa siihen, että myös poliisikoiratoiminnassa tulisi kiinnittää huomiota vahinkojen ja loukkaantumisten ennalta ehkäisyyn, sekä oman ensiapuvalmiuden ylläpitämiseen.

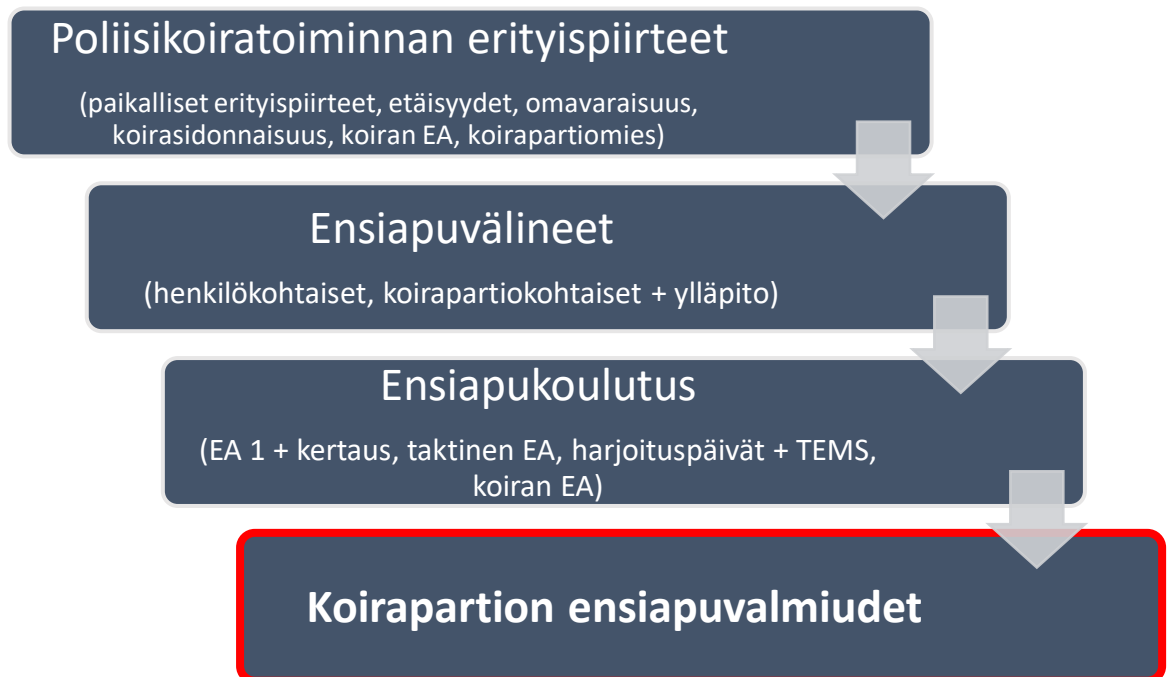
Yhtä lailla suomalaisen poliisikoiratoiminnan kehittymisen rinnalla myös poliisin sisäinen ensiapukoulutus on ollut kehityksen pyörteissä. Tämä ilmenee esimerkiksi Poliisihallituksen antamista poliisin ensiapuvalmiutta koskevista ohjeista, jotka on päivitetty viimeksi vuonna 2019 vastaamaan poliisihallinnon tarpeita sisäisen ensiapukoulutuksen ja ensiapuvälineiden osalta. Ensiapukoulutus ja -välineet vaikuttavat olevan alati kehittyviä teemoja myös kansainvälisesti katsottuna ja ne perustuvatkin sekä tutkimusnäyttöön että asiantuntijoiden tuotamiin ohjeisiin.

Tässä tutkimuksessa tehdyillä havainnoilla pyritään nostamaan esille Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koirapartioiden ensiapuvalmiuksiin liittyviä seikkoja, jotka olisivat tärkeitä huomioida suunniteltaessa ensiapukoulutuksia ja ensiapuvälineisiin liittyviä prosesseja osana sekä paikallista että valtakunnallista poliisikoiratoimintaa. Sekä ensiapu että

poliisikoiratoiminta ovat omina yläkäsitteinään hyvin laajoja, joskin tutkimusaineiston perusteella niillä on selkeä liittymäpinta toisiinsa.

Poliisikoiratoiminnassa ensiavun antamiseen varautuminen ja sen antaminen tulee huomioida koiratoiminnan ja -tehtävien asettamien erityispiirteiden kautta. Niin ikään ensiapukoulutuksissa ja ensiapuvälineiden hankinnassa tulee huomioida niiden sovellettavuus ja käytökelpoisuus poliisikoiratoiminnan osana. Lähtökohtana voitaisiin pitää poliisikoiratoiminnan asettamien erityispiirteiden tuntemusta, jonka pohjalta valittaisiin tarkoituksenmukaisimmat ensiapuvälineet. Ensiapuvälineiden valinnan rinnalla voidaan katsoa kulkevan myös ensiapukoulutuksen, jossa on huomioitava koiratoiminnan erityispiirteet ja käytettävissä olevat ensiapuvälineet. Poliisikoiratoiminnan erityispiirteet tunnistavalla ensiapukoulutuksella voidaan vaikuttaa tasalaatuisen ensiapuvalmiuden ylläpitämiseen poliisilaitoksen koirapartioiden keskuudessa.

Kaavio 1. Koirapartioiden ensiapuvalmiuksiin vaikuttavat tekijät.

8.1 Havainnot koiraryhmän ensiapukoulutuksesta ja -välineistä

Viidestä haastatellusta koirapartion jäsenestä kolme olivat saaneet viime aikoina Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella järjestetyn SPR:n koulutussisällön mukaisen EA1 -koulutuksen. Poliisilaitos järjestää EA1 -koulutuksen ostopalveluna ja sen koulutuskohteryhmänä ovat poliisilaitoksen voimankäyttövälineitä kantavat virkamiehet. Kyseinen EA1 -koulutus kuuluu myös Poliisihallituksen antaman ensiapuvalmiuksia koskevan ohjeen (2019a) mukaisesti koirapoliiseina toimivalle henkilöstölle. Tämän myötä voidaan odottaa, että kaikkien

koiraryhmään kuuluvien poliisimiesten osalta ensiapuvalmiudet saadaan vähintään EA1 -koulutuksen tasolle.

Aiemmassa Poliisihallituksen ohjeessa (2014, 2–4) muun muassa koirapoliiseina toimivalle henkilöstölle oli linjattu kuuluvaksi myös SPR:n EA2 -koulutus. Kuitenkin nykyisestä ohjeesta kyseinen koulutus on jätetty kokonaan pois kaikilta erityisryhmiltä. EA2 -koulutuksen sisältö on EA1 -koulutusta laajempi ja siinä keskitytään muun muassa erilaisten vammamekanismien merkityksiin, rintakehän vammoihin sekä loukkaantuneen suojaamiseen, kuljettamiseen ja loukkaantuneen tilan tarkkailuun. Koirapartiot näyttäisivät kohtaavan todennäköisemmin tilanteita, joissa autettava kohdataan mahdollisesti kaukana ulkopuolisesta avusta ja tällöin partion on esimerkiksi pystyttävä suojaamaan loukkaantunut ja tarkkailemaan hänen tilansa kehittymistä. Tätä vasten EA2 -koulutuksen poistaminen koirapoliisien ja muiden poliisin erityisryhmien ensiapukoulutuksesta saattaa heikentää edellä mainittujen ryhmien valmiuksia ensiavun antamiseen. Toisaalta asiaa tutkittaessa on käynyt ilmi, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella järjestettävä EA1 -koulutus on osin räätälöity kohderyhmälle siten, että myös siellä sivutaan joitakin edellä lueteltuja EA2 -koulutuksen aihepiirejä. Myös koiraryhmän sisäisessä ensiapukoulutuksessa (ml. taktinen ensiapukoulutus) on sivuttu esimerkiksi potilaan suojaamista ja evakuointia.

SPR suosittelee (ks. sivu 19), että ensiapukoulutukset räätälöitäisiin kohderyhmän tarpeisiin ja että niissä huomioitaisiin työpaikan riskit ja tapaturmamahdollisuudet. Lisäksi Poliisihallituksen antamassa ensiapuohjeessa (ks. sivu 22) suositellaan, että poliisiyksiköiden ensiapukoulutuksissa huomioitaisiin eri ammattiryhmien tehtävät ja työolosuhteet, kuten esimerkiksi harvaan asuttujen alueiden asettamat erityispiirteet.

Haastatteluiden myötä kävi ilmi, että muutoin koiraryhmän jäsenten saama ensiapukoulutus on monenkirjavaa ja osa siitä perustui aiemmin muissa tehtävissä tai peräti vuosikymmeniä sitten saatuun koulutukseen. Poliisihallituksen ohjeessa koirapoliiseina toimiville ensiavun osalta annettavan koulutuksen tulee EA1 -koulutuksen ja sen kertauskoulutuksen lisäksi sisältää vähintään poliisin taktista hätäensiapukoulutusta ja kohdennettuja harjoituspäiviä, joissa tulee huomioida taktinen ensihoito (TEMS). Koiraryhmän sisällä on pyritty vastaamaan ensiapukoulutuksen tarpeeseen järjestämällä ensiapukoulutusta ryhmän omilla koulutuspäivillä ja jopa osittain poliisimiesten vapaa-ajalla. Nämä koulutukset ovat sisältäneet taktista ensiapukoulutusta, poliisikoiran ensiapua ja muita koiratehtävien erityispiirteisiin sisältyviä teemoja, kuten potilaan lämpötilouden hallintaa. Koulutusten antamisesta ovat pääosin vastanneet poliisilaitoksen VATI Medic -koulutuksen saaneet poliisimiehet, sekä

TEMS-kouluttajat ja ulkopuoliset yhteistyökumppanit. Näiden koulutusten sisältöön oltiin tyytyväisiä.

Järjestettävien koulutusten osalta suurimmaksi haasteeksi vaikutti nousevan koulutukseen varatun ajan käyttäminen. Poliisikoiratoiminnan kannalta keskeisimmän työvälineen, eli poliisikoiran koulutus ja vaadittavan tason ylläpitäminen vie etenkin koiranohjaajien ja harjoitusavustajien ajasta merkittävän osan. Ensiapukoulutus ei haastateltavien näkemyksen mukaan voi olla pois tästä ajasta, mutta siitä huolimatta koiraryhmän ensiapuvalmiuksien ylläpitäminen koettiin erittäin tärkeäksi juuri koirapartioiden työtehtävien luonteen vuoksi. Koiraryhmän sisällä järjestettävillä ensiapukoulutuksilla ei vaikuttanut olevan varsinaista virallista asemaa, eivätkä kaikki ryhmään kuuluvat olleet välttämättä päässeet osallistumaan kaikkiin koulutuksiin. Tämä puolestaan saattaa asettaa ryhmän sisällä tasoeroja saadun koulutuksen osalta. Epäkohtana nähtiin myös se, että koirapartio ei välttämättä aina pysty osallistumaan koiraryhmän koulutuspäivillä järjestettäviin ensiapukoulutuksiin omassa partiokokoonpanossaan, jolloin saatu ensiapukoulutus voi jakaantua epätasaisesti koiranohjaajien ja koirapartiomiesten välillä.

Edellä mainittuihin peilaten haastatteluissa toivottiin koiraryhmän sisälle omaa, esimerkiksi VATI Medic -koulutuksen tai vastaavan, käynnyttä poliisimiestä, joka voisi osaltaan tarjota ryhmän sisällä ensiapukoulutusta. Mainittu vastaava koulutus voisi olla Poliisihallituksen ohjeessa (ks. sivu 24) mainittu poliisin taktisen hätäensiavun kouluttajakoulutus. Lisäksi havaittavissa oli, että myös poliisikoiralle annettavan ensiavun kouluttamista toivottiin nykyistä enemmän. Haastateltavista kaksi koiranohjaajaa olivat saaneet sidosryhmäyhteistyönä Puolustusvoimien järjestämän sotakoiran taisteluensiapua koskevan koulutuksen. Näissä koulutuksissa voisi jatkossakin olla hyvä hyödyntää kattavaa viranomaisyhteistyötä ammatitaidon ja koulutusresurssien osalta.

Ensiapuvälineiden osalta koiraryhmän käytössä oleviin koirapartiokohtaisiin välineisiin oltiin haastateltujen keskuudessa pääosin erittäin tyytyväisiä. Partiokoiran sisältävät koirapartioautot on varustettu reisikiinnitteisellä ensiapulaukulla ja potilaan lämpötalouden hallintaan varatulla ns. hypotermiarepulla. Annetut kehitysideat ensiapuvälineitä koskien kohdistuivat pääasiassa koirapartiokohtaisten ensiapuvälineiden täydentämiseen ja ylläpitoon. Haastateltavien mukaan tällä hetkellä ei ole täysin aukotonta, että käytettyjen ensiapuvälineiden tilalle saataisiin välttämättä helposti korvaava väline, vaan prosessi koettiin sitä koskien hieman epäselväksi. Ensiapuvälineiden täydentämiselle ryhmän sisällä tulisi saada muodostettua virallisempi ja ryhmän jäsenten tiedossa oleva prosessi. Esimerkiksi Poliisihallituksen ohjeessa (2019a, 5) edellytetään, että ensiapuvarusteiden hankinnassa on

noudatettava pitkän aikavälin suunnitelmaa ja poliisiyksikössä tulee olla riittävä määrä ensiapuvälineistä vastaavia henkilöitä.

Koirapartiokohtaiset ensiapuvälineet olivat haastateltaville pääasiassa tuttuja, mutta hypotermiarepun sisältö oli osalle tuntematon. Koiraryhmän ensiapukoulutuksen yhteydessä olisi hyvä kiinnittää huomiota siihen, että partioiden käytössä olevat ensiapuvälineet ja niiden käyttö on ryhmän keskuudessa hallinnassa. Hypotermiarepun tuntemattomuuteen saattaa osaltaan vaikuttaa se, että reppu on vastikään otettu viralliseen käyttöön testijakson jälkeen. Ensiapulaukun ja hypotermiarepun sisällön tunnettavuutta voitaisiin koulutusten lisäksi parantaa luomalla molempiin erilliset tuotekortit, joihin olisi listattu niiden välinesisältö. Tällaisena tuotekorttina voitaisiin pitää esimerkiksi tämän työn liitteenä olevaa luetteloa koiraryhmän käytössä olevista ensiapuvälineistä (ks. liite 2).

Poliisihallituksen ohjeen mukaisten ensiapuvälineiden osalta oli myös havaittavissa tulkinnanvaraisuuksia. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän käytössä oleva ensiapuväline on hankittu pitäen silmällä poliisikoiratoiminnan asettamia erityispiirteitä. Tämä näyttää johtaneen kuitenkin siihen, että osa ensiapuvälineistä poikkeaa siitä, mitä Poliisihallituksen ensiapuohjeessa (2019a) (ks. liite 1) on listattu. Poliisikoiratoiminta edellyttää ohjeessa luetteloitua poliisimiehen henkilökohtaista ensiapuvälineistä kattavamman ensiapuvälineistön olemassa oloa, mutta tulkinnanvaraista on se, katsotaanko poliisikoiratoiminnan lukeutuvan ohjeessa mainittuihin poliisin erityistoimintoihin. Esimerkiksi erityistoimintojen henkilökohtaisena ensiapuvälineenä käytettäväksi tarkoitettu hemostaattinen side (QuikClot) on tällä hetkellä hyväksytty Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koirapartioiden käyttöön käytettäväksi ainoastaan poliisikoiran ensiavussa. Koiraryhmän jäsenille on annettu valmistukseen koulutus ryhmän omilla koulutuspäivillä, mutta silti valmistetta ei tiukasti tulkiten sen soveltuvuudesta huolimatta voitaisi käyttää ihmisen ensiavussa. Kuitenkin esimerkiksi edellä mainitun ohjeen poliisin erityistoimintojen ensiapuvalmiutta koskevassa luvussa on mainittu muun muassa koirapoliisit. Erinäisten oikeusturvakysymysten ja ensiapuvälineistön kattavuuteen vaikuttavien seikkojen johdosta poliisilaitoksen tulisi linjata tarkemmin se, katsotaanko poliisikoiratoiminnan kuuluvan osaksi Poliisihallituksen ohjeessa mainittuja poliisin erityistoimintoja.

Tutkimuksessa kävi lisäksi ilmi, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koira-autojen ajoneuvokohtainen ensiapulaukku on korvattu koirapartiokohtaisella reisilaukulla ja hypotermiarepulla. Reisilaukun ja hypotermiarepun valintaan vaikuttivat niiden kannettavuus mukana esimerkiksi poliisikoiratehtävillä. Kuitenkin verrattuna Poliisihallituksen ohjeen liitteessä (2019a) luetteloituihin ajoneuvokohtaisiin ensiapuvälineisiin (ks. liite 1) ilmenee, että

joidenkin reisilaukun ja hypotermiarepun sisältämien ensiapuvälineiden määrä jää ohjeessa määriteltäviä pienemmäksi. Näin on esimerkiksi painesiteiden osalta, joiden määräksi ohjeessa on määriteltäviä neljä kappaletta. Tällä hetkellä sekä reisilaukku että hypotermiareppu sisältävät korkeintaan kaksi painesidettä. Koiraryhmän ja koirapartiokohtaisia ensiapuvälineitä kehitettäessä olisi hyvä huomioida, että mikäli koirapartioautoja ei varusteta erikseen Poliisihallituksen ohjeessa määritellyillä ensiapulaukuilla, tulisi ohjeessa määritellyt tai niitä vastaavat ensiapuvälineet sijoittaa nyt käytössä oleviin reisilaukkuun tai hypotermiareppuun, jotta ohjeessa määritetyt vähimmäismäärät täyttyisivät.

8.2 Havainnot poliisikoiratoiminnan erityispiirteistä ja ensiapukokemuksista

Tutkimuksen tuloksena poliisikoiratoiminnan ensiapuvalmiuksiin vaikuttaviksi erityispiirteiksi nousivat tavanomaista poliisitoimintaa pidemmät toimintaetäisyydet, hankalat maasto-olosuhteet, sekä edellytykset omavaraiseen toimintaan. Taulukon 2 mukaan Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen poliisikoiria käytettiin vuonna 2018 pelkästään jäljestykseen ja henkilöetsintöihin yhteensä 378 kertaa.

Lisäksi poliisikoiran mukana olemisen koiratehtävillä nähtiin vaikuttavan ensiavun antamiseen ja siihen varautumiseen erityisesti silloin, kun poliisikoiralle joudutaan antamaan ensiapua tai sitä käytetään voimankäyttövälineenä. Haastattelujen perusteella kaikissa edellä mainituissa erityispiirteissä on lisäksi läsnä ohjaajan sidonnaisuus poliisikoiran ohjaamiseen. Tämän myötä tutkimuksessa nousi keskeisenä esiin myös koirapartiomiehen tärkeä rooli koirapartion ensiapuvalmiuksien ylläpitämisessä.

Pitkät etäisyydet poliisikoiratehtävillä koettiin todennäköisemmiksi kuin tavanomaisissa poliisin kenttätehtävissä, joskin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toimialueella etäisyydet koettiin merkittävästi lyhyemmiksi kuin esimerkiksi Itä- ja Pohjois-Suomessa. Pitkiä etäisyyksiä merkittävämpänä pidettiin kuitenkin Etelä-Suomen hankalia maasto-olosuhteita, jotka voivat esimerkiksi jäljestytilanteissa muodostaa haasteita koskien koirapartion omavaraisuutta ensiavun antamisen suhteen. Koirapartion rooli mahdollisena ensivasteyksikkönä näyttäisi korostuvan erityisesti maastotoiminnassa. Koirapartion on esimerkiksi metsän keskelläkin kyettävä antamaan autettavalle vaadittava ensiapu ulkopuolisen avun tavoittamattomissa. Lisäksi koirapartion on tarvittaessa pystyttävä vakauttamaan autettavan tila lisäapua odottaessa tai suorittamaan evakuointi paremman avun piiriin. Hankalia maasto-olosuhteita pidettiin myös riskinä koirapartion omaa työturvallisuutta kohtaan, sillä maastossa voi tapahtua erilaisia loukkaantumisia, kuten esimerkiksi nyrjähtämissä tai liukastumisia.

Koirasidonnaisuuden voidaan nähdä vaikuttavan merkittävästi siihen, kuinka hyvin koirapartio pystyy tekemään tarvittavia ensiaputoimenpiteitä poliisikoiratehtävillä. Haastattelussa ilmeni, että koiranohjaajan huomio kiinnittyy vahvasti mukana olevan poliisikoiran lukemiseen ja ohjaamiseen siitä riippumatta, käytetäänkö poliisikoiraa jäljestämiseen, henkilöetsintään tai voimankäyttöön.

Koiraryhmän jäsenet pitivät tyypillisenä sitä, että poliisikoiran ollessa tehtävällä mukana, jää ensiaputoimenpiteistä vastaaminen ainakin alkuvaiheessa yksin koirapartiomiehen vastuulle ennen kuin lisääpua saapuu tehtäväpaikalle tai poliisikoiraa saadaan vietyä tilanteesta syrjään. Mahdollista kiinni otettavan tai autettavan tekemää fyysistä vastarintaa pidettiin lisäksi koirapartiomiehen yksin antamaa ensiapua vaikeuttavana tekijänä. Tätä taustaa vasten koirapartiomiehen haasteellisen roolin huomioimista pidettiin tärkeänä koiraryhmän sisäisessä ensiapukoulutuksessa.

Poliisikoiralle annettava ensiapu ja sen antamiseen varautuminen näyttää nousseen viime vuosien aikana merkittävämmiin esille poliisikoiratoiminnassa. Yhtenä merkittävänä tekijänä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koirapartioiden ensiapuvälineistön kehittämisessä pidettiin Myrskylässä vuonna 2016 tapahtunutta poliisikoiran vakavaa loukkaantumista, jonka yhteydessä saatiin hyviä kokemuksia nykyisin koirapartioiden varustukseen kuuluvan evakuointilakanan käytöstä. Ensiavun kohteena oleva poliisikoiraa nähtiin yhdeksi keskeiseksi koirapartion ensiapuvalmiuksia koskevaksi erityispiirteeksi, sillä aivan kuten poliisimiehelle tai poliisitoiminnan kohteena olevalle, myös poliisikoirille voi tapahtua loukkaantumisia poliisikoiratehtävillä. Loukkaantumiset voivat johtua yllä kuvatulla tavalla ulkoisesta väkivallasta tai esimerkiksi tehtäväpaikan ulkoisista olosuhteista, kuten maastosta, kelistä tai myrkyllisistä aineista.

Loukkaantumisriskeistä johtuen poliisikoiralle annettavaan ensiapuun varautumista ja ensiavun kouluttamista pidettiin haastateltavien keskuudessa tärkeänä. Annettavan ensiavun erityispiirteinä pidettiin loukkaantuneen koiran käyttäytymiseen ja hallintaan vaikuttavia seikkoja, sekä koiran evakuointia jatkohoitoon. Lisäksi tärkeänä pidettiin koirapartiomiehen kykyä käsitellä partioon kuuluvaa poliisikoiraa, jotta ensiavun antaminen helpottuisi ja tehostuisi. Vaikka koulutetun ja ensisijaisesti työvälineeksi katsotun poliisikoiran arvo on Poliisikoiralaitoksen johtajan ylikomisario Joni Tonterin mukaan noin 38 000 euroa (Eklund 2018b), lienee sen arvo ohjaajalleen siihen käytetty aika ja panostus huomioiden rahassa mittaamaton. Osin varmasti jo edellä mainitusta syystä poliisikoiralle annettavaan ensiapuun on haluttu varautua koiraryhmän sisällä riittävän hyvin.

Ensiapukokemusten osalta haastateltavat nostivat esille poliisitehtäville melko tyypillisen oloisia ensiapua vaativia tapahtumia. Tutkimuksen perusteella voidaan päätellä, että koirapartiolle voi tavanomaisimpien mille tahansa poliisipartiolle eteen tulevien ensiapua vaativien tilanteiden, kuten esimerkiksi liikenneonnettomuuksien, lisäksi tulla omissa erityistehtävissään vastaan poliisikoiratoiminnalle tyypillisiä ensiaputilanteita. Myös koirapartion todennäköisyyttä kohdata erilaisia ensiavun antamista vaativia tilanteita pidettiin korkeampana Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koirapartioiden tehtävistä johtuen. Koirapartiot ovat monesti mukana myös vaativilla tehtävillä, joilla on olemassa väkivallan uhka.

Tyypillisimmin haastateltavilla vaikutti olevan kokemuksia ensiavun antamisesta eriasteisiin vertavuotaviin vammoihin, kuten viilto-/pistohaavoihin tai ampumavammoihin. Poliisikoiratoiminnalle tyypillisemmältä vaikuttavia omakohtaisia ensiapukokemuksia olivat esimerkiksi poliisikoiran aiheuttamat puruvammat, poliisikoiran loukkaantuminen ulkoisen väkivallan tai olosuhteiden vuoksi, oma loukkaantuminen maastossa toimittaessa ja kylmetyneen hypotermialta suojaaminen.

9 POHDINTA

Opinnäytetyössä haluttiin selvittää Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän jäsenten ensiapuvalmiuksia ja kokemuksia ensiavun antamisesta poliisi- ja poliisikoiratehtävillä. Edellä mainittu määrittyi opinnäytetyön tutkimusongelmaksi. Tutkimusongelman ratkaisemiseksi laadittiin kolme tutkimuskysymystä, joiden avulla haluttiin valottaa tuntemattomampaa ilmiötä, jota koskien ei vielä ollut aiempaa tutkimusaineistoa. Tutkimusongelman perusteella tämän opinnäytetyön voidaan nähdä asettuvan tutkimuskentällä varsin paljon tutkitun ensiaputeeman ja toisaalta melko vähän kansallisella tasolla tutkitun poliisikoiratoiminnan saralle. Näiden yhdistelmää voitiin pitää tuntemattomammaksi jääneenä ilmiönä.

Tuntemattomammaksi jääneen ilmiön kuvaamiseksi ja havaintojen tekemiseksi opinnäytetyö päätettiin toteuttaa käyttäen laadullista tutkimusmenetelmää, johon kuului empiirisen aineiston keruu teemahaastatteluita tehden. Teemahaastattelujen avulla haastattelut voitiin tehdä samalla sapluunalla, mutta puolistrukturoidusta rakenteesta johtuen niissä voitiin tarpeen ilmettyä reagoida tarkemmin esiin nousseisiin asioihin. Lisäksi tutkittavaa ilmiötä pyrittiin taustoittamaan kokoamalla työhön teoria-aineistoa koskien sekä poliisikoiratoimintaa että ensiapua. Kerätty haastatteluaineisto litteroitiin ja sen teemoittelun apuna käytettiin ensisijaisesti tutkimuskysymysten perusteella laadittujen haastattelukysymysten esitysjärjestyttä. Opinnäytetyön edetessä ja ilmiöstä esiin kummunneiden toistuvuuksien sekä yksityiskohtien tullessa esiin, voitiin näistä erotella omia teemojaan. Esimerkiksi

tutkimuskysymyksen ”Mitä erityispiirteitä poliisikoiratoiminta asettaa koirapartioiden ensiapuvalmiuksille?” pohjalta esiin nousi muun muassa teemat koskien poliisikoiralle annettavaa ensiapua, koirapartioiden toimintaetäisyyksiä ja koirapartioiden omavaraisuutta ensiavun antajina.

Vaikka tutkimuksen aihetta ja tutkimusongelmaa koskien tehtiin suunnitteluvaiheessa rajauksia, ilmeni tutkimus viimeistään haastatteluita tehdessä ja niitä litteroitaessa erittäin laajaksi kokonaisuudeksi. Opinnäytetyötä kirjoitettaessa jouduttiin jokseenkin tasapainoilemaan kaikkien teemojen ja erityispiirteiden esiin tuomisen ja niistä kumpuavien yksityiskohtien kuvaamisen välillä. Tämän vuoksi on mahdollista, että esimerkiksi aivan kaikkiin teemoihin ei ole voitu paneutua niin yksityiskohtaisesti kuin olisi alun perin haluttu, vaan tilaa on jouduttu jättämään koko kokonaisuuden hahmottamiselle. Tämä toisaalta mahdollistaa hyvin mahdolliset jatkotutkimukset koskien esimerkiksi tässä työssä ilmennyttä yksittäistä teemaa.

Opinnäytetyö ei ollut varsinainen toimeksi annettu tilaustyö, mutta sen työelämälähtöisyys oli erittäin merkittävä. Lisäksi varsinainen idea opinnäytetyön tekemiseen tuli Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän sisältä. Työtä ja haastatteluita tehdessä voitiin havaita koiraryhmän jäsenten suuri mielenkiinto aihepiiriä ja opinnäytetyötä kohtaan. Tämä puolestaan edesauttoi huomattavasti tutkimuksen tekoprosessissa, kun työlle havaittiin olevan konkreettinen tarve. Aistittavissa oli, että opinnäytetyön aihepiiriä koskevista asioista on koiraryhmän sisällä olemassa erittäin paljon tietoa ja asiantuntemusta, mutta kaikkea tätä tietoa ei ole aiemmin puettu kirjalliseen muotoon myös muille tarkasteltavaksi. Tästä syystä tällä opinnäytetyöllä toivotaan olevan sekä ensiapu- että poliisikoiratoimintaa kehittävä vaikutus.

9.1 Luotettavuuden arviointi

Jorma Kanasen (2008, 123–124) kvalitatiivisen tutkimuksen teoriaa käsittelevässä teoksessa kerrotaan tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa käytettävän termejä *reliabiliteetti* ja *validiteetti*, jotka ovat molemmat hyväksytyjä käytettäväksi määrällisessä tutkimustyössä. Edellä mainittujen sovellettavuudesta nyt kyseessä olevaan laadulliseen tutkimukseen ollaan kuitenkin tiedeyhteisöissä montaa mieltä. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen tulosten pysyvyyttä, eli toistettavuutta. Laadullisessa tutkimuksessa reliabiliteetti voidaan ymmärtää siten, että tulosten tulkinta pysyy samanlaisena tulkitsijasta riippumatta. Validiteetilla puolestaan tarkoitetaan sitä, että tutkitaan oikeita asioita. Laadullisessa tutkimuksessa validiteetin soveltaminen koetaan hankalaksi, sillä tutkijoilla on omat ainutlaatuiset kokemuspierinsä

ja näkemyksensä tutkittavana olevasta ilmiöstä. Tämä voi johtaa tutkijakohtaisten tulkintojen tekemiseen.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin on luotu omat määrällisestä tutkimuksesta johdetut luotettavuuskriteerinsä. Arvioinnissa voidaan esimerkiksi käyttää neljää kriteeriä, joita ovat *luotettavuus, siirrettävyys, riippuvuus ja vahvistettavuus*. (Guba & Lincoln 1981, viitattu teoksessa Kananen 2008, 125.)

Luotettavuuden suhteen laadullisen tutkimuksen tulosten on oltava tutkittavan kannalta luotettavia ja uskottavia. Näin ollen vain informantti voi kertoa tulosten paikkansapitävyydestä. Tästä syystä tutkimuksen tulokset suositellaan luettamaan ja hyväksyttämään tutkittavilla henkilöillä. (Kananen 2008, 126.)

Tässä tutkimuksessa kerättyjen tulosten luotettavuus pyrittiin varmistamaan lähettämällä opinnäytetyön raakaversio kullekin haastatellulle kommentoitavaksi. Tämän tarkoituksena oli tutkimuseettisten kysymysten lisäksi havaita mahdolliset asiavirheet ja varmistaa työssä esitettyjen johtopäätösten paikkansapitävyys. Tällaisia pieniä korjauksia myös tehtiin saadun palautteen perusteella. Lisäksi joitain yksittäisiä haastattelutilanteissa epäselviksi jääneitä asioita tarkennettiin osalta haastatelluista jälkikäteen.

Siirrettävyys voidaan rinnastaa määrällisen tutkimuksen yleistettävyyssäsitteeseen ja sillä tarkoitetaan tutkimustulosten pitävyyttä myös muissa yhteyksissä ja tapauksissa (Kananen 2008, 126). Laadullisessa tutkimuksessa ei kuitenkaan useistakaan haastateltavista huolimatta voida puhua varsinaisesta tilastollisesta yleistämisestä, vaan kyseessä on enemmänkin näyte otoksen asemasta (Koskinen, Alasuutari & Peltonen 2005, viitattu teoksessa Kananen 2008, 126).

Opinnäytetyöhön haastateltiin yhteensä viisi koiraryhmän jäsentä. Heistä kolme oli partiokoiranohjaajia ja kaksi koirapartiomiehiä. Vaikka laadullisessa tutkimuksessa ei varsinaisesti tunneta yleistämistä, pyrittiin kahdella eri virkapaikalla työskentelevien koiranohjaajien ja koirapartiomiesten valitsemisella saada hieman laajempi näkemys Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän ja koirapartioiden ensiapuvalmiuksiin.

Viittä haastateltavaa voidaan tulkitsijasta riippuen pitää vähäisenä määränä ja tämä huomioiden tutkimusongelmaa ja -kysymyksiä laadittaessa opinnäytetyön aihe päätettiin rajata koskemaan nimenomaan poliisilaitoksen partiokoiran sisältäviä koirapartioita. Tämän johdosta tutkimuksen tuloksia ei voida välttämättä sellaisenaan soveltaa koskemaan poliisilaitoksen erikoiskoirapartioita. Eräs haastateltava kertoi olleensa ilahtunut siitä, että myös muut

haastateltavat olivat tuoneet omissa haastatteluissaan esille samankaltaisia ajatuksia ja kokemuksia liittyen niissä kysytyihin asioihin, vaikka kyseisistä asioista ei ollut aiemmin juurikaan keskusteltu koiraryhmän sisällä. Kommentin perusteella voidaan osin päätellä, että tuloksissa on havaittavissa jonkin verran yleistettävyyttä koiraryhmän sisällä.

Haastatteluaineistoa analysoidessa vaikuttikin siltä, että jo viidellä haastateltavalla saatiin kuvattua ilmiöstä esiin nousseet keskeisimmät havainnot. Toisin sanoen aineisto kyllääntyi. Toisaalta esimerkiksi erilaisia ensiapukokemuksia koskien useammalla haastateltavalla olisi voitu saada esiin enemmän yksittäisiä ja erilaisia esimerkkejä. Lisäksi ryhmän jäsenten saaman ensiapukoulutusten määrästä ja laadusta tehtyjen päätelmien tekeminen perustui ainoastaan viiteen eri haastateltavaan, joten täydellistä yleistämistä kokonaisen koiraryhmän ensiavun osaamistasosta on mahdotonta tehdä. Pääteltävissä on kuitenkin, että tutkimusongelmaa koskien saavutettiin suuntaa antavat havainnot ilmiöstä.

Riippuvuus nähdään kvantitatiivisessa tutkimuksessa siten, että mikäli tutkimus toistetaan, saadaan samat tulokset. Tällä pyritään eräänlaiseen tutkimustulosten ristiriidattomuuteen. Toisaalta luonnontieteistä poiketen esimerkiksi yhteiskuntatieteissä itse tutkimustilanne voi vaikuttaa tutkittaviin, jolloin täysin samanlaisiin tuloksiin ei välttämättä päästä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa riippuvuuteen tai tutkimustulosten *pysyvyyteen* vaikuttaa tutkimuksen hyvä dokumentaatio, jolloin ulkopuoliset arvioijat voivat tarkistaa ratkaisujen virheettömyyden. (Kananen 2008, 126.)

Opinnäytetyöprosessia pyrittiin dokumentoimaan alusta lähtien kertomalla lukijalle aiheen rajaukseen, tutkimusongelmaan ja -kysymyksiin sekä tutkimusmenetelmien valintaan vaikuttaneista tekijöistä. Empiirisen aineiston ja sieltä nousseiden havaintojen tueksi työhön on pyritty valitsemaan yleisluontoinen teoriapohja koskien ensiapua ja poliisikoiratoimintaa.

Esimerkiksi litteroidussa haastatteluaineistossa näytti toistuvan selkeästi tietyt teemat koskien koiraryhmän ensiapukoulutusta ja ensiavun erityispiirteitä poliisikoiratoiminnan kannalta. Nämä keskeisimmät asiat pyrittiin nostamaan selvästi esille tässä opinnäytetyössä jättäen kuitenkin tilaa myös tärkeille yksityiskohdille. Osin tästä syystä työssä päätettiin käyttää melko runsaasti haastateltujen suoria lainauksia, jotta haastateltavien ääni saataisiin kuuluviin ja välttyttäisiin tiedon ja niistä tehtävien johtopäätösten vääristymiseltä. Oletettavaa on, että myös ulkopuolinen tarkastelija voi päätyä tutkimuksen osalta samanlaisiin johtopäätöksiin. Toisaalta erilaisten tutkimuksessa ilmenneiden teemojen ja asioiden painotus saattaisi mahdollisesti vaihdella. Esimerkiksi samasta aineistosta voidaan Kananen (2010, 69) mukaan tehdä monia tulkintoja vaihtamalla tutkimusongelmaa ja tarkastelukulmaa.

Vahvistettavuuteen vaikuttaa osin jo edellisessä kappaleessa kuvatut tekijät. Vahvistettavuudella tarkoitetaan sitä, kuinka yksimielisiä muut tutkijat ovat tutkimuksen tuloksista ja päätyvätkö he samaan lopputulokseen (Kananen 2008, 127).

Tämän opinnäytetyön aihe muotoutui rajauksista huolimatta varsin laajaksi ja siinä yhdistyi kaksi teoreettista viitekehystä. Kuten aiempänä ilmenee, tutkimus annettiin haastateltaville luettavaksi ja kommentoitavaksi, jonka pohjalta siinä korjattiin muutamia asiavirheitä. Varsinaisesti tutkimuksen tuloksiin ja aineistosta esiin nousseisiin keskeisiin teemoihin haastateltavilla ei ollut eriäviä näkemyksiä. Tämän voitaisiin nähdä tukevan sitä, että myös ulkopuolinen tarkastelija voi päätyä samankaltaisiin lopputuloksiin. Taas toisaalta tämän kaltaista tutkimusta ei ole tässä laajuudessa aiemmin tehty, joten todennäköisesti vasta mahdollisilla tulevaisuudessa tehtävillä jatkotutkimuksilla voidaan myös tämän opinnäytetyön johdopäätöksiä tarkastella kriittisemmin.

9.2 Tutkimuksen eettisyys

Jorma Kananen (2008, 133) teoksen mukaan tutkimuksen eettisyys kulkee läpi koko tutkimusprosessin. Tutkimuseetiikka kattaa sekä tutkimuksen tiedonkeruu että analyysivaiheet ja ovat kytköksissä myös tutkimuksen luotettavuus- eli validiteetti- ja reliabiliteettivaatimuksiin. Lisäksi tutkimustyössä tulisi huomioida myös tehdyn tutkimuksen mahdolliset yhteiskunnalliset vaikutukset. Kananen viittaa teoksessaan Haaparannan & Niiniluodon (1986, 88) listaukseen tutkimusprosessin eri vaiheiden eettisistä kysymyksistä. Näitä ovat muun muassa tutkimusaiheen ja tutkimusmenetelmien (tiedonkeruu, analyysi) valinta, sekä tutkimuksen tavoitteet. Tieteellisiä menetelmiä noudatettaessa tutkimus onkin myös eettisesti kestäväällä pohjalla (Kananen 2008, 133).

Tätä opinnäytetyötä tehdessä muun muassa aiheen ja tutkimusongelman, sekä -kysymysten valinnat pyrittiin perustelemaan kyllin huolellisesti. Näiden lisäksi tutkimuksen kulkua pyrittiin dokumentoimaan riittävän tarkasti läpinäkyvyyden lisäämiseksi. Näin myös lukijalle pyrittiin saamaan käsitys siitä, mistä syystä tiettyihin valintoihin tai painotuksiin on päädytty.

Opinnäytetyön aiheen valinnassa kiinnitettiin huomiota siihen, että aiheen edellyttämät tutkimuskysymykset ovat todella tutkittavissa, eikä aineiston keruulla ja julkistamisella aiheuteta haittaa. Vaikka ajatus tämän opinnäytetyön tekemiseen tulikin poliisilaitoksen koiraryhmän jäseneltä, kysyttiin tutkimuksen tekemiselle lupa poliisilaitoksen poliisikoiratoiminnan päällystövastaavalta. Varsinaista erillistä tutkimuslupaa ei tältä opinnäytetyöltä edellytetty, sillä tutkimuksessa ei käytetty poliisin rekistereitä ja haastateltavien lukumäärä oli viisi

henkilöä. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyöohjeen mukaan tutkimuslupa edellyttää, mikäli opinnäytetyössä haastatellaan yli viittä poliisihallinnon edustajaa tai käytetään poliisin rekistereitä (pl. PolStat) (Haikansalo & Korander 2019, 6–7).

Olellaisena osana aineiston keräämiseen liittyi haastatteluiden tekeminen. Laadullisessa tutkimuksessa suorat lainaukset ovat usein tarpeellisia tulkinnan todistusarvon lisäämiseksi, eikä kaikkia vastauksia siten voida hävittää määrällisten ilmausten taakse (Kananen 2008, 136). Tässäkin tutkimuksessa käytettiin runsaasti haastateltavien suoria lainauksia koskien erilaisia teemoja. Vaikka haastateltavat olivatkin haastattelijalle entuudestaan tuttuja, kerrottiin heille etukäteen tutkimuksen ja haastatteluiden tarkoitus. Lisäksi heille lähetettiin haastattelukysymykset etukäteen luettavaksi ja kerrottiin opinnäytetyön julkisesta luonteesta. Kaikki haastateltavista antoivat luvan haastatteluiden tallentamiseen ja aineiston litterointiin.

Lisäksi Kanasen (2008, 136) mukaan laadullisessa tutkimuksessa menetellään usein siten, että haastateltavien annetaan lukea kertynyt aineisto lävitse ennen julkaisua, sillä laadulliseen aineistoon voi usein liittyä paljon luottamuksellista tietoa yrityksistä ja haastateltavista. Kuten luvusta 9.1 ilmeni, lähetettiin opinnäytetyön raakaversio kaikille haastatelluille luettavaksi ja kommentoitavaksi ennen työn julkaisua. Haastatelluilta kysyttiin lisäksi lupa heidän nimiensä julkaisuun tutkimuksen yhteydessä.

Varsinaisia kovinkaan laajoja Kanasen mainitsemia yhteiskunnallisia vaikutuksia ei tällä opinnäytetyöllä liene olevan, vaan tutkimus painottuu enemmän paikalliselle tasolle ja yhteen poliisin erityistoimintoon. Haastatteluvaiheessa voitiin havaita, että haastateltavien tosielämään perustuvia ensiapukokemuksia käsiteltäessä, haastateltavat eivät tuoneet ilmi sellaista yksityiskohtaista tietoa, joka voisi johtaa esimerkiksi mahdollisen potilaan yleiseen tunnistamiseen.

9.3 Linkittyminen muuhun tutkimukseen ja jatkotutkimus

Osaltaan tämän opinnäytetyön tekemiseen ja tutkimuksen suuntautumiseen vaikutti jo aiempanakin mainittu Sanna Väisänen tekemä Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö Itä-Uudenmaan poliisilaitokseen kuuluvan Porvoon poliisiaseman kenttämiehistön ensiapuvälivälineistä. Kyseisessä työssä selvitettiin muun muassa seitsemää poliisimiestä haastatteleamalla heidän mielipiteitään ja kokemuksiaan saamastaan ensiapukoulutuksesta. Lisäksi työssä esiteltiin heidän käytössään olevat ensiapuvälivälineet. (Väisänen 2018, 3, 22.)

Väisänen tutkimuksen tuloksina ilmeni, että haastateltavat olivat pääosin tyytyväisiä poliisilaitoksen järjestämään EA1 -koulutukseen, joka lisäsi heidän itsevarmuuttaan omia ensiaputaitojaan kohtaan. Toisaalta tästä huolimatta henkilöstö toivoi jatkossa enemmän tiheämmin järjestettyjä käytännön ensiapukoulutuksia, joita voitaisiin lisätä yhtenä osana esimerkiksi voimankäytön koulutusten yhteyteen. Lisäksi toivottiin yksittäisten ensiapuvälineiden käyttöön liittyviä, esimerkiksi skenaariotyyppejä harjoituksia. (Väisänen 2018, 28–29.)

Väisänen esitti omassa työssään mahdollisena jatkotutkimusajatuksena, kuinka eri poliisilaitosten tai saman poliisilaitoksen eri sektoreiden ensiapuvalmiuksia voitaisiin verrata keskenään (Väisänen 2018, 30). Osin tämän ajatuksen myötä vahvistui käsitys siitä, että tässä opinnäytetyössä tutkittavaksi kohderyhmäksi voitaisiin valita myös Itä-Uudenmaan poliisilaitokseen kuuluvan koiraryhmän henkilöstö. Näin ollen myös mahdollisia ensiapuvalmiuksiin liittyviä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia voitaisiin verrata. Väisänen opinnäytetyöllä oli selkeä rooli myös tämän opinnäytetyön perustana ja siitä syystä tämän työn rakenne mukaillee osin myös Väisänen työn rakennetta. Esimerkiksi tästä syystä tässä työssä Poliisihallituksen ohjeessa määriteltyjen ajoneuvo kohtaisten ensiapuvarusteiden sekä yksityiskohtaisten työterveyslain säädöksiä kuvaus on jätetty vähemmälle huomiolle, sillä ne ilmenevät varsin kattavasti jo Väisänen tutkimuksesta.

Yhtä lailla Väisänen tekemien johtopäätösten kanssa myös tämän opinnäytetyön aineistosta on pääteltävissä, että ne haastateltavat, jotka olivat saaneet poliisilaitoksen järjestämän EA1 -koulutuksen, olivat sen sisältöön tyytyväisiä. Myös koiraryhmän henkilöstö toivoi enemmän ensiapukoulutusta ja tähän tarpeeseen on pyritty vastaamaan koiraryhmän omilla harjoituspäivillä, joilla on läpikäyty muun muassa poliisin taktiseen ensiapukoulutukseen liittyviä teemoja. Koiraryhmän jäsenten haastatteluissa painottui kuitenkin myös se, että ensiapukoulutuksiin varattu aika on monesti tiukalla suhteessa ryhmän muihin koulutustavoitteisiin.

Väisänen työssä esitettiin idea siitä, että jokaiseen poliisilaitokseen tulisi saada oma ensiapukoulutusvastaava, joka osaltaan vastaisi poliisimiesten ensiapukoulutuksesta. Ideaaliratkaisuna pidettiin esimerkiksi TEMS-ensihoitajaa, jolla olisi myös riittävä käsitys poliisitoiminnasta. (Väisänen 2018, 27.) Kuvatun kaltaista TEMS-yhteistyötä oli havaittavissa koiraryhmän omassa ensiapukoulutuksessa, jossa kouluttajina toimivat tarvittaessa TEMS-henkilöstöön kuuluvat henkilöt, vaikka kyseessä eivät olleetkaan poliisilaitoksen viralliset kouluttajat. Lisäksi koiraryhmän omassa ensiapukoulutuksissa hyödynnettiin VATI Medic -koulutetun henkilöstön ammattitaitoa koskien poliisin taktista ensiapukoulutusta.

Molempien opinnäytetöiden osalta oli havaittavissa, että haastateltavat olivat kohdanneet poliisitehtävissä aivan tavanomaisia ensiapua vaativia tilanteita. Näiden osalta kokemukset ovat siis samankaltaisia. Myös Väisänen työssä tuotiin esiin Porvoon kenttäjohtoalueella vallitsevat pitkät välimatkat (Väisänen 2018, 27). Myös tässä tutkimuksessa koiraryhmän ensiapuvalmiuksia ja -kokemuksia koskien esiin nousi muun muassa pitkät välimatkat ja niiden lisäksi koirapartion mahdollinen toiminta maasto-olosuhteissa.

Molemmissa opinnäytetöissä tehtiin osittain samankaltaisia havaintoja koskien ensiapukoulutuksia ja -välineitä. Näin ollen voidaan varovaisesti todeta, että luotettavuuden arviointiin liittyvien *siirrettävyyden*, *riippuvuuden* ja *vahvistettavuuden* osalta tutkimuksien tuloksia voidaan pitää joissain määrin yleistettävänä.

Tämä opinnäytetyö koski nimenomaisesti Itä-Uudenmaan poliisilaitokseen sijoitettuna olevan koiraryhmän partiokoiran sisältävien koirapartioiden ensiapuvalmiuksia. Kuitenkin tutkimuksen edetessä ja erityisesti poliisikoiratoiminnan asettamien erityispiirteiden muotoutuessa varsin selvärajaisiksi, alkoi vaikuttamaan siltä, että tutkimuksen tuloksia voitaisiin tarkastella myös valtakunnallisella tasolla. Mahdollisen jatkotutkimuksen osalta tämä voisi tarkoittaa sitä, että tulevaisuudessa opinnäytetöissä voitaisiin mahdollisesti vertailla muiden poliisilaitosten koiraryhmien ensiapuvalmiuksia koulutuksen, välineistön ja erityispiirteiden osalta. Lisäksi tässä opinnäytetyössä esiin nousseita erityispiirteitä voitaisiin käyttää laadittaessa määrällistä tutkimusta kuvaamaan näiden erityispiirteiden esiintyvyyttä valtakunnallisessa poliisikoiratoiminnassa.

Mahdollisia muita jatkotutkimuskohteita voisivat olla muun muassa sen selvittäminen, kuinka poliisikoiralle annettavan ensiavun koulutusta voitaisiin kehittää poliisihallinnossa, tai kuinka erilaisia sidosryhmiä, kuten Puolustusvoimia voitaisiin hyödyntää tällaisessa koulutuksessa. Poliisikoiran ensiapua koskien voitaisiin myös tutkia ensihoitoviranomaisten ja taktisen ensihoidon valmiuksia avustaa poliisikoiralle annettavassa ensiavussa ja -hoidossa osana moniviranomaistehtäviä.

LÄHTEET

Ahto-Hakonen, Jenni 2016: Työvälineyden ja eläinkumppanuuden rajoilla. Poliisikoiranohjaajan ja poliisikoiran suhteen kulttuurinen malli 2010-luvun Suomessa. Oulun yliopisto. Pro Gradu -tutkielma. Luettavissa: <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201605261963.pdf>. Luettu: 26.8.2019.

Castrén Maaret ym. 2012: Ensihoidon perusteet. Pelastusopisto ja Suomen Punainen Risti. Keuruu. Otavan Kirjapaino.

Castrén, Maaret & Backman, Henri & Haikala, Olli & Hallikainen, Juhana & Handolin, Lauri & Hoppu, Sanna & Kuosmanen, Juha & Kärnä, Helena & Länkimäki, Sami & Myllyrinne, Kristiina & Määttä, Teuvo & Piili, Päivi & Putko, Lasse & Siitonen, Simo & Silfvast, Tom & Vaahersalo, Jukka & Vertio, Harri 2016. Ensiapuohjeet 2015. Luettavissa: https://www.punainenristi.fi/sites/frc2011.mearra.com/files/tiedostolataukset/uudet_ensiapuohjeet_2016_0.pdf. Luettu 11.8.2019.

Deployed Medicine 2019: CoTCCC Recommended Devices & Adjuncts. Tiedosto. Luettavissa: <https://learning-media.allogy.com/api/v1/pdf/67fb9587-eb0a-4ea0-ba3d-a0840e2a71a8/contents>. Luettu 5.1.2020.

Eklund, Ville 2016: Poliisikoira mukana työtehtävissä yhä useammin – erityisen hyviä ne ovat etsimään. Artikkel. Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/poliisikoira-mukana-tyotehtavissa-yha-useammin-erityisen-hyvia-ne-ovat-etsimaan/6020788#gs.Oi4qqo>. Luettu 3.9.2019.

Eklund, Ville 2018a: Tällaiset ovat poliisikoirien uudet suojaliivit! Poliisikoira Börjen vakava loukkaantuminen puukotuksessa herätti poliisin parhaan ystävän suojaamiseen. Artikkel. Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/tallaiset-ovat-poliisikoirien-uudet-suojaliivit-poliisikoira-borjen-puukotus-heratti-poliisin-parhaan-ystavan-suojaamiseen/7205322>. Luettu 17.8.2019.

Eklund, Ville 2018b: Poliisikoira Xando, Sakke ja Saku tapettiin työtehtävissä, Börje ja Pultti loukkaantuivat vakavasti – poliisikoirat kohtaavat silmitöntä väkivaltaa. Artikkel. Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/poliisikoirat-xando-sakke-ja-saku-tapettiin-tyotehtavissa-borje-ja-pultti-loukkaantuivat-vakavasti-poliisikoirat-kohtaavat-silmitonta-vakivaltaa/7120938>. Luettu 31.12.2019.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere. Vastapaino.

Finn, Tina 2017: Sankarikoirat. Tarinoita poliisikoirien arjesta. Jyväskylä. Docendo.

Haaparanta, Leila & Niiniluoto, Ilkka 1986: Johdatus tieteelliseen ajatteluun. Helsinki. Helsingin yliopiston filosofian laitos.

Haikansalo, Anu & Korander, Timo 2019: Opinnäytetyöohje. Opinnäytetyön prosessi, toteutus ja arviointi poliisi (AMK) -tutkinrossa. Poliisiammattikorkeakoulu.

Hakala, Juha T. 2004: Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille. Helsinki. Gaudeamus Kirja. Oy Yliopistokustannus University Press Finland Ltd.

Hansson PyroTech 2020a: Handheld flares. Tuotesivu. Luettavissa: <https://ikarossignals.com/products/handheld-flares/>. Luettu 7.1.2020.

- Hansson PyroTech 2020b: Parachute rockets. Tuotesivu. Luettavissa: <https://ikarossignals.com/products/parachute-rockets/>. Luettu 7.1.2020.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007: Tutki ja kirjoita. 13.-14. painos. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hurme, Lauri 2019: Viranomaisten ensiapuvalmiudet. Voimankäyttövälineitä kantavien viranomaisten ensiapuvalmiudet organisaation järjestämän koulutuksen kautta. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö.
- Itä-Uudenmaan poliisilaitos 2017a: IUPOL esittelykalvot. Itä-Uudenmaan poliisilaitos. Sisäinen lähde.
- Itä-Uudenmaan poliisilaitos 2017b: Poliisilinjan organisaatio. Itä-uudenmaan poliisilaitos. Sisäinen lähde.
- Jokinen, Juha Veli 2017: Poliisikoira puri kiinniotettavaa Pirkkalassa – mies oli kuukauden sairaalassa. Artikkel. Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/201708082200313908>. Luettu 3.2.2020.
- Kananen, Jorma 2008: Kvali. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja.
- Kananen, Jorma 2010: Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja.
- Kimpimäki, Nea & Kimpimäki, Niko 2018: Poliisin voimankäyttötilanteissa loukkaantuneet vuosina 2016-2017. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/141674/ON_Kimpimaki_Nea_ja_Kimpimaki_Niko.pdf. Luettu 16.8.2019.
- Korte Henna & Myllyrinne Kristiina 2017. Ensiapu. Keuruu. Otavan Kirjapaino.
- Lindström, Ari & Kinnunen, Timo 2019: Ensiapuopas poliisille. Poliisin henkilöstölle suunnattu henkeä pelastava ensiapuopas. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/172316/ON_Lindstrom_Kinnunen.pdf. Luettu 17.8.2019.
- Meripaasi, Helena 2004: Koiranvirkoja. Suomalaisia työ- ja harrastuskoiria. Keuruu. Otavan Kirjapaino.
- Naskali, Jussi 2016: Poliisikoiran ensiapu. Poliisiammattikorkeakoulu. Kehittämistyö.
- National Association of Emergency Medical Technicians (NAEMT) 2017: Tactical Combat Casualty Care for All Combatants August 2017. Diasarja. Luettavissa: https://www.naemt.org/docs/default-source/education-documents/tccc/tccc-ac/updates-1708/03-ppts/2-care-under-fire.pptx?sfvrsn=358ca92_2. Luettu 4.1.2020.
- Niipala, A 2015: Tyttö tornissa. Artikkel. Suomen poliisikoirayhdistys ry. Luettavissa: <https://www.suomenpoliisikoirayhdistys.fi/tunnustukset/lisaa-tarinoita/tytto-tornissa/>. Luettu 3.2.2020.
- North American Rescue 2020: HyFin Vent Chest Seal Twin Pack. Tuotesivu. Luettavissa: <https://www.narescue.com/hyfin-vent-chest-seal-twin-pack.html>. Luettu 5.1.2020.
- Palmer, Lee & Yee, Allen 2015: Challenges Facing Prehospital Care for Operational K9s Injured in the Line of Duty: K9 TECC Working Group Initiative. K9 Tactical Emergency Casualty Care Working Group. Luettavissa:

<http://www.specialoperationsmedicine.org/Documents/K9%20Documents/Operational%20K9%20TECC%20Challenges%20White%20Paper%20Final%20dated%2029%20Sep%202015.pdf>. Luettu 5.1.2020.

Palmer, Lee & Yee, Allen 2017: K9 Tactical Emergency Casualty Care: Direct Threat Care Guidelines. Journal of Special Operations Medicine Volume 17 2017:2, 34 – 44. Luettavissa: http://users.neo.registeredsite.com/1/2/1/13151121/assets/K9_TECC_FINAL_JSOM_Tac-Med_Updates_AU_1.pdf. Luettu 5.1.2020.

Parikka, Tuomas 2018: Suomessa on noin 700 000 koiraa. Tilastokeskus. Blogikirjoitus. Luettavissa: <http://www.stat.fi/tietotrendit/blogit/2018/suomessa-noin-700-000-koiraa/>. Luettu 19.8.2019.

Poliisiammattikorkeakoulu 2018: Partiokoiranohjaajan erikoistumisopinnot. Poliisiammattikorkeakoulu. Opetussuunnitelma.

Poliisiammattikorkeakoulu: Poliisikoirat. Luettavissa: <https://www.polamk.fi/poliisikoiraitos/poliisikoirat>. Luettu 20.8.2019.

Poliisiammattikorkeakoulu: Poliisikoiranohjaajat. Luettavissa: <https://www.polamk.fi/poliisikoiralaitos/poliisikoiranohjaajat>. Luettu 26.8.2019.

Poliisihallitus 2014: Ensiapuvalmius poliisihallinnossa. Ohje. POL-2014-16909.

Poliisihallitus 2019a: Ensiapuvalmius poliisihallinnossa. Ohje. POL-2019-30157.

Poliisihallitus 2019b: Itä-Uudenmaan poliisilaitos, vuoden 2019 tulossopimuksen tunnusluvut. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/78843_4Mittarit_I-U_END.pdf?2817e376fca5d688. Luettu 1.12.2019.

Poliisin tilastopalvelu PolStat 2019: Poliisikoirien käyttömäärät poliisilaitoksissa vuosina 2014 – 2018.

Poliisin tilastopalvelu PolStat 2019: Poliisikoirien käyttömäärät tehtävittäin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella vuonna 2018.

Punainen Risti Ensiapu 2019: Ensiavun kertauskurssi 4-8 t. Luettavissa: <https://ensiapukoulutus.fi/ensivun-kertauskurssi-4-8-t/>. Luettu 12.8.2019.

Puolustusvoimat 2019: Taisteluensiapu -opetuspaketti. Sotilaslääketieteen keskus. Sisäinen lähde. Luettavissa: <https://www.pvmoodle.fi/course/view.php?id=5982>. Luettu 5.1.2020.

QuikClot 2020: QuikClot Combat Gauze. Tuotesivu. Luettavissa: <https://quikclot.com/QuikClot/Products>. Luettu 5.1.2020.

Rajala, Janne 2018: Kadonneen etsintä aprillipäivänä. Poliisikoira 2018:2, 24–25.

Rajavartiolaitos 2017: Apua! – Veneläjän turvallisuusopas. Rajavartiolaitos. Luettavissa: https://www.raja.fi/download/72289_apua_turvallisuusopas_sivuittain.pdf. Luettu 7.1.2020.

Romppainen, Päivi 2007: Vainun varassa. Suomalaisia poliisikoiria työssä. Keuruu. Otavan Kirjapaino.

Ränsi, Suvi 2018: Palokoirien koulutuksen nykytila, käyttömahdollisuudet ja hyödyt. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/155979/ON_Ransi.pdf. Luettu 9.8.2019.

- Sahi, Timo & Castrén, Maaret & Helistö, Neta & Kämäräinen, Leena 2006. Ensiapuopas. Helsinki. Duodecim.
- Sharkmed 2020a: Blizzard AMB Blanket. Tuotesivu. Luettavissa: <https://shark-med.fi/tuote/blizzard-amb-blanket-2-kr5>. Luettu 6.1.2020.
- Sharkmed 2020b: Blizzard lämpöpaneelit. Tuotesivu. Luettavissa: <https://shark-med.fi/tuote/blizzard-lampopaneelit-x4>. Luettu 6.1.2020.
- Suomen Kennelliitto: Koirat. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/koirat>. Luettu 19.8.2019.
- Suomen Punainen Risti, ensiapukoulutustiimi 2009. Ensiapuvalmiuden ylläpito. Luettavissa: <https://www.punainenristi.fi/sites/frc2011.mearra.com/files/tiedostolataukset/Ensiaputodistuksen%20voimassaolo%20ja%20ensiapuvalmiuden%20yllapito.pdf>. Luettu 12.8.2019.
- Suomen Punainen Risti 2019: Ensiapukurssi EA 1. Luettavissa: <https://www.punainenristi.fi/node/3053>. Luettu 12.8.2019.
- Suomen Punainen Risti 2019: Ensiapukurssi EA 2. Luettavissa: <https://www.punainenristi.fi/opi-ensiapua/kurssisisallot/ensiapukurssi-ea-2r-16-t>. Luettu 12.8.2019.
- Suomen Punainen Risti 2019: Ensiapukurssit ja niiden sisällöt. Luettavissa: <https://www.punainenristi.fi/opi-ensiapua/kurssisisallot>. Luettu 11.8.2019.
- Suomen Punainen Risti 2019: Ensiavun kertauskurssi. Luettavissa: <https://www.punainenristi.fi/opi-ensiapua/kurssisisallot/ensivun-kertauskurssi-4-8-t>. Luettu 12.8.2019.
- Suomen Punainen Risti 2019: Ensiavun kouluttajille. Luettavissa: <https://www.punainenristi.fi/opi-ensiapua/ensivun-kouluttajille>. Luettu 11.8.2019.
- Suomen Punainen Risti 2019: Hätäensiapukurssi 4 t. Luettavissa: <https://www.punainenristi.fi/node/3058>. Luettu 12.8.2019.
- Suomen Punainen Risti 2019: Hätäensiapukurssi 8 t. Luettavissa: <https://www.punainenristi.fi/node/3304>. Luettu 12.8.2019.
- Tactical Medical Solutions 2020a: SOF Tourniquet. Tuotesivu. Luettavissa: <https://www.tacmedsolutions.com/SOF-Tourniquet-Gen-4>. Luettu 4.1.2020.
- Tactical Medical Solutions 2020b: Phantom Litter. Tuotesivu. Luettavissa: <https://www.tacmedsolutions.com/Phantom-Litter>. Luettu 6.1.2020.
- Tervämäki, Kirsi 2002: Poliisikoiralaitos 1927-2002. Helsinki. Edita Prima.
- Tiilikka, Jari 2009: Kaupunkitaistelija 1. Jari Tiilikka.
- Uudenmaan liitto 2019: Alueen perustietoja. Luettavissa: https://www.uudenmaanliitto.fi/tietopalvelut/uusimaa-tietopankki/alue_ja_ymparisto/alueen_perustietoja. Luettu 1.12.2019.
- Virta, Mikko 2019: Kiinniotto päättyi karmealla tavalla – sekava mies puukotti poliisikoira. Artikkel. Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/b09ca8ac-adfc-47ec-abd3-95a5d4d80e40>. Luettu 31.12.2019.
- Väisänen, Sanna 2018: Porvoon poliisiaseman kenttämiehistön ensiapuvalmiudet. Porvoon kenttämiehistön käytännön ensiapukokemuksia ja kehittämisehdotuksia työssä saatavaan ensiapukoulutukseen. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö. Luettavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/141661/ON_Vaisanen.pdf. Luettu 11.8.2019

Wahtera, Annastina 2016: Koira-avusteinen rikostutkinta lapsiin kohdistuvissa seksuaali- ja väkivaltarikoksissa. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/120715/ON_Wahtera_Annastina.pdf. Luettu 9.8.2019.

Zidemana, David A. & Cassand, Pascal & Chalkiase, Athanasios F. & De Buckb, Emmy D.J. & Evansg, Thomas R. & Hafnerh, Christina M. & Handley, Anthony J. & Meyranj, Daniel & Schunder-Tatzberg, Susanne & Singletaryc, Eunice M. & Vandekerckhove, Philippe G.: European Resuscitation Council Guidelines for Resuscitation 2015. Section 9. First aid.

LIITE 1. Poliisihallituksen ohjeeseen (POL-2019-30157) perustuvassa 14.6.2019 päivätyssä liitteessä luetellut henkilö-, ajoneuvo- ja erityisryhmäkohtaiset ensiapuvälineet.

Poliisimiehen henkilökohtaiset ensiapuvälineet

- kiristysside
- paineside
- kertakäyttöinen elvytyssuojain
- avaruuslakana

Ajoneuvo-kohtaiset ensiapuvälineet

- vyölaukku tai vastaava
- paineside 4 kpl (2 eri kokoa)
- kiristysside 2 kpl
- avaruuslakana 2 kpl
- lasta 2 kpl (alumiininen, litteä lasta tai rulla)
- joustoside 2 kpl
- rintataitos 2 kpl (FoxSeal tai muu vastaava)
- elvytysmaski
- ihoteippi
- vaate- / turvavyöleikkuri
- tussi ja ihotussi
- kertakäyttösuojakäsineet
- laastarit

Erityistoimintojen (esim. VATI) henkilökohtaiset ensiapuvälineet

- *varustuksen tulee mahtua haalareiden reisi- tai säärilaukkuun*
- kiristysside 2 kpl
- paineside 2 kpl (2 eri kokoa)
- avaruuslakana
- nenänielutuubi
- hemostaatti (QuikClot Z-Folder)
- rintasidos läpäisevän vamman peittämiseen (HyFin Vent tai vastaava)
- kertakäyttösuojakäsineet

Erityistoimintojen (esim. VATI) ryhmäkohtainen ensiapuvälineistö

- reppu tai vastaava kantolaite
- kiristysside 4 kpl
- paineside 6 kpl (2 kpl 4” + 4 kpl 6”)
- avaruuslakana 4 kpl
- otsalamppu
- palovammataitoksia 2 kpl iso ja 2 kpl pieni
- nenänielutuubi 2 kpl
- lasta 2 kpl
- lämpöpeitto (harkinnan mukaan harvaan asutuilla alueilla)

- rintasidos 4 kpl (FoxSeal tai vastaava)
- vaate- / turvavyöleikkuri
- silmähuuhde
- elvytysmaski yksisuuntaisella venttiilillä
- teippi
- tussi
- kynä
- kertakäyttösuojäkäsineet
- kylmäpakkaus 3 kpl
- ideaaliside / joustoside 3 kpl
- desinfiointivälineitä (alkoholipohjaisia puhdistusaineita ja pyyhintälappuja)
- evakuointivälineitä, mm. evakuointilakana

LIITE 2. Luettelo Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän koirapartiokohtaisista ensiapuvälineistä.

Reisikiinnitteinen ensiapulaatikko

- kiristysside (SOFTT-W)
- paineside (FCP-T3)
- 10 mm kumiletku 50 cm + 14 cm suonipihdit
- kankainen kuonokoppa (TacMed K9 Muzzle)
- hemostaatti (QuikClot Z-Fold 7,5 cm x 3,7 m)
- muotoiltava lasta, litteä (SAM Splint)
- vaatesakset (TyTek Piranha)
- avaruuskakana (Sharkmed)
- ilmarintasidos (HyFin Chest Seal Twin Pack)
- 3” liimaside
- NaCl 30ml muoviampulli
- kertakäyttökäsineet
- tussi
- evakuointilakana + säilytyspussi (TacMed Phantom Litter)

Hypotermiareppu

- lämpöpeite (Blizzard AMB Blanket)
- lämpötyyny 4 kpl (Blizzard Heat Pad)
- käsisoihtu, punainen
- laskuvarjoraketti, punainen

Vaihtelee toistaiseksi repuittain

- *avaruuskakana 2 kpl*
- *kiristysside (CAT)*
- *paineside (FCP-T3)*
- *ilmarintasidos (HALO Chest Seal Twin Pack)*
- *muotoiltava lasta, litteä (SAM Splint)*
- *vaatesakset*
- *ihoteippi ja ilmastointiteippi*
- *tussi*
- *puukko*
- *erilaisia ensisiteitä ja haavasidoksia*

LIITE 3. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän jäsenille laaditun teemahaastattelun runkokysymykset teemoittain.

Millainen on Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän jäsenten ensiapukoulutuksen ja -välineiden nykytila?

1. Minkälainen ensiapukoulutus sinulla on?
2. Minkälaista ensiapukoulutusta poliisilaitos / koiraryhmä tarjoaa?
3. Minkälainen ensiapuvälineistö koirapartiollasi on käytettävissä?
4. Miten kehittäisit koirapartioiden ensiapukoulutusta tai -välineistöä?

Mitä erityispiirteitä poliisikoiratoiminta asettaa koirapartioiden ensiapuvalmiuksille?

5. Mitä erityispiirteitä poliisikoiratoiminta ja -tehtävät mielestäsi asettaa koirapartioiden ensiapuvalmiuksille?
6. Minkälaista koirapartiolle eteen tulevaa ensiaputilannetta luonnehtisit tyypillisimmäksi?
7. Miten poliisikoiran mukanaolo tai käyttäminen poliisitehtävällä vaikuttaa varauduttaessa ensiavun antamiseen tai annettaessa ensiapua?

Millaisia kokemuksia Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koiraryhmän jäsenillä on ensiavun antamisesta poliisitehtävillä?

8. Millaisissa tilanteissa koirapartiosi on joutunut antamaan ensiapua poliisitehtävillä?
9. Mitä haasteita havaitisit ensiavun antamiseen liittyen edellä kuvatuissa tilanteissa?